Monika Budinaitė

Knyga ištrintu skyriumi

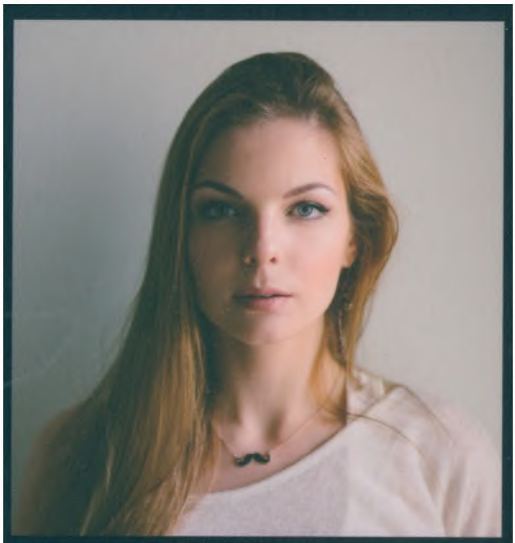

Rašyti Jums, skaitytojai, yra didžiausias kada prisiimtas iššūkis. Jei bent vienas iš Jūsų ras šioje knygoje ką nors sau ir pasijus laimingas, man tai – ženklas, kad einu tinkama kryptimi.

Monika Budinaitė

Knyga ištrintu skyriumi

Romanas

Charibdė
Vilnius

UDK 821.172-31
Bu61

Monika Budinaitė
KNYGA IŠTRINTU SKYRIUMI
Romanas

© Monika Budinaitė, 2014
© Charibdė, 2014
© Viršelis, Laura Luišaitytė, 2014

Nuotraukoje atlape – Monika Budinaitė,
nuotraukos autorė – Kristina Kaziliūnienė

Viršelio nuotraukos autorius – Audrius Žilinskas

Visos teisės saugomos. Nė viena šios knygos dalis negali būti publikuojama, laikoma elektroninėse laikmenose ar kitu būdu dauginama be raštiško leidėjo sutikimo

ISBN 978-9955-739-45-6

Skiriu Editai, sielos sesei,
kuri neleido man kvailioti ir pasakė visą tiesą

Padėka

Noriu padėkoti prie šios knygos gimimo prisidėjusiam gausiam būriui. Pirmiausia sakau ačiū savo vyrui už išsaugotą mano emocinį stabilumą, ištvertas kūrybines kančias, už tai, kad išklausė ir kad galėjau rašyti visada, kai man reikėjo. Dar už tai, kad nusivežė į Italiją, kur gimė svarbus knygos skyrius. Sūnui, nors jis dar mažas, bet jau žino, kad kompiuterio nešioti negalima ir kad tik mama gali jį įjungti. Mamai už tai, kad dar neskaičiusi jau žino, kad knyga bus tobula. Vyro šeimai, nepamiršusiai pasiteirauti, kaip sekasi rašyti. Ypač savo uošviui, nes jis pasakė: „Atrodai kaip tikra rašytoja." Po šito pakylėta rašiau iki paryčių.

Savo pirmajai skaitytojai ir kritikei Editai. Be jos kažin ar istorija būtų tokia, kokia yra dabar. Naktiniai pokalbiai su tavimi, Edita, mane pastatydavo ant kojų. Sugebėjai tą padaryti net tada, kai baisiai raudojau ir maniau, kad jau tikrai viskas. Kolegei Justei, padėjusiai atrasti klampias knygos vietas. Redaktorei Ritai, įnešusiai į knygą tvarkos. Dar už gerus pastebėjimus, motyvuojančius bei padrąsinimo žodžius. Audriui už puikų turinio atspindį knygos viršelyje.

Indrei, kuri prisipažino: „Bet jei man nepatiks, aš pasakysiu." Už tai, kad ji tikrai tą padarytų. Editai M., beveik kasdien buvusiai netoli, už palaikymą, už išklausymą ir smagias rašymo pertraukėles. Stasei už suteiktą ramų rašymo laiką.

Vilniaus senamiesčio kavinių padavėjams už skanią kavą, lankytojams už gerą nuotaiką ir jaukią aplinką. Ir visiems pažįstamiems ir sutiktiems žmonėms. Jūs visi prisidėjote prie įkvėpimo.

Autorė

Šylantis oras vieną po kitos vadavo apsunkusias medžių šakas. Žiema buvo šalta, gausiai kritulinga, tad žemėn žliūgtelėjus dar vienam sniego gniutului pušis tarsi atgijo, ėmė įnirtingai mosuoti per žiemą išblukusiomis žalsvomis ataugomis. Džiaugėsi laisve, artėjančiu pavasariu ir kantriai klausėsi tyžtančio sniego.

Aukštaūgių pušų properšoje buvo matyti namas. Gražus, didelis, už sienų slepiantis istoriją. Kieme tirpo pusnys, nenukastas takas skendo balose, kuriomis, atrodė, niekas seniai nebrido. Nors už tvoros kur ne kur galėjai pamatyti nerūpestingai numestą žaislą, kieme buvo tylu, nelojo nė šuo, nebuvo matyti nė jokio nutriušusio katėko. Nieko. Net namo langai atrodė keistai nuliūdę. Kartkartėmis pranerdavo vienas kitas žvirblis, bet ir šie, baugščiai laviruojantys tarp senų kamienų, dingdavo miško gilumoje.

Name estinčią gyvybę išdavė stovintis, po savimi gilias provėžas įspaudęs automobilis. Tik akyla akis plikame lange galėjo pastebėti nedrąsų užuolaidos krustelėjimą, tada įsižiūrėjusi – stovinčią žmogystą. Vyrą. Sunėrusį rankas ant krūtinės, žilstelėjusiais smilkiniais, akis įbedusį į tolumą. Priartėjus ir atsistojus akistata, galėjai stebėti jo papilkėjusį veidą, įkritusius porą savaičių neskustus skruostus, negilias, tačiau jau įsispaudusias raukšles, įdubusias šviesias akis, tokias liūdnas, liūdnesnes už patį namą ir už dar liūdnesnius jo langus. Jau kuris laikas jis stovėjo nejudėda-

mas, rodos, net nemirktelėjęs, stebintis šakomis slystantį sniegą.

Uršulės lesyklos buvo tuščios. Jis, niekuomet nesupratęs žmonos naivaus džiugesio lesinti paukščius, apie juos nebuvo nė pagalvojęs. Ir tik šį rytą, žvilgsniu užkliudęs pasišiaušusį žvirblį, prisiminė. Būdavo rytais įsispiria į šlepetes ir gurgždančiu sniegu nutipena, dailiai, lėtai pasistiebia ir išberia lesalą. O tada džiaugiasi. Sėdi prisišliejusi prie lango, nejuda, kad nepabaidytų, ir stebi paukščių kovą. Ir šis jos jausmas būdavęs toks nuoširdus, jog rodėsi, kad žengia ne speigu, o karščio ir sausros išdžiovinta žemės pluta. Galėjai patikėti, jog ji, lyg kokia Geroji Motina Uršulė, karščio svilinamomis pėdomis įžengia į mažą Pietų Sudano kaimą ir atkiša saują saldainių. Vyrams. Tiksliau vaikams. Berniukams, įšventintiems į vyrus. Jų veidai, paženklinti įrėžtomis žymėmis vis dar kraujuoja, sveikina pagaliau įsijungus į karą*. Stebėdamas jos akis, galėjai girdėti duslų, vaiko rankų vos pakeliamo ginklo bumbtelėjimą žemėn, galėjai uosti lupamo gardėsio saldumą.

Ir taip kasryt. Kasmet. Visą savo buvusį gyvenimą.

O ką jau kalbėti apie inkilus, kurių prisikabinusi buvo gal kokius penkis. Ir kiekvienas kovas, varnėnas ar kitas jai pažįstamas paukštis, į inkilą tempiantis šapą, sukeldavo tokias ovacijas, jog jis dažnai pagalvodavo, kad žmonai – ne visi namie. Tąpat jis mąstydavo stebėdamas ją vaikančią katinus.

– Škac! Škac! Dinkit! – trepsėdama kojomis vaikydavo po ką tik apgyvendintais inkilais, kur, anot jos, perėjosi paukščiukai.

Tačiau šį rytą inkilai buvo tušti, kaip ir lesyklos, į kurias kartkartėmis dar užsukdavo koks nušepęs, žiemos bado iškankintas cyplys, nieko neradęs tik susigūždavo, pastraksėdavo, smalsiai

* Sudano pilietiniams karams (paskutinis oficialiai baigėsi 2005 m.) prireikus karių, į vyrus būdavo įšventinami net dvylikos metų berniukai.

palinguodavo galvele ir nesulaukęs jokios ateinančios damos, saujoje spaudžiančios saulėgrąžas, nuskrisdavo savais keliais.

Nulydėjęs akimis dar vieną nelaimėlį Matas dingo namo gilumoje. Įsitaisęs svetainėje, iš kur galėjo matyti kiekvieną kampą, rankose nejučiomis ėmė švelniai glamonėti spalvingą, gėlėmis išmargintą puodelį. Žmonos. Kava buvo atšalusi, bet sriūbtelėjęs dar paskutinį gurkšnį susiraukė. Burnoje it žemės vėlėsi tirščiai.

Vilkėdamas pradvisusį chalatą Matas žiūrėjo į dumbliais apaugusį akvariumą. Ne kartą buvo sakęs, jog tai laiko ir pinigų švaistymas, bet ji jo norėjo. Labai norėjo. Ir įnirtingai siekė, kaip ir visko gyvenime. Tad ilgai nesipriešinęs jis sutiko į savo namus priimti kone tuziną šaltakraujų gyvių, kurie dabar vangiai yrėsi tarp žolių. Jo nereikėjo pirkti, kaip ir daugelio perdėm moteriškų nesąmonių, kurios be gyvybės dabar gulėjo jo namuose. Akimis stabtelėjęs ties leipstančiu augalu virtuvės kampe jis bandė prisiminti, kada jį laistė. Gėlė buvo panaši į palmę, lyg jie būtų gyvenę ne Lietuvoje, kur žiema įsigudrino tęstis penkis mėnesius, o kažkur, kur ji visuomet ateina *mañana*.

Matas jautėsi suplukęs, persisunkęs trijų puodelių kavos mušamu prakaitu. Šitokiais rytais jis jausdavosi niekingai. Nebuvo nei tėvas, nei vyras, nei puikus daktaras. Net žmogus nebuvo. Tik kažkas gulintis ir vangiai stumiantis laiką. Vis dar žiūrėdamas į apgliaumėjusį stiklą, stebėdamas besiiriančias žuvis, jis juto gailestį. Buvo panašu, kad šios, greit išdvėsiančios smirdenos, gyveno labiau nei jis.

Pastarosiomis savaitėmis jo dienos buvo surakintos ne rutinos, būsiančios tikru išsigelbėjimu, bet – abejingumo. Taip jos tapo užburtu, nieko gero nežadančiu ratu. Jame lyg niekada nesibaigiančios loterijos kamuolėliai sukosi darbas, namai, kompiuteris, bemiegė naktis, darbas, namai, kompiuteris... Ir šitaip ištisas

savaites. Apgailėtinoje loterijoje nebuvo nei fanfarų, skelbiančių laimėjimą, nei žavios asistentės, iškirpte pasitarnaujančios kaip paguoda. Bespalviai kamuoliukai, gailėdami net mažiausio niekingo laimėjimo, kas kartą krisdavo vis taip pat.

Matą liūdino dar ir tai, jog į šį apgailėtiną gyvenimo sarašą vis rečiau patekdavo vaikai. Net šiandien, laisvą dieną, juos iš vakaro buvo išvežęs savo motinai.

– Tuoj viskas baigsis. Ir toliau laimingai gyvensiu, – vis žadėdavo jos neramioms akims.

Ir dabar, aprasojęs prakaitu, išgeibusį kūną paslėpęs po seniai skalbtu chalatu, stebintis žuvis jis laimingai vienas sėdėjo. Laukdamas naujo, šįkart galbūt laimę atnešiančio kamuolėlio.

Nors būsimos knygos rankraštį jau buvo baigęs skaityti ir buvo likę tik formalumai, kaip pasakytų leidėja spigiu balsu, jis iš įpročio atvėrė kompiuterio langą.

Laba diena, Matai,

siunčiame ištrauką, kurią žadame publikuoti prieš pasirodant Jūsų žmonos knygai. Perskaitęs patvirtinkite, kad viskas tinka.

Gražios dienos!

P. S. Po poros dienų turėtume knygą atiduoti į spaudą.

Liko tik formalumai!

Linkėjimai,

Živilė

S. S., arba sadomazo serialai

– Panele, dėl Dievo... Kiek stovėsite?

Krūptelėjusi ji sugrįžo į parduotuvę. Pabudinta nemalonios pardavėjos nuo prekystalio paėmė gličias, tokias gličias, jog tai buvo justi net per maišelį, dešras.

– Aš – ponia, – norėjo atkirsti, tačiau būdama nekonfliktiška ir mandagi tik nuėjo.

– Visa tai kenčianti vegetarė, – mintyse pridūrė.

Akis nuleido į pirkinių krepšį. Iš ten žvelgė šviežia veršiena. Nukrėtė. Gerklėje ėmė kilti šleikštulys, rodėsi apvalių akių ilgomis blakstienomis vaizdinys. Ji juto nesugaunamą skersti vedamo veršelio baimę.

Ir taip kaskart. Tik gyvūnai keisdavosi: karvė, višta, avis ir jų vaikai. Pastarieji buvo brangūs ir ji niekaip negalėjo suprasti, kodėl. Gal kad kvepia kitaip? Juk lietuviams to reikia. Kitaip, vadinasi, geriau, brangiau. Nesvarbu, jog niekas iš tiesų čia net nesugeba paruošti tikro avienos patiekalo.

– Durneliai, tai moka tik uzbekai! – ne kartą jai norėjosi pasakyti lietuvišką čučvaros versiją kertančiam lietuviui.*

O kvapas... Nuo avyčių vaikų jai norėdavosi vemti. Ir vis dėlto ji buvo gera žmona. Vegetarė, bet kvepianti mėsyte žmona. O jis

* Uršulė pašiepia mano mėgstamus uzbekiškus virtinukus (*Mato past.*).

nė karto jos taip ir nenusivedė į vegetariško maisto restoraną. Nė kartelio. O kam vestis?

– Juk steikinėse taip pat yra žolių!

Šią nuoskaudą Uršulė jau seniai buvo nurijusi. Nepriekaištavo. Nebesiprašė į jokius radharane *ir* shiva *restoranus ir kas vakarą kepė ir čirškino. Prasmirdusias rankas po to trindavo tol, kol išbrinkusi oda parausdavo ir tapdavo skaudi.*

Tačiau šį vakarą keptuvėje vartydama putojančias dešras ji nejautė nei blogo kvapo, nei bjaurėjosi vaizdu. Ir net rankas po vakarienės pamiršo nusiprausti. Mintimis skendėjo dramoje, dar vienąme kuriamame seriale.

Svajingą žvilgsnį nukreipusi pro langą Uršulė buvo tyli, iškeliavusi toli nuo buities, į namiškių klausimus atsakanti trumpu taip arba ne. Susikaupusi prisiminė praėjusią naktį ir joje sutiktą vyrą. Ir vyrą tą, kuris dabar tylus ir abejingas sėdėjo netoli. Jų jausmus seniai buvo užgrobusi lyg raganiūkštė garsiai kikenanti metų tėkmė. Ji negalėjo prisiminti, kada paskutinį kartą blaškomai minčių jai ėmė stigti oro.

Šį rytą grįžusi vėlai, baugščiomis akimis pasisveikinusi su vyru puolė tvarkytis. Laukdama pokalbio šveitė seniai neliestus namų kampus. Traukė, purtė, kratė ir mėžė lauk per laiką sukauptus niekus. Tačiau net tada, kai neliko nepaliesto užkaborio, jokio vyro klausimo nesulaukė. Saulei nurimus rausva padange, padėkojęs už vakarienę, kaip įprasta tylėdamas Matas pakilo laiptais.

Palikęs žmoną virtuvėje visą vakarą praleis viršuje, darbo kambaryje. Po to be garso nuslinks į vonią, ten užtruks lygiai tiek, kiek visada. Po to lėtu, vis dar begarsiu žingsniu dings miegamajame, kur įjungęs laibą naktinę lempelę pasiners į popierių krūvas. Jos, kaupiamos ir augančios, šalia jo lovos guli Uršulei jau neatmenamą amžių. Taip nuvarginęs mintis su popieriais, ligos istorijomis ir

moksliniais pasenusių profesorių tekstais rankose jis užges nakčiai.

Ir jokio antausio, pakelto tono, jokios dramos, leidžiančios jai pavirsti šio vakaro auka. Uršulė susimąstė, kiek toli gali nuvesti modernių, pilkais kostiumais vilkinčių vakariečių mąstymas.

– Mes vienas kitu pasitikime ir vakarėliuose lankomės atskirai, – susikibę už rankų tokie dažnai kartoja.

Kiek kartų reiktų atskirai, *kad galiausiai ištiktų* – mes skiriamės? *Tarsi dalyvaudama aršioje diskusijoje, klausiamai kilstelėjo antakius. Už negrįžimą į namus Afganistane mažų mažiausiai ją ištiktų Bibi Aiša likimas*. Juk kaip moko* Pashtunwali**, *vyro garbė apibrėžiama trimis nuosavybėmis:* zar *(auksas),* zamin *(žemė) ir* zan *(moterys). O pagarbus gyvenimas remiasi trimis principais:* melmastia *(svetingumas),* nanawati *(būstas ir prieglobstis) ir* badal *(teisingumas ir kerštas).*

Pasidžiaugusi, kad gimė Lietuvoje ir kad jos išrinktasis nesiremia pagarbaus gyvenimo principu badal, *pagaliau niekieno netrukdoma galėjo pati save nubausti. Pasinėrė į širdį ir sąmonę žalojantį serialą, kaip spėjo, dar ilgai ir kankinamai būsiantį šalia.*

– Laaabas, kur trauki? – prisiminė, kaip grįžtančią kažkas pasveikino.

Ir nors gėlės iš plaukų jau buvo iškritusios, ji dar jautėsi žavi. Ne dėl šių girtų jaunuolių, į kuriuos piktai dėbtelėjusi paspartino žingsnį, bet dėl to, ką jis, tas sutiktas vyras, tą vakarą jai sakė.

Dabar mazgodama riebaluotus indus, mintyse keiksnodama moterų silpnumą ji išgyveno savotišką agoniją, sunkiai pakeliamą

* Uršulė perdėtai domėjosi afganų moterų kančiomis. Čia ji kalba apie vieną iš jų, kaip simbolį, kuriai vyras nupjovė nosį ir ausis bausdamas už pabėgimą (*Mato past.*).

** Puštūnų – gausiausios ir konservatyviausios Afganistano etninės grupės, elgesio kodeksas.

ir savu svoriu absurdiškai juokingą. Uršulė mąstė apie moterų kuriamas dramas, susikurtas neįtikėtinas situacijas, kai su vos pažįstamu vyru geri kavą, slapta važiuoji į romantinę išvyką, ten karštai myliesi, tada susituoki, miegi, pabundi, prausiesi, myli, nekenti... O jis to nė nežino. Būtent taip yra kuriami serialai, kai vos kelis kartus matytam nepažįstamam geismo objektui gali išrėžti:

– Jūs manes neatsimenate? Juk mes buvom susituokę!

Arba:

– Baikit, nejau manęs nepamenat? Aš su jumis jau mėnesį myliuosi. Netikit? Jūs šiandien dėvite mėlynas trumpikes!

Vakarykštis nepažįstamasis taip pat nežinojo, net nenutuokė, kaip smarkiai vos keli taiklūs komplimentai jai sujaukė protą.

Panardinusi rankas į pursluotą vandenį ji klausė savęs, kur dingo jos orumas? Juk visada, dar nuo mokyklos laikų, buvo šimtai įsimylėjusių, grojančių gitaromis, kaišiojančių raštelius, karpančių širdis ir žvelgiančių prasikaltusio katino akimis. Tačiau jai labiau patiko būti nepasiekiamai, nei glamžytis su šiais įsimylėjusiais bernais. O prasikaltusių katinų savo gyvenime turėjo nei daug, nei mažai. Pirmąją meilę – vyrą. Ir antro niekuomet neturėjo būti. Juk – kol mirtis mus išskirs!

Iš kriauklės pirštais išgrėbusi maisto gabalėlius pasijuto pavargusi. Šlapia, pamazgomis atsiduodančia ranka nuo veido nubraukė įkyriai lendančias plaukų sruogas. Apsidairė. Virtuvė buvo tamsi, tik maža šviesele virš kriauklės neleido paskęsti tamsoje. Nusilpęs kūnas reikalavo poilsio, tačiau guminės mintys plėtėsi, tįso, o paleistos skrieti tolyn, įgavusios naujus pavidalus bumerangu skuosdavo atgal. Pabaigos nebuvo matyti.

Ant palangės kliudžiusi negyvą vabalą, be ilgų ceremonijų išdžiūvusį kūnelį suėmusi servetėle palaidojo šiukšlių dėžėje. Spengianti tyla namuose priminė, kad ji viena. Pasijutusi mažai kam

reikalinga susimąstė, kiek laiko taip sudžiūvusi gulėtų, kol vyras jos pasigestų? Dieną? Dvi? Savaitę? Kiek laiko kunkuliuojantis purslais, yrantis kūnas gulėtų saulės kaitroje?

Baigusi laidojimo ceremoniją ji tingiai sukrito minkštame krėsle. Jautėsi keistai pažeidžiama. Net ne taip padėta vaisių vaza varė į nevilтį. Lyg išbadėjusi liūtė kąsdama tai vieną, tai puldama prie kitos mėgino sotintis vizijomis. Geidė prisiminti kiekvieną smulkmeną iš praėjusios nakties, tačiau neįstengusi ėmė taupyti ašaras.

Uršulė nebuvo tipiška moteris, palikta raudanti savaitę. Jos niekada niekas nebuvo palikęs, o vyriškos lyties draugai galėjo išduoti visas suguloves. Iki smulkmenų galėjo išpasakoti aistringos nakties ir jų kūnų paslėpsnius. Ir be jokių fui nekalbėk *ji tepaklausdavo:*

– Ir kaip?

– Dabar ji tikra, kad vesi, – dar pridėdavo.

Ir niekuomet prie šios temos nebegrįždavo. Būdavo aišku:

– Juk nieko nebuvo!

Tuomet ji dažnai pasijuokdavo iš moterų sukurtų dramų: nieko nenutiko, o žiūrėk, ji jau kuria serialą, nekaltas girtas bučinys, o ji matuojasi nuometą; mestas žvilgsnis, ir ji jau pasakoja, kaip jis pervėrė žvilgsniu ir kaip tada trenkė žaibas. O dangus juk buvo giedras. Vis dėlto kad ir turėjo kietesnę širdį už šias žliumbailas, tačiau serialus ji mėgo. Juk buvo moteris. Ir šį vakarą beviltiškai suko galvą – kas jos laukia.

Prieš akis jau kilo tas tragiškas, pačios sukurtas kriminalas. Priverčiantis pamiršti būtinus gyvybei poreikius, kai ištisas savaites gali nevalgyti, nemiegoti, kartais net užmiršti kvėpuoti. Kai ištisas valandas gali klausytis įgrisusios, nebemadingos baladės apie apsižliumbusį herojų ir kas kartą iš naujo apsiverkti. Kai vairuodama naują automobilį per dieną gali sukelti rekordinį skaičių avarinių situacijų.

Ir šios Sado meksikietiško serialo kančios jai patiko, įnešdavo naują gūsį į mėsišką namų kvapą, ir nors ji sukosi lyg voverė, kuriai liūdėti nebuvo kada, vis tiek buvo viskas įgrisę. Jai reikėjo oro, kvapo, banalaus komplimento. Bet labiausiai – keršto.

Todėl dabar sėdėdama tyliuose namuose, beprasmišką žvilgsnį įsmeigusi į ekraną, ji suprato. Svajojusi apie laimingą pabaigą, dabar ji galvojo apie romaną. Svaigų, be klausimų, atsakymų ir be tyros skaudinančios meilės. Nes tas, kuris ją, baltą gulbę, prisiekė mylėti, pažadą seniai jau buvo sulaužęs.

Ir kaip visa gerkle yra plėšęs žymus dainorėlis, jai niekada tos meilės nebus per daug. Priešingai – jai buvo per mažai. Jos vietą buvo užėmusi skylėta rutina. Kai suplyšusiomis sportinėmis kelnėmis valandų valandas gali šalia sėdėti tylomis, kai be gėdos gali krapštyti nosį ar kantriai, su pasimėgavimu spausti sunokusį spuogą. Kai gali sulaukti netikėto girto antausio ir... Ir jaunos meilužės per Šventas Kalėdas. Ir nors tai nebuvo bausmė ar kerštas peiliu nurėžiant nosį, skaudėjo ne mažiau.

Šios meilės Uršulė buvo atsikandusi ir dabar svajojo apie tikrą, banalia romantika Holivudą ar net Bolivudą primenantį romaną. Tokį, kuris būna saldus slaptais susitikimais, kai nejausdama skonio geri per karštą kavą ir kai po stalu nervingai supi sunertas kojas. Netikrose išvykose iki paryčių myliesi, po to čia pat, lovoje, rūkai raudoną Marlborą.

Užvertusi galvą į lubas minkštame krėsle Uršulė svajojo kažką priversti netekti savitvardos, pamiršti viską, ką paliko už durų, svaiginti, lyg trenkusi kuolu, kuris ją pačią šį vakarą buvo taip pritrankęs, jog sulig kiekviena minute ji vis labiau panėšėjo į neįgalų suluošintą padarą. Bijojo savo minčių. Bolivudiškos meilės troškimas pagaliau išlaisvino, leido giliai ir godžiai įkvėpti, tačiau mintys dar blaškėsi, kaip blaškosi gamta prieš audrą. Kai buvęs karštis at-

slūgsta, dangus užsitraukia ir kiekvienas stiebas ima virpėti, lenktis prieš kylantį vėją.

Ji pavargo. Nusliūkinusi į viršų, kur tamsus kambarys alsavo vyro miegu, tyliai atsigulė, padėjo pagiriomis it švinu apsunkusią galvą ir užmerkė išdžiūvusias akis. Suvokė, žinojo, jog tikriausiai visa tai vyksta tik gerai pastatytuose filmuose ir kad niekada ji to nepatirs.

Tai buvo paskutinė mintis. Ištaršytais plaukais, atpalaiduotu veidu ir pravertomis lūpomis, kurias sukamoje juostoje nepažįstamasis troško bučiuoti, ji užmigo. Buvo rami, grimztanti į sapnus, sumišusius su sąžinės graužatimi, tačiau spalvotus, tokius, kokie būna serialai, kurie, deja, turi savybę tęstis.

Niekuo neišsiskiriantis skyrius, galvojo Matas žiūrėdamas į vieną tašką.

Nors redaktorė nebuvo panaši į jautrią menišką asmenybę, jiems susišnekėti sekėsi sunkiai. Jis turėjo išginčyti kiekvieną smulkmeną, ką jau kalbėti apie rimtus sprendimus. Daugybę kartų tikinęs, kad jam nusispjauti į autentiškumą, jis vos ne vos pasiekė, kad romane minimų žmonių vardai būtų pakeisti.

– Visus, – tada griežtai nukirto Živilei keistai išsišiepus.

Taip ši moteris išsiviepdavo puldama, įtikinėdama, piršdama žūtbūtinius sprendimus, aiškindama, kad turi būti taip ir niekaip kitaip. Pavargęs nuo rankraščio skaitymo Matas mažai dėl ko kibdavo, tačiau išvydęs tokią Živilės grimasą principingai laikydavosi savo. Tada ji, maža ir apvalaina, imdavo juokingai tupinėti, jam pasukus išėjimo link, lyg vištukė galvotrūkčiais puldavo vytis. Užsikirsdama, lyg praėjusio amžiaus subraižyta ir nuklota dulkėmis plokštelė, įraudusiais skruostais, įkyriai cypsėdama ir dusdama tipendavo paskui tol, kol skruostams įkaitus iki pavojingo raudonio netekusi vilties ji pagaliau nusileisdavo.

Namuose už tai atsiimdavo su kaupu. Teroriz·odama vyrą, vaikus, gal dar kokį nusmurgusį šunytį, kuris nieko nepaisydamas nuolankiai šliedavosi prie jos pabrinkusių, sintetinių pėdkelnių ir per siaurų aukštakulnių išvargintų kojų. Tuo metu pajusdavo tikrąją galią. Kaip koks nevykėlis kalėjimo prižiūrėtojas, vis per

smarkiai užvožiantis liesam, užguitam kaliniui – už taisyklių nepaisymą, už įžūlų nuleistų akių žvilgsnį, už per lėtą valgymą... Ar atvirkščiai – už alkaną godumą. Ir tada pasikrovusi energijos, įsibrukdavo į dviem dydžiais per mažą kostiumėlį, dažniausiai būdavusį švelnios spalvos, neva pabrėžiantį jos moteriškumą, ji žygiuodavo į mūšio lauką. Jame tokios personos kaip Matas jai būdavo sunkiausiai suvaldomas tikslas. Ir šiandien šis tikslas turėjo savąjį.

– Laba diena, Živile, – jis maloniai pradėjo pokalbį, tačiau neleisdamas įsiterpti tęsė: – Ištrauka tinkama. Tik turiu vieną sąlygą, – telefone Matas girdėjo ją atsidūstant. – Knygą sutinku spausdinti, tik jei ištrinsite vieną skyrių... – kiek patylėjęs pridūrė.

– Kaip suprasti, ištrinsime? – apstulbo, tačiau kaip įžvalgi kalėjimo prižiūrėtoja žinojo, geriausia gynyba – puolimas, tad ilgai neieškojusi žodžių tęsė: – Jau pasirašėme sutartį, pone Matai, – pabrėžė vardą. – Mes šito joje neužfiksavome, suprantate? Esame jau viską paruošę ir... Juk suprantate, Matai, kad tai sutarties nesilaikymas? Ir gresia...

– Niekas man negresia. Nereikia gąsdinti, – nukirto. – Tiesiog privalote jį ištrinti. Ir jei atvirai, man nerūpi jokios sutartys. Arba taip, arba išvis nieko. Ir jūs, gerbiama Živile, puikiai žinote, jog galiu taip pasielgti. Kad ir šiandien.

– Gal pavyktų rasti kompromisą? – balsas telefone sušvelnėjo, tačiau Matas dar vis regėjo jos pykčio pritvinkusius smilkinius, besiplečiančias šnerves ir raudoniu išmuštus skruostus.

– Tai susiję su tikrais gyvenimais, – jis tęsė, – mums nėra ko diskutuoti, nes jau viską pasakiau. Knyga bus leidžiama tik ištrintu skyriumi, – ištaręs paskutinį sakinį padėjo ragelį.

Nervingai kramtydamas sausas lūpas Matas suirzęs ilgai vaikštinėjo po kambarį. Gailėjosi viską pradėjęs, tačiau suvokė, kelio

atgal nebėra. Neradęs, kam galėtų išlieti pyktį, beviltiškai susmuko ant kilimo, ryškaus, marginto geometrinėmis figūromis, kadais išrinkto žmonos. Juto tikrą emocinį nuovargį, išsekimą, buvo spaudžiamas Uršulės žodžių, tų, kurių niekada jam nepasakė. Kurių niekada nebepasakys.

Ant sienos spėjęs apžiūrėti kybojusią vestuvių nuotrauką, atlošęs galvą Matas garsiai nusijuokė. Nepasiekęs tikslo, palytėjęs tik vienišas sienas, juokas aidu sugrįžo atgal. Besiveržiantis pro ausis begėdiškai priminė, kad niekas jam neatsakys.

– Tik ji... – palingavo galva, – tik ji ir būdama mirusi dar gali kelti tokią sumaištį, – pusbalsiu ištarė vienišiems jos daiktams.

Viskas įvyko dar tada, kai ji nebuvo mirusi. Tačiau knygoje, kuri buvo išleista dešimtimis tūkstančių egzempliorių, o paskui tiek pat pakartota ir vėl išpirkta, jos vardas blizgėjo jau po mirties. URŠULĖ TYRAITĖ. Būtent ši nebeegzistuojanti autorė dabar buvo velniškai mėgstama visų nusivylusių moterų. Šios graibstyte graibstė knygą, skaitydamos skambią leidyklos anotaciją tikėjosi rasti joje tikrąjį stebuklą, šeimos išsaugojimo receptą, santuokinio gyvenimo išganymą, kad jis vėl taptų toks, koks buvo prieš šimtą metų. Kai dar jos pačios buvo karštos, nudepiliuotomis kojomis ir spindinčiomis akimis.

Tačiau knyga kojų nenuskusdavo, o jei ir uždegdavo nakčiai su senstančiu vyru, tai iš esmės nieko kardinalaus neįvykdavo. Nesuliepsnojusios geismu, neradusios paslapties ir dešimtmečiu neatjaunėjusios dauguma iš jų mesdavo knygą į šalį. Kudakuodamos, kad Lietuvoje tik kekšės ir barakudos, sugrįždavo į savas apkerpėjusias dienas. Jose, apkrautose ir nukalkėjusiose voniose,

vėl rasdavo seniai atšipusių skustukų, dulkėmis aplipusių pigių šampūnų, raukšlių neišlyginusių kremų ir kitokių stebuklingų kosmetikos priemonių tuščių, pasenusių buteliukų. Kaip ir knyga turėję įkvėpti, pagražinti, suteikti spindesio, purumo, patempti ir išlyginti, duoti bent krislą laimės ir pasitikėjimo, dabar jie tapo niekam nereikalingais daiktais, kitaip tariant – namų šlamštu, kurį iškuops tada, kai susops paširdžius ir kai nusvirusios rankos vėl kils pokyčiams.

Buvo tokių, kurios puslapiuose rado savo kasdienybę, išgyvenimus, bet daugiausia – radusių savo svajones. Tokios skaitytojos suskubdavo *googlinti*, ieškodamos URŠULĖS TYRAITĖS ROMANO, TYRAITĖS KNYGOS, dažnai net URŠULĖS TYRAITĖS GYVENIMO ISTORIJOS, tačiau didžiam nusivylimui, be to, jog autorė yra mirusi, beveik nieko nerasdavo. Ir šitai tapdavo jų didžiausiu nusivylimu, dar vieną dieną pavertusiu lėta, nuobodžia laiko tėkmės mase. Pastaroji erzindavo viskuo: ir saulės spindėjimu, ir apniukusiu dangumi. Nes juk:

– Tokia moteris!

– Dar visai jauna...

– Ir tokia talentinga!

Lyg tokioms būtų draudžiama numirti.

Atkaklesnės skambių antraščių dėka save apdovanodavo net saldų pyrago gabalėlį atstojančių paskalų doze.

– Iš tiesų Tyraitė buvo Žėrienė!

– Jos romanas yra net ne romanas, o dienoraštis!

– Šis buvo rastas po autorės mįslingos ir tragiškos mirties!

Tačiau ir šios smalsuolės, apsalus paširdžiams, liaudavosi ieškojusios, kol ilgainiui nurimusios Uršulę pamiršdavo. Tada imdavosi savų gyvenimų.

O istorija verta plunksnos buvo tiek, kiek kiekviena moteris

tikėjo išsvajota meile. Galėjai ginčytis iki nukritimo, jog knyga nieko verta, arba atvirkščiai – verta skaitytojo, jo išgyvenimų. Juk visos silpnosios, tos vyrų engiamos ir stumdomos netikėlės, pusę gyvenimo šalia kentusios pašlemėką, bent retkarčiais galėjo jaustis laimingai ištekėjusios, pasisotinusios išdžiūvusiais, jau pelėsiu atsiduodančiais vyro dėmesio trupiniais.

Tačiau dar daugiau plunksnos verta buvo istorijos, kurią smalsiosios ponios skaitė naktimis, priešistorė. Jos smalsuolės neskaitė, tačiau skaitysite Jūs, ponai ir ponios.

Mirusi autorė niekuomet nemanė būsianti rašytoja. Buvo tikra esanti talentinga kostiumų dailininkė, medžiagos klosčių ir įsiuvų meistrė. Šedevrus kurti pradėjusi jau vaikystėje ilgus metus juos vertė snausti stalčiuose, vaikiškų prisiminimų dėžėse, kur užmiršti ir dabarties nustumti į praeitį gulėjo tol, kol vieną dieną, nupurčius dulkių luobą, galėjo įkvėpti šių dienų oro.

Prireikė nemažai metų, kol išaušus dar vienam, rodos, įprastam rytui, ji tapo tuo, kuo norėjo tapti. Viską, ką buvo pasiekusi, pradrąsėjusi paleido iš delnų. Ir svajonės ėmė pildytis. Išsilaisvinusios jos pakeitė nykią, įgristi spėjusią kasdienybę, sudrebino tylų, nusistovėjusį gyvenimą. Pagaliau Uršulė pajuto daranti kažką, ką buvo tikra turėjusi atlikti gyvendama.

Augusi vidutiniokų šeimoje ji galėjo džiaugtis pasiturinčiais tėvo tėvais, kurie išeidami vienintelei anūkei paliko nedidelį, ligomis atsiduodantį butą Vilniaus senamiestyje. Kurį laiką čia buvo Uršulės namai. Išvėdinusi senatvę namams suteikė šviežienos kvapo, o neilgai trukus išvaikė ir vienatvę, atsivedė vyrą, kuris susukęs galvą greitai išsivedė ir ją pačią.

Butas ilgai dūlėjęs vienas, jau buvo spėjęs įgauti tą keistą kvapą, vos įžengus vidun šaukte šaukiantį, kad tai – namai be šeimininkų. Tačiau išaušo diena, kai rytą, medžiams nusvirus nuo pumpurų sunkumo, plačiai atvėrusi duris ji įžengė į savo praeitį. Lėtais, tuštumoje aidinčiais žingsniais vaikštinėjo po valdas. Dar nesuprato, jog norint atverti kitas, turi užverti šias duris. Nesuprato, jog tyloje atsimušantis aidas, tai – žingsniai tolyn. Tolyn nuo to, ką buvo susikūrusi.

Tą rytą po aukštais Senamiesčio skliautais atnešusi savo salstelėjusio kvapo ji įnešė gyvybės. Ir nors dar gyveno Vilniaus priemiesčio pušynuose įkomponuotame moderniame name, butą *aptvarkė*, kaip pasakytų koks neišsilavinęs, tik tikrąją kaimo prabangą matęs žmogelis. Kuris nieko nesupranta apie nelakuoto ąžuolo grindis, *Villeroy & Boch* kriaukles, o sendintą struktūrinį sienų dekorą, randais išvagotą talentingo meistro, matytų ne kaip senųjų Italijos pastatų paviršius, bet kaip neužbaigtą darbą. Toks sendintą krėslą nuvežtų restauruoti arba dar blogiau – išmetęs nupirktų *ypač gerą* akcinę sofą.

– Jo, reikėtų kosmetinio remonto... – vaikštinėdamas po Uršulės naujai įrengtą studiją besikasinėdamas pakaušį toks pasakytų.

Tada pultų į *masinius prekybcentrius* pirkti plytelių, lentelių, persikinių dažų, dvokiančio lako, dar užgriebtų kitų persikinių dažų, daug ryškesnių – pagrindinei būsto sienai nudažyti.

– Kad būtų akcentas, gi!

Tačiau Uršulės studijoje ryškių akcentų nebuvo matyti, nebuvo vazų su neliečiamais dailiai išdėliotais vaisiais, kurie papuvę imtų vilioti museles. Nebuvo plastiko gėlių, kurios tikrąsias atkartoja taip tiksliai, jog į jas žiūrint nesuabejotum jų nuostabiu kvapu. Ši erdvė atrodė savotiškai apdulkėjusi, kvepėjo smilkalų ir cigarečių dūmais, čia buvo juntama tikroji kūrybinė netvarka: papilkėju-

siais skudurais dengti medžiagų rietimai, suglamžyti, dažnai taip ir nepasiekę perpildytos šiukšliadėžės popieriai, pieštukai, jų droženos, seni, nauji ir nebaigti eskizai, piešiniai, medžiagų pavyzdžiai ir besimėtančios audinių atraižos. Net paveikslas, kurį nuo senelės mirties vienintelį paliko neliestą, ilgus metus kabėjęs, už savęs saugojęs nenublunkantį sienos lopinį, buvo išplaukęs, nedrąsiomis, nugesintomis spalvomis. Lietuvaitė pienių jūroje, nešanti gėles*. Dažnai Uršulė akimis tyrinėdama švelnų merginos siluetą susimąstydavo, kam taip nuolankiai ji tiesia rankas?

– Šią bluktenę reikia pakeisti kažkuo kitu, – eksperto mina nusprestų žmogelis ir iškilaus dailininko paveikslą pastatytų prie *vokiečių* kiemo konteinerių.

Pačioje garbingiausioje vietoje, kaip tikras namų šeimininkas liūdnai pasitikdavo minkštas, tamsiai mėlynu audiniu aptrauktas biustas. Lyg juodosios magijos apeigų dalyvis jis buvo pribadytas smulkučių, spalvotais bumbulėliais puoštų adatėlių. Kartais, kai šeimininkė užmesdavo kepurę ar prašmatnią skrybėlę ir betrūkdavo tik tamsių akių, šis primindavo jai afrikiečių maskarado būtybę. Ir nors moterims dalyvauti dažnai buvo neleidžiama, Uršulė, įsikibusi jam į parankę, norėdavo sudalyvauti šiame festivalyje. Ji buvo tikra, jog dėvėdamas kaukę, galėjai priartėti prie dvasių pasaulio, prie jų iškilmingų vartų galėjai stovėti tapęs savimi. Todėl biustas tapo svarbiausiu daiktu studijoje. Jis žinojo, stovėjo išdidus, pasisukęs į pietus, kur pro plačias palanges krisdavo šviesa, apšviesdavusi visas spalvotas adatų kepurėles. Pasipuošęs ryškiaspalviu drabužiu šis keldavo nuotaiką, vos tik pažvelgus visad norėjosi nusišypsoti.

* Kalbama apie XX a. lietuvių dailininko, tapytojo, grafiko, poeto Kazio Šimonio paveikslą.

Kartais, užstrigusi kūrybiniame tunelyje, Uršulė įsitaisydavo čia pat, ant palangės ir gerdama atvėsusią kavą žiūrėdavo į spalvotų adatų jūrą, gerėdavosi jų žibėjimu šviesoje, o galvoje būdavo tuščia arba atvirkščiai – netelpantys joje judėdavo minčių srautai. Tuomet ji pakildavo. Dažnai per greitai. Kavą pastatydavo ant palangės, ši teliūškuodama išsiliedavo per kraštus. O tada moteris imdavo kurti. Puodelis, įtupdytas į tamsią balutę, taip ir likdavo stovėti valandų valandas. Kartais net ištisas dienas.

Ji žavėjosi šia vieta, kaip kadais žavėjosi namais, kuriuos puoselėjo, saugojo, puošė, kurie ilgainiui pasidarė per ankšti jos kūrybai, vidiniam polėkiui, neišaiškintiems norams, tikėjimui, bet užvis – jos nusivylimui. Galiausiai jie tapo per ankšti ir jai. Vis dažniau ji pasirodydavo čia, maskarado dalyvio draugijoje, kur jautėsi sava, kur neerzino limpančios gėrimų žymės, ragautos vietinės kepyklos čiabatos trupiniai, skalsaus alyvuogių aliejaus dėmės, nenubraukti pelenai. Čia džiugino liūdnais veidais išpieštas veidrodis, nerūpestingai pamestas rankšluostis ar vis ne vietoje numesti batai. Čia neturėjo kas vakarą garuoti kepta mėsa ir šaldytuvas neprivalėjo būti pilnas, nes jo išvis čia nebuvo. Nuo miesto šviesų pasislėpusi už storo audinio užuolaidų galėjo būti viena, nematoma. Galėjo būti nuoga. Aukštų Senamiesčio lubų gaubiama tapdavo maža, nereikalinga žmogysta. Ji čia buvo ta, kuria norėjo būti. Kūryba ji čia išlaisvindavo save.

Aplinkiniai dažnai sakydavo ją turint stiliaus jausmą, ir ji žinojo gebanti iš seno skuduro sukurti kažką puošnaus. *Skudurinė.* Taip buvo vadinama visą paauglystę. Ir tai buvo tiesa. Audinio švelnumas, tekstūra, raštai, jo bangavimas buvo aistra, niša tikram gyvenimui ir jos svajonėms.

Dažnai *Onutė* pasvajodavo apie miniatiūrinę parduotuvėlę su jaukiu vidiniu kiemeliu. Svajodavo išsinešianti nepatogius, ta-

čiau skoningai raitytus metalinius baldus, palanges apstatysianti senais lankstytos skardos kibirais. Juose pūpsotų ne pelargonijos ar sprigės, o samanos, paparčiai. Kad primintų mišką, kad savo kvapu verstų nusimesti batus. Ir pasileisti minkštu kilimu. *Basai...*

Buvo tikra, kad po šią parduotuvėlę vaikštinėtų basa. Daug rūkanti. *Basa.* Primintų elegantišką Coco karikatūrą: be skrybėlės, kostiumo, be kandiklio, be blizgintų batelių. Bet elegantiška! Žavi! Laisva!

Pažinoję jos užsispyrimą nesuabejotų, jog vieną popietę, netyčiomis užuodę mišką, įkišę nosį į dar neaptiktą Vilniaus senamiesčio kiemelį, išvystų moterį. Tarp pirštų ji spaustų smilkstantį dūmą, kita ranka sklaidytų paparčio skliautus. Ieškotų neegzistuojančio žiedo.

Ir ji, ta moteris, būtų basa. Visai kaip paskutiniu gyvenimo atodūsiu, pirmą mirties akimirką. Kaip stovinti čia, bet jau išėjusi.

Bet tokio kiemo nė vienas neras. Basakojės Coco karikatūros likimas buvo kitur, toliau už Senamiesčio vidinius kiemus. Ir kvapas jo ne samanų. Tik baltų laidotuvių gėlių.

Iki tapdama kostiumų dailininke savo nerūpestingas dienas Uršulė atidavė medicinai. Ji buvo chirurgė. Ne sudėvėtų sąnarių, ne pavargusių plakti širdžių, nebuvo geradarė, išgelbėjusi dar vieną gyvybę. Ji gelbėjo grožį, skalpeliu gremždavo neviltin varančią senatvę, siurbė cepelinų ir plokštainių liekanas, nusėdusias ant sėdmenų, liulančių pilvų, tricepsų ir dvigubų pagurklių. Gelbėjo nukarusias, ištuštėjusias po dviejų, trijų ar dar daugiau vaikų žindymo krūtis. Taip pat jas didindavo negimdžiusioms mergiotėms, kurios šventai tikėdavo:

– Taip, maitinimui tai neturi jokios įtakos.

Ji kurdavo jaunystę. Per operaciją tempdavo, kirpdavo, siūdavo ir dešimt metų *fuc!* į šiukšlių dėžę. Tuomet po gėdingų tinimo savaičių moterys išplaukdavo lyg paukštės. Vėl tapdavo moterimis, o ne nusenusiomis pliumpėmis, kaip dažnai sakydavo jų vyrai.

Tokius vyrus ji pjaustydavo rečiau. Pasitaikydavo didinti jų penius. Šie pacientai teoriškai galėjo būti priskirti prie tos geradarės, gyvybes gelbstinčios daktarės pacientų. Dažnai jie ateidavo vos gyvi, iškamuoti vidinių demonų, būdavo tikri, jog keli išspausti centimetrai pridės jiems vyriškumo, ištrins kompleksus, suteiks jėgų patenkinti jaunutę, į dukras tinkančią naują žmoną ar meilužę. O joms rūpėdavo visai ne jų pimpalai. Po tokių korekcijų jų ereliškumas paryškėdavo, dažnai jau po pusmečio, artėjant vasarai, į apžiūrą atlėkdavo su nauju automobiliu, paprastai *kabriku*, kaip patys sakydavo savo draugeliams, kurie greičiausiai pimpalo niekada nebuvo didinę.

Ir nors ji buvo krauju nesižavinti vegetarė, chirurgė, pjaustanti žmogų, ji buvo gera. Ir nors vyrui vakarienei pirkdama mėsą tiesiog norėdavo vemti, tačiau išpjovusi dalį sutežusio pilvo, jausdavosi puikiai. Ir svilintos žmogaus mėsos kvapas per operaciją nedirgindavo taip, kaip kvapai jos virtuvėje. Bet ko nepadarysi dėl vyrų? Ji tą puikiai žinojo, kasdien matė kruviną kovą dėl grožio. Pastarasis buvo dėl savęs pačios, kaip sakydavo tos moterys.

– Taip, žinoma, – pritardama šypsodavosi ir tyliai jų gailėdavo.

Buvo įsitikinusi, kad niekas, net meistriškai pakelta krūtinė ar atjaunėjęs veidas, nesugrąžins to, ką savo šeimose seniai buvo praradusios. Kadais pati šventai tikėjusi santuoka, ištikimybe, meile, dabar pagaliau suprato, jog visa tai – pramanas. Tikrovės neatitinkantis, įsivaizduojamas reikalas. Fikcija, kurią ilgai bandžiusi paneigti, galop pasidavė.

Dirbusi tam, kad ponios mirtų gražios, ir pati ji mirė graži, įpusėjus tryliktiems santuokos gyvavimo metams. Dar žydėjo, ir žiedlapiai, apsunkę nuo rasos, dar nenusvirdavo žemėn, dar saulėje spindėjo šviežumu.

– Tokios – pačios brangiausios, – patikintų gėlių pardavėja.

Žuvo ji švytėdama. Tik laistoma buvo kitų. Ne tų, kurie sukūrė, kurie pasodinę daigelį ilgainiui pamiršo, jog gėlės ištrokšta. Sausomis lūpomis pasitenkindavo keliais gurkšniais ir vėl egzistuodavo, stengėsi puoselėti tai, ką turėjo. Jai patiko švęsti vestuvių sukaktuves ir ji dažnai rengdavo romantiškus vakarus, dovanodavo dovanas, atitinkančias būtent tų metinių temą. Tokių per dvylika metų buvo įvairiausių: popierinių, medvilninių, odinių, medinių, geležinių... Dovanodama niekučius dažnai tik atsimušdavo į vėsią abejingumo širmą vyro, staigmenas ruošdavusio paprastai:

– Ko norėtum, mieloji?

Dvyliktosios buvo paskutinės jų metinės. Šilkinės. Šia proga Uršulė išrinko knygą *Šilkas*. Gražią, specialaus leidimo, šilkiniais viršeliais ir auksinėmis raidėmis. Vyras parnešė čekį. Kokį – nežinojo. Jį paprašyta nupirko ir per operaciją kišenėn įbruko sesutė.

Nespėjusi pasinaudoti paskutine dovana jo žmona po pusmečio numirė. Ir nors nešvietė saulė, nekvepėjo pievos ir dangus buvo apniukęs, ta diena nebuvo tinkama mirti, ji buvo tinkamesnė gyventi. Žvarbus vėjas būtų vertęs jaukiai įsisupti į vilnonį pledą ir gyventi. Nemirti. Tačiau taip jau sutapo, kad nuolatiniai vyro paliepimai nelakstyti gatvėmis vis praeidavo pro ausis. Sutapo ir tai, jog apledėjusiu užmiesčio keliu dar niekas nespėjo pasirūpinti. Bet visa tai, jai skriejant priešprieša į sunkvežimį, jau buvo nesvarbu. Kliudžiusi sunkiasvorį vilkiką, tėkšdamasi į medį, tuomet nesuskaičiuojamą galybę kartų apsivertusi, išsibarsčius metalo laužui susimalusi tarp prabangaus automobilio liekanų, ji žuvo.

Pametė abu batus, susilaužė kojas, rankas, nusisuko sprandą, lyg šventinį kokteilį suplakė savo smegenis, susiplėšė ryte atsakingai parinktus ir derintus drabužius ir išėjo. *Basa.*

Paliko vyrą ir du vaikus, kurie šiandien, praėjus mėnesiui po laidotuvių, sėdėjo kaip įprastai įbedę akis į televizorių, ramiai žiūrėjo mėgstamą *Animal Planet*. Tokia namų idilė nesunkiai suklaidintų, kad nieko rimto neįvyko ir kad šiuose namuose nei motinos, nei žmonos niekuomet nė nebuvo. Nei ašarų, raudų, degančių žvakių, net jos nuotraukos, graudžiai perjuostos kaspinu nebuvo matyti.

– Tėti, pažiūrėk, kokia tos beždžionės šikna! – suspigus dukrai, Matas tik burbtelėjo apie netinkamą žodį ir vėl įlindo į kompiuterį.

Matas, kaip ir vaikai, buvo beatsigaunantis po netikėtos Uršulės žūties, tačiau dažnai dar regėdavo nejaukius praeities vaizdinius, prabudęs naktį dar sugaudavo savo riksmą, vis blykstelėdavo negailestingi kadrai iš pilkų, net pamėlusių, lyg pūti pradėjusių prisiminimų, laidotuvių. Pabalęs veidas, vaškinės rankos, smulkučiai lyg vaiko pirštai, besibaigiantys ryškiai lakuotais nagais. Kaulėti nurimę pečiai. Nebenešantys nieko: nei lengvo, nei sunkaus. Išsišovę, virš savęs metantys tamsų šešėlį raktikauliai. Dar panašūs į tuos, kurie kadaise žavėjo Matą, tačiau kiek asimetriški, matyt, ir šie sulūžę. Sukritusi, keistai į šonus pasklidusi krūtinė, viršūnėse iškėlusi pažįstamus spenelius. Tie, sustingę ir tokie palikę amžiams, iš po lengvo audinio įkapių suknios begėdiškai vis dar priminė, kokia gundanti ji buvo.

Matas dar vis regėdavo baltas gėles, jos, tą dieną šaltos ir sustingusios, buvo panašios į ją. Bet labiausiai jam rodėsi atsikišęs, tapęs per didelis jos mediniams pirštams, primenantis našlystę Uršulės vestuvinis žiedas. Jis tyčia jį paliko, nenumovė ateities

kartoms, kaip mėgo daryti sentimentalūs žmonės. Laidotuvių dieną, palinkęs prie asimetriškų raktikaulių, jis tikėjo, jog ateis diena, kai jie vėl visi susitiks. Po žydinčia vyšnia, ten kur viskas šviesu. Net žmonių mintys. Po ta vyšnia jie vėl bus vyras ir žmona, taip kaip turėjo būti dar daug metų.

Be morgo darbuotojų kruopščiai praustų, pudruotų, dangstytų kraujosruvų, be jos sumenkusių, sustirusių palaikų ir madingiausio karsto (jei toks gali būti), dažnai Matui rodydavosi žmonės. Matyti ir nepažįstami, keisti, įtartini ir bauginantys. Gedintys ar tik smalsaujantys, verkiantys ar tik prievartaujantys ašaras. Linguodami galvomis, aplinkiniams jie leisdavo suprasti, jog tai – taip netikėta. Tragiška. Neteisinga. Dažno lūpose užstrigdavo šnabždesys ir Matas, pamiršęs gedulą, visomis pastangomis stengdavosi jį išgirsti, įžiūrėti, išskaityti iš nepažįstamųjų lūpų.

Dabar, praėjus mėnesiui po laidotuvių, Mato našlystės simbolis gulėjo naktiniame stalelyje prie lovos. Jis tam turėjo priežastį. Ne todėl, kad rado gailestingą, mazgojančią indus, besišypsančią jo vaikams, masažuojančią nuvargusius pečius guodėją. Matas dar jautė netektį, sutrikimą, dar gedėjo, tačiau šis jausmas panėšėjo į milžinišką pykčio gyslą, išvagojusią ne tik jį, bet ir kasdienybę. Kai naktyje atmerktomis akimis jis klausdavo savęs, kaip miela studentė, jo namų moteris, mylimoji tapo eiline meilužį turinčia kekše, mintys tapdavo įkyriai kankinamos. Užvis skaudžiausia buvo, kad tiesą išdavė mirtis. Ir niekuomet ji šito nebegalės prisipažinti.

Matą ne tik kankino naktinės abejonės, jis pyko. Kaip ji, nespėjusi paaiškinti ir pasakyti tiesos, išdrįso iškeliauti? Palikti jį beviltiškai blaškytis savose gėdą išduodančiose mintyse. Neišvengiama tiesa buvo tokia nepatogi ir gluminanti, jog Matą dažnai raudonis išmušdavo net jam esant vienam. Lemtingą dieną

jo Uršulė buvo ne viena. Tik tas antrasis liko gyvas. Šis faktas, kažkam reiškiantis gyvybę, Matui reiškė viena: tu privalai kažką daryti. Ką? Matas nežinojo. Plėšytis po to išlikusiojo langais? Atimti tai, ko neišdrįso atimti nelaimingas nutikimas? O gal, lyg galvą sukišus į smėlį, tylėti? Nė viena iš šių jam nebuvo geidžiamos išeitys, tad jis labiausiai norėjo, kad nepažįstamasis, tas laimingasis, būtų žuvęs.

Iš avarijos aplinkybių tyrimo jis sužinojo, kad automobilyje buvo rasti sudužę vyno buteliai, kurie, jis net neabejojo, turėjo būti *Château Margaux*. Šį brangų vyną Uršulė vadindavo šilkiniais velnio lašais, juos ragaujant subtiliai pakvipdavo, lūpos tapdavo ryškios lyg dažytos, o po vienos kitos taurės ji sušvelnėdavo, nurimdavo ir šypsodamasi keistai primerkdavo akis. Tokios jos būdavo tik jiems mylintis. Visada. Šitai buvo užvis skaudžiausia, nes, pasirodo, buvo tas, kuris, be Mato, visa tai irgi regėjo ir ragavo.

Matas buvo tas, kuris atsargiai, lyg brangakmenį laikydamas vyno butelį Uršulę nunešdavo į Prancūziją, į jos pietvakarių *Bordeaux* vyndarystės regioną. Tai jis atskleidė vynuogynų auginimo ypatybes, derliaus rinkimo subtilybes. Tai jis išmokė uosti tikrąjį vyno kvapą. Nuo tokių minčių pyktis, aprišęs rankas, kojas ir gerklę, imdavo taip smaugti, jog pamiršęs apie gedulą, apie trumpą Uršulės gyvenimą, paliktus jųdviejų vaikus, Matas imdavo šnopuoti lyg šuoliui pasirengęs gyvulys.

Džiaugėsi bent tuo, jog dar nežinodamas tiesos ir neapakintas pykčio, bent per laidotuves galėjo su ja atsisveikinti. Tą dieną atnešė pusšimtį raudonų rožių. Jos, vienintelės sodrios ir ryškios, gulėjo šaltame laidotuvinių baltume. Tokias Matas dovanodavo visomis progomis. O tai buvo atsisveikinimas. Paskutinė jo puokštė.

Dar gėdingai tikėjęs, jog asmuo, lemtingą dieną buvęs su jo žmona, tebuvo atsitiktinumas ar žydras kolega, praėjus savaitei po laidotuvių sužinojo tiesą. Tą, nuo kurios ne tik pasidaro nepakeliamai pikta, bet dar ir fiziškai supykina. Kolega buvo meilužis.

Kartu išsiruošę į užmiesčio sodybą, iš jo asmeninės kolekcijos apsirūpinę vynu, prisidėję žvakių, užkandžių, prezervatyvų, jie išvažiavo į jos paskutinę kelionę. Ir nors nebebuvo prasmės, Matas kankinamai bandė prisiminti, kur ji tą dieną sakėsi važiuosianti? Kokia tą rytą buvusi? Ką jam išeinanti pasakiusi? Kaip atrodžiusi? Kokiais vilkėjusi drabužiais? Tačiau pastangos prikelti vaiduoklį nieko nekeitė. Ji tebebuvo mirusi. Jis tebebuvo vienas. Ir liko tik vaikai, drabužiai, niekų prikišti stalčiai ir vieniša, šeimininkės laukianti studija.

Dar liko tai, kas Matui galėjo atsakyti į daugybę klausimų, tačiau dabar jis tik sėdėjo palinkęs prie kompiuterio ir bukomis akimis naršė po senus albumus. Juose skausmingai regėjo ją, besiilsinčią palmių šešėliuose, besijuokiančią iš jų nerūpestingos dienos ar įraudusią nuo vyno. Atvaizdai priminė gražiausias jų keliones. Kai palikę Lietuvos upių užžėlusius krantus, išsiruošdavo pabraidyti šilto smėlio pakrantėmis. Kai palikę gimtąjį vėsų lietų, keliaudavo pasidžiaugti svetimu – daug švelnesniu ir saldintu vynuogių vynu.

Ir tik dabar sukumpęs it sukriošęs senis išvydo, kokie iš tiesų tame lietuje laimingi jie buvo. Ir kad Uršulė buvo nuostabesnė už bet kokią liūtį, nesibaigiantį peizažą, šlapią klampų smėlį, už ramybę ir tylą, už viską, kas supo juos smaragdinėse salose. Tai buvo ypatinga. Ir jie tokie buvo. Aistringi, nesupuvę minti-

mis, neapnuodyti rutinos, pagiežos ir abejingumo. Ir jų akys dar spindėjo. Tokių nuotraukų buvo pilnas kompiuteris, iš įvairiausių pasaulio vietų, paplūdimių, siauručių senamiesčių gatvių. Buvo gausu vaizdų, įamžinusių jų vakarienes, skrydžių išvargintas akis, baltus vandenynų purslus, paliekančius švarias putas ant jų dar neįdegusių kūnų. Ir sunkiausia Matui buvo regėti tai, kas buvo paprasta. Jos numiegotas veidas, tik ką pramerktos akys, ledais išteptos lūpos ir dūkstantys įpudviejų vaikai.

– Tėti, važiuojam kur nors. Tu visą dieną čia... – Matas krūptelėjo dukrai palietus ranką.

Į jį žvelgė Miglė. Vienintelis jo biologinis tvarinys, kurio teoriškai niekuomet neturėjo būti. Dėl šios priežasties šeimoje atsirado Lukas, jų pirmasis, tačiau ne pirmagimis.

– Važiuosite pas močiutę, – žvilgtelėjęs į laikrodį sukruto, buvo pats laikas kilti nuo stalo. – Rinkitės daiktus nakčiai, nežinau, ar šiandien jus pasiimsiu, – skatindamas mostelėjo durų link.

– Čiur aš – priekyje! – pastūmusi brolį Miglė dingo kambaryje.

Jis turėjo nedaug laiko. Susitikimas su paslaptinguoju skambintoju sparčiai artėjo.

– Čia dėl jūsų žmonos... – ankstyvas šeštadienio skambutis išblaškė miegus.

Vyriškas balsas telefone ilgai netempęs susitikimui nurodė netoli centro esančią aikštelę ir atsisveikinęs padėjo ragelį. Sutrikęs, dar neišsivadavęs iš snaudulio Matas nenujautė, kur link viskas pakryps. Mintyse dėliodamas galimybių mozaiką pamiršo vieną svarbią detalę, kurią netrukus jam įteiks nepažįstamas žmogus.

Automobilį pastatęs Naujamiesčio pakraštyje Matas nusprendė pasivaikščioti. Jautėsi užsisėdėjęs tarp slegiančių sienų, pridvisusių negatyvių minčių, tad oro gurkšnis akimirksniu pakėlė nuotaiką. Kad ir šaltas, tačiau vasaris jau dvelkė pavasariu, gatvėse

gavęs šilumos tirpo sniegas, o žmonių veiduose jau buvo matyti kasmetinės pavasario mintys. Jos šnabždėjo ir kikeno, pasakojo jam apie naujus planus, senus rūpesčius, tikėjimą, jog ateinanti vasara atneš kažką, ko seniai tikėjosi: naują darbą, vyrą, meilužį, kūdikėlį, šlovę, pripažinimą. Šių minčių tuneliuose Matas ėjo tylus it mirtis. Jau kuris laikas joje gyvenęs, jokių pavasarinių planų neturėjo. Taškydamas balas skubėjo, nekantravo greičiau sužinoti *kažką* apie mirusią Uršulę.

Priartėjęs prie sutartos vietos pastebėjo visureigį, prie jo stovėjęs vyras rūkė. Iš pirmo žvilgsnio niekuo nekrintantis į akis jis atrodė ramus, kantriai laukiantis susitikimo.

– Aleksandras, – ištiesė ranką. – Jūsų žmonos meilužis, – turėjo pridurti, bet tik įtraukė dar vieną dūmą.

Matas tiriamai žvelgė į priešais stovintį jauną vyrą. Už jį šis buvo jaunesnis kokiu dešimtmečiu, skaisčios odos ir malonių šviesių akių. Jis nebuvo aukštas, žemesnis už Matą, tačiau laibas, atletiško sudėjimo, tad ir ūgiu, rodės, nedaug skyrėsi. Mato akimis, šviesūs plaukai buvo kiek per ilgi, netvarkingai susitaršę ir kartkartėmis įkyriai lendantys į akis. Atrodė elegantiškas, dvelkiantis nerūpestingu jaunatviškumu, tad nutrinti sportiniai batai, netinkantys šiam metų laikui, jam tiko.

– Ką norėjote pasakyti? – neatlaikęs tylos Matas paklausė.

– Manau, šitai turi atitekti jums, – padavė nedidelį krepšį. Iš po rankovės sujuodavo tatuiruotės kraštas. – Tai Uršulės, – numetė nuorūką į artimiausią balą. – Pamaniau, kad norėtumėte jį turėti, – pasakė ir apsisuko.

Matas instinktyviai žvilgtelėjo vidun, kur gulėjo keletas žmonos niekučių ir mažutis kompiuteris.

– Ir dar, – nepažįstamasis sugrįžo, – paimkite. Tai nuo jos studijos, – įbruko vienišą raktą.

Tada, lyg tėškęs antausį, dingo. Nurūko Vilniaus gatvėmis.

Matas liko stovėti. Tik ką sutiktas asmuo neturėjo čia būti, ištiesęs tatuiruotą ranką neturėjo pasisveikinti, neturėjo nedaugžodžiavęs nuvairuoti gatve. Aleksandras buvo žmogus, turėjęs žūti, ar dar geriau – likti sukaustytas vežimėlyje, tapti po savimi besituštinančiu ir pragulomis prasmirdusiu gyviu.

Bet Dievo planas buvo kitoks. Jis ir toliau galėjo žiemą avėti sportinius batus ir žydromis akimis stebėti kintantį dangų. Ir toliau spaudžiant šalčiui galėjo laukti šylančio oro, gėrėtis pirmaisiais medžių pumpurais, pliekiant vasaros karščiui galėjo svajoti apie gelstančius klevų lapus, apie sunkią ir sodrią liūtį, net apie ramius, nebyliai krintančius sniego kąsnius. Tik jo svajos dabar buvo kitokios, persunktos netektimi ir lydimos graužaties. Atsisveikinęs su Uršulės kūnu, širdyje dar nebuvo radęs kelio į užsimiršimą.

Penkeri metai meilės. Penkeri metai gailesčio, laukimo ir vilties buvo per ilgas etapas, kad netekęs jos galėtų įkvėpti ir gyventi kaip gyvenęs. Tai baigėsi daug seniau, prieš penkerius metus, kai jie pirmąjį kartą susitiko. Tarp besilinksminančių žmonių ji stovėjo rami it uola, skalaujama neramių, kojas vis mušančių minčių. Jis matė tai jos liūdnose akyse, kurių nebūtų sugebėję nupiešti net patys talentingiausi dailininkai.

Ilgai tą vakarą ji jo nepastebėjo, nejuto tiriamo žvilgsnio, noro prieiti ir ją pažinti. Uršulė buvo gražiausia moteris, kokią kada nors jis buvo išvydęs, ir žinojimas, kad gali prieiti, paliesti ją ranka ir pajusti jos gyvastį, jį svaigino ir gąsdino. Ir tik išgirdęs jos balsą nurimo – ji buvo tikra.

Taip prasidėjo ilga, kalvota kelionė į niekur. Kai turi viską,

tačiau tik iliuzijoj. Kai ragauji, bet alkis, atimdamas mąstymą ir blaivų protą, bauginamai auga. Daug kartų Aleksandras jai ir sau buvo sakęs, jog trečias niekuomet nebus. Tačiau buvo. Nesuvaldomas noras ją pamatyti dar ir dar, klampino į tirštą lipnią viltį, kol galiausiai jam tapo nebesvarbu. Ši klampynė, lyg ką tik surinktas medus, buvo saldžiausias kada nors ragautas saldumas. Jis laižė jį po kruopelytę, po lašą, bijodamas netekti ir iššvaistyti. Bijodamas pamatyti spindintį dugną. Dugną į niekur, kuriame būtų išvydęs tik vienišą savo atspindį.

Tam įvykus jis taip ir neišdrįso įeiti į šarvojimo salę. Stovėjo sužvarbęs ir drebantis, netekęs vyriškumo ir ryžto. Stebėjo įeinančius ir išeinančius, atsisveikinusius su jo mylimąja. Slėpėsi lyg koks atstumtasis, padaręs neatleidžiamą nuodėmę, kurios net jo kančia neįstengė nuplauti.

Po to jis jos ieškojo. Sapnuose ir kylančioje saulėje. Žmonių akyse ir paukščiuose. Kasdien laukdavo jos vaiduoklio, jos blyškios sielos, tyliai atėjusios atsisveikinti. Išdrįso nueiti net į jos studiją, kurioje viskas: sienos, pilkos grindys, buvo išsaugojusios jos lėtus žingsnius. Tačiau dabar jie buvo nutilę, sustoję ten, kur paskutinį kartą juos girdėjo, kur skambiu juoku jį pasitikdavo ir tyliu ilgesiu išlydėdavo.

Ten jie buvo praleidę daug laiko, tačiau sienos, dar saugojančios praeitį, jų džiugesį ir nusivylimą, jų žodžius ir ginčus, dabar tylėjo. Jam stovint, jos nieko nepasakė. Tad apsisukęs jis užvėrė duris.

Šventomis relikvijomis tapo jos palikti daiktai: kompiuteris, auskarai ir lūpdažis. Išrikiavęs ant stalo kasdien į juos žiūrėdavo. Lytėjo akimis, nes pirštais – neturėjo teisės. Kol vieną dieną suprato, jog tai, kaip ir visas jos buvęs gyvenimas, jam niekuomet nepriklausė.

Dvi dienas kas rytą maigęs telefoną, surinkęs numerį pritrūkdavo drąsos ir atitolinęs pareigą sugrįždavo į vis didėjantį nerimą, kol vieną rytą galiausiai šis jį nugalėjo. Susitikti su jos vyru buvo paskutinis išbandymas. Todėl važiuodamas į sutartą vietą sau žadėjo, kad viskas baigsis ir kad tai padaręs pamirš, nebegalvos, palaidos ją ir jos prisiminimą.

Matas jam pasirodė pavargęs, netekęs daktaro rafinuotumo, kurį kadaise pamatęs pasijusdavo menkas it gatvės darbininkas. Tokie, prakaito išmuštu veidu, zujant praeiviams, išnykdavo nuo žemės paviršiaus. Tokie, ištroškę ir pavargę, praeivių akyse buvo tik kažkas krutantis ir besikapstantis juodžemyje, neturintis teisės prisėsti ir atsipūsti. Neturintis teisės skaidriu lašu nuplauti dulkėtų lūpų.

Ir jis taip jautėsi ne kartą. Išvydęs juos gatvėje, sutikęs vakarėlyje, spektaklyje, restorane, visur, kur turėjo jaustis laimingas. Jie buvo garbi daktarų šeima: graži mažutė žmona ir jos vertas vyras. Galintis duoti jai viską – blizgančių akmenų, gražius namus, garbę, patarnaujančiųjų nuolankumą, partnerių surengtas išvykas, *Martinez* viešbučio apartamentus su terasa į jūrą ir tikro šampano.

O jis? Kas buvo Aleksandras? Savamokslis fotografas, vidutiniokas, savo gražiausią išskirtinumą nykiame, drėgme atsiduodančiame tatuiruočių salone nusipirkęs už pinigus. Besidžiaugdamas dar vienu užsakymu jis gyveno šia diena. Nebuvo vargšas, tačiau *Martinez* viešbutį buvo matęs tik nuotraukose. Ir dažnai savęs ir jos klausdavo, ką duoda jis, ko negali Uršulės vyras?

– Laisvę, – kadaise Uršulė jam atsakė.

Ir daugiau jie apie tai niekuomet nešnekėjo. Jis ir toliau dovanojo tai, ko jai trūko, ir tyliai kentėjo. Troško, kad tos laisvės jai būtų vis per mažai, vylėsi, jog ji taip niekuomet ir nesupras to,

ką pats jau seniai žinojo: tai, ką jie kūrė, buvo ne kas kita, kaip tik siaura belangė. Tokia siaura, kad joje galėjo prasilenkti tik du žmonės. Jis ir ji. Ir tokia nedidelė, jog galėjai žengti vos kelis žingsnius. O tada... Tada – pasukti atgalios, bet ir čia pasitikdavo tik šalta betono siena.

Po susitikimo su Matu jis nekantravo pajusti sau pažadėtą lengvumą, tačiau tik suko ratus po Vilnių, skrodė pustuštėmis gatvėmis, kuriomis ne kartą važinėjo su ja. Užplūdus gerai nuotaikai, jie mėgdavo juokauti, kad jų bendri namai – automobilis ir spūstys. Tik kelyje jie jausdavosi saugūs, niekieno neužklupti ir nematomi. Čia jie mylėdavosi, šventė trumpas, vos valandą kitą trunkančias šventes, čia tylėdami liedavo kančią, kuri sulig kiekviena minute artėjant išsiskyrimui vis didėdavo.

Jis negalėjo pamiršti Mato drumzlino lyg pavasarinio purvino lango žvilgsnio. Jame jis pamatė neapykantą ir gėdą. Sukdamas ratus po rimstantį miestą net tikėjosi sulaukti skambučio, dar kartą jį pamatyti ir gauti tai, ko nusipelnė. Juk Uršulė teisėtai priklausė tik jam.

Įkalintas minčių jis svarstė, ką dabar Matas jaučia, kokius keršto planus rezga ir kokį didelį nusivylimą slepia širdyje. Jis pats ne kartą panašiai jautėsi, apkvaitęs nuo jausmų pavydėdavo Uršulės, o jai išėjus pro duris, imdavo nekęsti. Jo, jos, o ypač savo gyvenimo.

O Matas stovėjo kaip stovėjęs ir tik sudrėkę delnai išdavė jo jaudulį. Rausdamas ir spausdamas kumščius jis regėjo žmoną. Besišypsančią, laimingą ir galop skardžiai besijuokiančią. Buvo tikras, jei šį kartą ji būtų stovėjusi šalia, būtų gavusi tokį smūgį, kad dantys lyg sutrūkęs perlų vėrinys pabirtų po kojomis. Tačiau jos pelenai gulėjo po žeme. Viskas, kas pasakojo apie jos egzistavimą, buvo tik keletas niekų rankose ir Vilniaus gatvėmis tolstantis visureigis.

Įžengęs į tuščius, jau prietemos paliestus namus jis tingiai nušlepsėjo į svetainę, atsidarė ilgai laikytą *Bowmore* butelį. Įsijungęs sporto kanalą ir tuščiai įsmeigęs akis gurkšnis po gurkšnio godžiai rijo viskį. Gėrimų kolekcijoje šis buvo laikytas svarbiai šventei: deimantinėms vestuvių metinėms, vaikų mokyklų, universitetų baigimui, arba tiesiog jaukiam, įkvėpimo kupinam vakarui su mylima moterimi. Ant stalo priešais save nutėškęs gautas iš Aleksandro dovanas ėmė kristi į praeitį.

Jis buvo teisus pirmąją pažinties dieną – Uršulė buvo pats tikriausias raganos vardas. O jis vis tiek juo žavėjosi. Sėdėjo kantriai ir tyliai, praeityje bandydamas surasti ribą, kada jie tokie tapo, kada nustojo virpėti nuo prisilietimų, kada vietoje gražaus žodžio išrėždavo tiesą, arba dar blogiau – kandų melą. Kada gulėdami lovoje nuspręsdavo, jog seksui bus tinkamesnis rytojus. O rytojus rytoj neateidavo... Neįstengė prisiminti, kada paskutinį kartą šviesioje mėnesienoje atvirai kalbėjosi. Tokiais vakarais vyras moterį mato žavią ir jos juokas esti skardesnis už vaiko. Jis negalėjo prisiminti, kada ją mylėjo. Kada sėdėdamas mėnesienoje jautė visa nugalinčią laimę.

Tai buvo seniai. Kai ją sutiko, nublanko visas buvęs gyvenimas, pažintos moterys, o patyrimai tapo bespalviai ir tylūs, lyg iki jos būtų gyvenęs nebyliame, greitai užsimirštančiame kine. Visą gyvenimą buvęs abejingas, sutikęs ją jis apkvaito, pametė galvą ir labiausiai džiaugėsi tuo, jog iš tiesų ėmė tuo mėgautis.

Užaugęs darbininkų šeimoje nebuvo matęs nė vieno gražaus pavyzdžio. Motina, įnikusi į kasdienius rūpesčius, būdavo pernelyg pavargusi paklausti, kaip jie jaučiasi. Tėvas, kasdien apsvaigintas degtinės, svarbiausiu gyvenimo pasiekimu laikė des-

potišką kontrolę namuose. Viskas, net gėlės turėjo stovėti ten, kur jis buvo nurodęs, net bulvės, anot jo, turėjo būti išvirtos taip, kad būtų minkštos, bet smeigiant nesubyrėtų gabalais. To neįvykdžiusi motina atsiimdavo. Ištieseęs susmirdusias kojas jis ją ėsdavo tol, kol visi lyg pelėnai išsilakstydavo po savus kampus. Seserų jis taip niekuomet ir nepažino. Turėjusios viena kitą jos nejautė poreikio į savo duetą įsileisti nuolat prie knygų palinkusio brolio. Net dabar, kai jie tapo subrendę, kai ištrūkę iš bendrų namų ėmė statyti savuosius, jie taip ir nesuartėjo. Abi, emigravusios svetur, su juo ryšius palaikė tik vos vienu kitu atviruku per Šventas Kalėdas.

Tad šeimoje laimingas jis jautėsi tiek, kiek laimingas jaučiasi vargeta, savo vieninteliais draugais laikantis lovą ir šiltą anklodę. Dažnai per vakarienę, kai mirtiną tylą užgoždavo siurbčiojimas ir čepsėjimas, mąstydavo, kad nieku gyvu nenori toks tapti. Buvo įsitikinęs, kad jo tikslas – daug didesnis už nesubyrančias bulves.

Ir šito uoliai siekė. Įnikęs į knygas grybšnis po grybšnio ėmė kilti, kol galiausiai, palikęs tuos nejaukius vakarus, tapo tuo, kuo dabar yra. Medicinos mokslų daktaro laipsnis padarė jį geidžiamą net tik geriausiose Lietuvos medicinos įstaigose, tačiau ir užsienyje. Jis tapo užsirekomendavęs ne tik kaip geriausias anesteziologas, bet ir kaip puikus lektorius, paskaitas skaitantis visame pasaulyje. Taip po ilgų metų pagaliau jis pajuto nukirtęs savo išpuvusias šaknis.

Degtinei pražudžius tėvą, o seserims išvykus, jam liko tik motina. Ir nors ryšys tarp jų buvo abejotinas, niekuomet jos neapleido, pateisinęs abejingumą, gailėdamas niekingo motinos gyvenimo, jis tapo geru, kartkartėmis užsukančiu pagirti jos per amžių amžius vienodai gaminamų patiekalų ir atvežančiu gėlių sūnumi. Dažnai, sėdėdamas sudilusiuose savo praeities namuose,

susimąstydavo, kad tikriausiai dar būdama laiba ir nenuvytusi jo motina svajojo apie gražesnį gyvenimo sodą.

Todėl rinkdamasis žmoną Matas buvo atidus ir išrankus. Jam nereikėjo tiesiog geros žmonos. Žvelgdamas į moterį pirmiausia tyrinėdavo jos polėkį, vidinį pasaulį, jos tikslus ir svajones. Nė viena mergina nepaviliodavo, jei jos tikslas būdavo patiekti gardžią vakarienę.

Tapęs senberniu jau buvo praradęs viltį ir vienišus vakarus leisdavo priklupęs prie darbų, kol vieną dieną sutiko Uršulę. Stropi studentė jam priminė jį patį. Negavusi visaverčio gyvenimo šeimoje kaip ir jis ta mergina svajojo pati jį susikurti.

Jau pirmąjį jų pažinties vakarą jos akyse pamatęs tai, ko ieško, suprato, Uršulė – jo gyvenimo moteris. Ta, kuri visai nepanaši į nė vieną, o ypač į jo motiną. Šis suvokimas Matą privertė stengtis tol, kol galop ji tapo jo žmona.

Ir kiekgi jis taip stengėsi? Kiek laiko praėjo, kol per vakarienę jie vienas kitam neištardavo nė žodžio? Visai kaip ten, iš kur labiausiai svajojo ištrūkti. Kiek laiko prireikė, kad pamiršęs savo pažadus, jis ją išduotų? Išduotų su moterimis, kurios nė per nago juodymą neturėjo nieko, kuo žavėjo jo žmona.

Dabar viskiui deginant gomurį Matas galvojo apie jas. Moteris, kurios, buvusios nusikalstamo geismo įrankiais, buvo visai nereikalingos. Jos nieko nereiškė. Tiesiog buvo. Vienos ilgiau, svaigiau, kitos – trumpai ir nereikšmingai. Net ta, kuri įsitvėrusi jo laikėsi, iš tiesų buvo neverta net pirmojo vakaro. Ir nors juto kaltę, buvo įsitikinęs, kad jo nuklydimai neturėjo nieko bendra su tuo. Jis įsmeigė girtą žvilgsnį į Aleksandro atiduotus raktus. Jų neturėjo net jis, šalia gyvenęs dvylika metų.

Slenkant girtoms valandoms, jaukdama mintis neapykanta deginamu gailesčiu ėmė veržtis į viršų. Kunkuliuodama it tik ką

prabudusio vulkano lava ji glostė kūną. Rodės, ėmė skaudėti. Tačiau jis taip ir nesurado dienos, viską sugriovusios, atėmusios jo mylimą žmoną. Gal jos ir nebuvo?

Jis sėdėjo vienas ir tik tamsus pažeminimas tykojo paskutinių jo likusios garbės lašų. Viskis – vienintelis čia turėjęs bent kokią vertę, jau seko, tad Mato mintys tapo pavandenijusios, išplaukusios. Nekoordinuotais judesiais bandė pripildyti paskutinę taurę, tačiau apsipylęs sviedė stiklą į šalį. Gerti baigė iš butelio, kuris netrukus sužvanginęs gulinčias šukes taip pat nusirito medinėmis grindimis.

Girtos lūpos kažką tyliai kalbėjo, o vaizduotė, bandanti dėlioti plaukiančius vaizdus, nešė į pirmąjį jų susitikimą. Nors buvo jos dėstytojas, auditorijoje, kaip dažnai rodydavo romantiniai filmai, jis jos nepastebėjo. Ten jis buvo perdėm rimtas ir susikaupęs.

Tik ką pradėjęs dėstyti plastikos chirurgijos grupei, dar nemokėjęs atlaikyti studentų, o ypač studenčių veriančių žvilgsnių, jis mažai ką ten pastebėdavo. O paklaustas tik žvelgdavo į prezentacijos skaidres, vengdamas bet kokio akių kontakto. Akylesnis, būtent toks, kokia buvo jo žmona, jam susijaudinus, galėjo pastebėti lengvą tarties nerišlumą ir trumpus, vos juntamus užsikirtimus, jam skubant atsakyti. Ir šitai buvo būtent tai, kas ją žavėjo. Jaunas, bet subrendęs, perspektyvus, tačiau kuklus vyras patraukė studenčiokės, nedrąsiai besistengiančios pagauti žvilgsnį, vis šaunantį pro šalį, dėmesį.

Ilgai ji buvo slapta įsimylėjusi studentė, jis – nepasiekiamas dėstytojas, mokinantis anesteziologijos – skausmo slopinimo mokslo. Nieko nenutuokdamas savo paskaitomis ją užslopindavo tiek, kad ji nejusdavo ne tik savo galūnių, bet apskritai nieko. Bedūsaudama ir svajodama ji nenuginčijamai tikėjo, jog ateis diena ir *tai* įvyks, jų žvilgsniai susitiks ir... Ir nutiks kažkas gražaus.

Ir po metų, operacinėje atliekant praktiką, *tai* įvyko... Šią akimirką ji jautėsi Anapilin išėjusi labiau už pirmąją operuojamą pacientę. Uršulė Matą buvo mačiusi visokį: susijaudinusį, stringantį žodžiuose, besišypsantį, rūstų, pavargusį ir paliestą pavasario, tačiau Matas tą dieną ją pastebėjo pirmą kartą. Ir nors tai tebuvo nuleistos blakstienos ir baugščiai klaidžiojančios akys, kyšančios iš po respiratoriaus baltumo, jis pajuto virpulį. Netrukus jis virto kankinamu smalsumu.

Pasakodamas apie žmogaus miego fazes, jis spėliodavo, kokios spalvos galėtų būti jos plaukai, nes jie niekada neišlįsdavo iš po kepurės. Išgirdęs balsą įsivaizduodavo jos lūpas. Praviras ir rausvas. Jai kalbant regėdavo šviesius ir lygius jos dantis.

Lateksinių pirštinių ir virintų operacinės drapanų nebyli pažintis tęsėsi ištisą svaitę, kol per vieną operaciją, neištvėręs, paklausė jos vardo.

– Uršulė, – ji atsakė.

Likusį operacijos laiką Matas galvojo apie šį keistą vardą. Jis priminė jam raganaitę iš vaikystės pasakų, kai susikaupęs klausydamas istorijos regėdavo juodą apsiaustą, ilgus, žemę siekiančius plaukus ir paslaptingai tamsoje švytinčias akis. Tik šį kartą ragana turėjo gerosios herojės veidą, švelnius Jauniausios Sesers bruožus ir liūdnas princo laukiančias akis. Tai buvo ji. Uršulė. Karalaitė iš pasakos raganos vardu.

Abu, neatsispyrę traukai, jau tąpat vakarą susitarė pasimatyti. Slinko debesys ir žmonės skubėjo kaip visuomet, tačiau diena buvo kitokia, ypatinga. Po ilgo laukimo, po ilgai sektos pasakos jis pagaliau suprato ją radęs.

Tą vakarą kalbėdami jie vaikštinėjo Vilniaus senamiesčiu, ėjo gyvenimu, pripildytu skubančių praeivių, pasiklydusių turistų, kaprizingai verkiančių vaikų ir virpančių medžių. Tarp šių buvo

tik jie, gerte gėrę vienas kito buvimą. Kai miestas paskendo žiburiuose, prisėdę kavinukėje Vilniaus gatvėje, jautėsi sėdintys po žydinčia, negailestingai žiedus žemei dalijančia vyšnia. Tą vakarą tapo tikri, jog viskas, kas vyksta, yra taip, kaip turi būti. Žinojo, kad abu yra ten, kur visada norėjo būti ir kad šalia yra būtent tas, kurio labiausiai reikėjo.

Praėjus vos kelioms savaitėms po anestezijos kurso baigimo, kai akademinis tabu nebetrukdė, jie susituokė. Universitetas ūžė, liežuviai plakė, nes tylioji Tyraitė suviliojo nepasiekiamą dėstytoją Žėrį. Uršulė, būdama kukli ir jaunutė, nesijuokė joms visoms save į jos vietą naktimis statančioms ir prakusti svajojančioms kaimietukėms į veidą, išpyškindama, jog cha, štai ėmė ir ištekėjo. O jūs eikite ir toliau trinkitės dejuodamos ir bėdodamos, kokios visos kekšės aplink! Ji to nesakė, neturėjo laiko, juk buvo įsimylėjusi, juk buvo nuotaka, besirenkanti svajonių gėles vestuvėms.

Sugrįžęs iš praeities, Matas girtomis akimis žvelgė priešais save. Ant stalo gulėjo žmonos kompiuteris. Sunkiai rangydamasis iš minkšto guolio, prisitraukė jį artyn. Tamsoje apšviestas spindinčio ekrano atrodė liūdnas; praviromis it bliauti pasirengusio teliuko lūpomis jis klaidžiojo po žmonos KONFIDENCIALIUS dokumentus, jie slėpė nuotraukas, darytas prieš ir po operacijų. Štai, nutįsusios ir jau pakeltos krūtys, atlėpusios ir jau padailintos ausys, vyrai su moteriškomis krūtimis ir jau subjauroti randų, poniškos kriošenos sukritusiais skruostais ir jau patemptos, dešimtmečiu atjaunėjusios.

– Pf... – Matas prunkštelėjo seilėmis aptėkšdamas ekraną. – Konfidencialu mat.

Limpančiomis akimis jis klajojo po praeitį, tikėdamasis rasti skaudžių atsakymų. Kada? Kodėl? Kaip? Tačiau viso labo tai buvo

tik vos viena kita šeimos nuotrauka, muzikos įrašai, keletas vaikiškų žaidimų, segtuvai su namų interjero ir drabužių idėjomis.

Jis kapstėsi tarp jų atpažindamas žmonos skonį, mėgstamas spalvas, tekstūras, formas. Skaitė kur ne kur paliktas pastabas. Ir tai vertė jį nusišypsoti. Jos priminė Uršulės kruopštumą, lydėjusį ne tik darbe, bet visur kur. Namuose, gatvėje, parduotuvėje, kelionėse ji būdavo viską kruopščiai suplanavusi ir sudėliojusi į vietas. Ši savybė, seniau jį erzinusi, dabar buvo žavi, kol galop ėmė dusinti, gniaužti gerklės gilumoje, kol ėmė rodytis, jog ji šalia ir kad tik trumpam pranykusi gretimame kambaryje.

Apkvaitusiomis akimis jis panėšėjo į Badachšano opijaus kontrabandininką, daugiau kaip pusę savo gyvenimo pasaulio grožį matantį opijaus dūmuose. Juose buvo užaugęs pats ir užauginęs savo šešetą vaikų. Narkomano atbukusiu žvilgsniu Matas laukė pasirodančios žmonos, nešinos mėgstamu patiekalu ar įsisupusios į šviesų chalatą. Laukė jos išnyrančios iš tamsos, juokingai viršugalvyje surištais plaukais, nupraustu veidu, todėl atrodančios jauna it vaikas. Ji klausė jo:

– Pažiūrim filmą?

Jis buvo tikras, jie žiūrėtų. Ir jis nesijaustų toks pavargęs kaip visuomet. Jie sėdėtų čia nepatogiai atsirėmę į vienas kitą ir ji komentuotų kiekvieną filmo epizodą, tik šį kartą tai jo neerzintų. Jis klausytų kiekvieno jos žodžio, matytų judančias lūpas, susirūpinusį veidą ir dar snaudulio nepalaužtas akis.

Mato akys iš tiesų laukė. Įstrigusios kažkur tarpduryje, laukė žmonos. Tačiau supratusios, jog ji niekuomet nepasirodys, sudrėko, pritvinko ašarų ir nesugebėdamos talpinti susikaupusio skausmo pratrūko upeliais. Jis verkė. Garsiai raudojo, be gėdos jausmo, nepaisydamas kvailo nusistovėjusio stereotipo, jog vyrai verkti negali.

Gali. Ir verkia. Ir dažnai gal net labiau už moteris. Tik tai daro vieni, pasislėpę prabangiuose namuose ar prasmirdę lindėdami rūsiuose, sėdintys ant brangių sofų ar stovėdami vieni naktyje, gerdami išlaikytą *Bowmore* arba *X Failų* vyną.

Įkniaubęs veidą tarp alkūnių ir susirietęs, lyg kamuojamas pilvo skausmų, jis verkė kone valandą, gal dvi, kol galiausiai prablaivėjęs dar kartą išdrįso pažvelgti į vaizdą kompiuteryje. Ekrano kampe jis pamatė ilgai nepastebėtą dokumentą JUODRAŠTIS.

Pralaimėjusi bėgikė

Ji giliai įkvėpė. Buvo justi žmonės, kurių šiuo metu jai visai nereikėjo. Turėjo kuo greičiau iš čia pradingti. Ristele patraukusi automobilio link nė kartelio nepakėlė akių, tačiau uodė praeivių kvapus. Vieni jų kvepėjo blynais, prakaitu, parfumais, motinos pienu, kava, cigaretėmis, žuvimi, kiti trenkė įtampa, nebaigtais darbais, slaptomis fantazijomis, nuodėmėmis, verksmingais šnirpčiojimais dėl rimtų ir dėl absurdiškų bėdų.

Nors automobilį buvo palikusi netoli, įsėdusi jau juto apšilusius raumenis, rasojančią kaktą ir tankėjantį kvėpavimą. Buvo tvanku. Taip būna tik prieš lietų.

Pasiekusi parką ji pasileido bėgti.

'Louder, louder
And we'll run for our lives,
I can hardly speak, I understand
Why you can't raise your voice to say.

Snow Patrol* *visai netiko prie tvirto, nelėto bėgimo tempo ir ji, beieškanti mygtuko, perjungsiančio kitą dainą, įsiklausė į žodžius.* And we'll run for our lives... *Ir mes bėgsime dėl savo gyvenimų... jie dainavo. Ir ji bėgo. Tik nebežinojo dėl ko.*

* Uršulės mėgstama britų roko grupė (*Mato past.*).

Diena buvo sunki, neįprasta. Paryčiais parvykusi iš oro uosto ir griuvusi tiesiai į lovą, sugebėjo užmigti vos porai valandų, bet ir šis miegas nebuvo ramus, su pertrūkiais, iškamuotas graužaties ir nusivylimo.

Jiems nepavyko ir nepavyks. Viskas, ką dar bandė išsaugoti, vakar ištiško lyg laikraščiu pritrenkta, po savimi palikusi kraujo dėmę musė. Juk lavono nebeprikelsi. Mąstė bėgdama. Ir kraujo neišvalysi taip, kad neliktų dėmės. Nes ryškioje dienos šviesoje, kai rodysis, jog viskas nuostabu, iš tiesų galėsi matyti žymę. Viskas baigta.

Ji juto nuolat vibruojantį mobilųjį. Nekėlė. Ir nekels. And we'll run for our lives... *skambėjo ausyse. Pavargęs kūnas jau pynė kojas, o ašaros liejo kelią. Pagaliau ji sustojo, įsirėmė delnais į kelius, kaip dažnai pasiekusios ilgai bėgtos distancijos tikslą stovėdavo bėgikės. Tik ne laimėtojos, nes jos, pakylėtos euforijos, straksėdavo iš laimės, iškėlusios rankas dėkodavo miniai ir Aukščiausiajam. O visos likusios, susirietusios, pasirėmusios kelius, dusdamos ir paraudusiais veidais, dėbsodavo į žemę. Visai taip, kaip dabar ši liekna bėgikė, raudanti vidury miško.*

Ji verkė tol, kol išburkusi nosis paleido snarglius, tįstančius ir krintančius prie jos naujų Nike *sportinių batelių.*

Matas suraukė nosį. Kas čia dabar? Užvėręs kompiuterį, sunkiai mankštindamas kūną pakilo į tuščią ir nykų kaip niekada miegamąjį. Smigo, galvoje dar nespėjęs pajusti garuojančio alkoholio, nespėjęs suprasti, apie kokias muses ir tįstančius snarglius kalbėjo jo žmona. Vargu ar jis apskritai suprato, kad tai buvo Uršulės juodraštis, galintis atskleisti daug daugiau, nei jis galėjo įsivaizduoti.

Bet apie tai neverta nė postringauti, nes dabar jis miegojo, o ir kitą dieną iščiulptas brangaus viskio jis apie nieką nepajėgė galvoti. Praėjo keletas dienų, kol vėl paėmęs mažutį kompiuterį į rankas jis viską sužinojo.

Vaikus Matas pasiemė kitos dienos vakare. Atsigavęs dar nesijautė, tačiau kūno tirtėjimas jau buvo nurimęs. Vakarą praleido atsijungęs nuo pasaulio, įbedęs akis į spardomą kamuolį ir lindėdamas suplukusiuose pataluose. Vaikams pasiskundęs, jog negaluoja, gavo ramybę visam vakarui ir tik retkarčiais nugirsdavo brolio ir sesers įprastus barnius.

Kodėl nepasakėme jam anksčiau? Įbedęs akis į ekraną Matas galvojo apie pokalbį su sūnumi. Seniai Uršulę ragino pasakyti apie įvaikinimą, tačiau šis pokalbis sumaniai buvo vis atidė-

liojamas. Dabar visa tai krito ant jo pečių ir slėgė ne mažiau už netikėtą Uršulės mirtį. Jis nenutuokė, jog dešimtmetis sūnus jau kuris laikas viską žinojo, nes, kaip dažnai sakydavo aplinkiniai, ne pagal metus protingas vaikas neturėjo būti itin protingas, kad išgirdęs keletą neatsargių tėvų pokalbių viską suprastų.

Lukas tai išgyveno tyliai, kentėdamas savyje, gniaužtdamas paslaptį, kurios niekada nenorėjo sužinoti, savo tylėjimu bausdamas tėvus, kurie nebuvo jo. Dažnai matydavo neištartą frazę jų lūpose ir tą žvilgsnį, bylojantį, kad viskas nėra *taip*... Jis tylėjo, buvo sumanus ir protingas ne pagal metus, todėl tylėjo, dar norėjo paturėti tikrus, tikrų tikriausius tėvus.

Atitolino pareigą ieškoti tų, kurie paliko. Ir jei nebūtų savo akimis matęs mamos su pilvu, šią paslaptį būtų užkrovęs ir Miglei, kuri, kaip dažnai komentuodavo aplinkiniai, nebuvo panaši į nė vieną.

– Matyt, į senelius, – sakydavo, – arba į kaimyną, – neretas kuris pajuokaudavo ir garsiai nusižvengdavo.

Bet kaimynų jie neturėjo, gyveno už miesto, kur kaimynystė jiems buvo miškas, Uršulės penimi paukščiai ir kartkartėmis atklystančios stirnos.

Miglė buvo sesuo, kokios Lukas retkarčiais tiesiog negalėdavo pakęsti. Jį erzindavo rožiniai jos žaislai, knygos apie princeses ir liguistas noras tapti tų knygučių heroje, jos iškritę priekiniai dantys ir cypiantis pelėno balsas. Bet labiausiai erzino tas jos meilumas, atlaidumas ir nuoširdi meilė, kurios sulaukdavo net ją nuskriaudęs. Tuomet Miglė tik atlaidžiai nusišypsodavo ir prisišliejusi apsikabindavo. Ir šitai vertė mylėti ir tą daryti neapsimestinai, o atvira širdimi. Ir nors Lukas buvo šeimos narys, vis tiek jautėsi atstumtas. Prakiūtojusi devynis mėnesius mamos pilve, klykianti iki pamėlynavimo Miglė gavo visą tėvų dėmesį. Nes tik-

ra, dažnai vaikiškai pagalvodavo. Tada, nemokėdamas kovoti su šiuo skauduliu, pasinerdavo į kompiuterinius žaidimus, čia galėjo būti savimi ir būti tuo, kuo niekuomet nebus. Galėjo pasinerti į svajų pasaulį, tapti tikru ir numylėtu.

– Ar mama į dangų išskrido lėktuvu? – įslinkusi į tėvo kambarį Miglė lyg kačiukas susirangė šalimais.

Klausimas Matui buvo netikėtas ir nors jis jausdamas pagirių tvaiką bei virpulį visai nenorėjo bendrauti, suvokė, jog šis klausimas iš tiesų yra ilgesys. Pagalvojęs, jog vakar, jam ryjant viskį, būtų atidavęs viską, jei kas nors būtų atsakęs į galvoje susikaupusius klausimus, jis surimtėjo:

– Su sparnais, kaip angelas, – stengėsi būti švelnus, tačiau vis dar dėbsojo į televizorių.

Prisisiurbusiam bliauti vienam buvo viena, tačiau palūžti čia pat, dukrai sėdint greta, buvo visai kas kita, tad jis nusprendė vengti akių kontakto.

– Kaip per kaukių balių? – Miglė šyptelėjo, neslėpdama kiaurymės dantyse.

– Taip, būtent. Būtent tais sparnais, – apsidžiaugė dukros sumanumu, padėjusiu išsisukti.

Matas prisiminė tą naujametį vakarą, kai į jų naujus namus kaukių baliui buvo sukviesti visi artimiausi šeimos draugai. Šventė, perpildyta vaikų ir isteriškai lojančių jų augintinių, buvo jauki ir nuotaikinga.

Jis prisiminė Uršulę buvus tokią šviesią ir lengvą, jog galėjai neabejoti, kad papūtus ji iš tiesų pakiltų į aukštybes. Ten, kur labiausiai mėgdavo būti.

– Kaip gera virš debesų... – sakydavo pakilus lėktuvui.

Tada ji iš tiesų jausdavosi ypatingai, imdavo kalbėti taį, ko, anot jos, niekas, net Matas, niekuomet nesupras.

– Kaip gera žvelgti į tolį ir nematyti pabaigos...

– Pabaigos pasaulio, žemės plutos, planetos skliauto...

– Tik šviesus laukas...

– Su daubom ir iškilimais.

– Su audrom ir vėjo sūkuriais.

– Su tyla ir nesuteršta saulės šviesa.

– Tokia gryna, jog sunku atmerkti akis...

– Tik debesų paklodė ir joje kyšantys vatiniai kamuoliai.

– Ir tik perrėžtose properšose gali matyti, ką šie patalai slepia savo gelmėse.

– O jie, rodos, tokie minkšti, jog pradedi bijoti, kad nepajutęs baimės žengtum į priekį...

Ji taip kalbėdavo kaskart jiems pakilus, tad Matas buvo įsitikinęs, kad skrydis lėktuvu žmonai būdavo geriausia atostogų dalis. Tad per karnavalą ant jos pečių išvydęs angelo sparnus nenustebo, bet kartkartėmis susimąstydavo, kad su tokiais apdarais ji iš tiesų atrodo kažkaip šventai. Tik šito jai nepasakė.

Atminty, sulietas ašarų, pagražintas gailia žmonos rauda, iškilo dar vienas, Naujųjų metų šventę sugadinęs, barnis.

Koks kvailas jis buvo manydamas, kad viskas yra gerai. Koks kvailas buvo, išmušus dvylikai ir sprogstant šviesoms, leidęs jai stovėti vienai. Koks kvailas...

Skendėdamas praeityje jis neišgirdo, ką atsakė dukra, nematė jos išeinant, nepajuto, kada atėjo laikas vaikams į lovas, ir tik dėka Luko, atėjusio pranešti, kad Miglė nori miego, gėdingai pakilo iš lovos.

Vakarinės vonios procedūros jau kuris laikas buvo kitokios – pripildytos ilgesio ir nejaukios tylos. Tokiomis akimirkomis žmonės dažnai supanikuoja, galvoje ima ieškoti žodžio, sakinio, lyg apkerpėjusiame darže ima kapstytis mintyse, trokšdami nu-

traukti tylą. Tačiau dažnai ištarti banalūs garsai niekuo nepadeda, atvirkščiai – sukėlę įtampą pasako daug mažiau. Tad vonios kambaryje kas vakarą aidint tylai Mato ir Miglės pagrindiniu ramsčiu tapdavo šniokščiantis čiaupo vanduo.

– Tu melavai, – paguldyta prabilo Miglė. – Aš patikrinau. Jie vietoje, – mergaitė liūdnai dėbtelėjo į durų pusę.

– Kas, mieloji? – Matas pajuto virpėjimą delnuose.

– Sparnai. Jie guli spintoje, – slėpdama akis užmerkė tamsias blakstienas. – Tai kaip ji išskrido?

Matas atsiduso, suvokė, jog šį kartą negali susimauti.

– Net nežinojau, kad jie vis dar ten. O tai geras ženklas. Jei sieloms duoda naujus, didesnius sparnus, vadinasi, iškeliavęs žmogus buvo ypač geras. Tai tarsi toks ženklas, puošmena, kad visi matytų ir suprastų. Ir skristi lengviau, – jis stebėjo stiprėjančią dukters nuostabą.

– Didesnius? – ji markstė nuovargio apsunkintas akis, tačiau buvo matyti besikaupianti šypsena.

Matui tai buvo geras ženklas.

– Daug daug didesnius. Gal tris kartus! – jis mostelėjo rankomis.

Miglė mįslingai žvilgtelėjo lango pusėn. Matui suspaudė paširdžius. Kiek daug žavaus tikėjimo, šviesaus naivumo ir tyrumo talpino jo dukters akys.

– Tada gerai. Buvau jau išsigandusi, kad kažką čia man meluoji, – balse buvo justi džiugesys.

– Kaip aš galėčiau. Miegok ramiai. Neabejoju, kad mama šiuo metu savo milžiniškais sparnais visus lenkia.

Tai buvo taip taiklu, jog išgirdęs tylų dukters juoką suprato. Laikas išeiti. Pabučiavęs į skruostą ir valdydamas jaudulį Matas dingo tarpduryje. Rankos vis dar drebėjo. Jis suvokė – liko vienas

už juos atsakingas, žinojo, kad dar šimtus kartų išgirs netikėčiausių klausimų. Juto baimę, nes buvo tikras, jog į juos visus jis privalės rasti atsakymą.

Našlys. Dar ilgai prieš jam užmiegant suksis mintyse, kol pakirstas snaudulio galiausiai pasiduos ir miegos tol, kol žadintuvas praneš – lipk gyventi.

Bėgančios dienos, įsuktos darbo, klausiančių vaikų, vėluojančių studentų ir užuojautos žvilgsnių, Matą privertė kiek užsimiršti. Jis mažiau narstė atmintį, primiršo susitikimą su Aleksandru. Pagaliau nebesijautė lyg prabangaus namo pašonėje sustumta mėšlo krūva. Atsigavo, priaugo svorio, o tai labiausiai džiugino jo motiną, iš naujo susidėliojo darbų ir pareigų grafikus ir, rodos, žengė žingsnį į priekį.

Kol vieną rytą darbo kambaryje tvarkydamas dokumentus rado savo girtų rankų *Bowmore* naktį numestą žmonos kompiuterį. Ką jis tada ten rado? Mintys, lyg išdžiūvusios upės vaga, lašas po lašo ėmė telkti prisiminimus. Jis skaitė. Ką – prisiminti nepavyko, tad nervingai ir stipriai spaudinėdamas įjungimo mygtuką atvėrė skaitytą puslapį. Greitomis peržvelgęs jau skaitytą tekstą nuščiuvo.

Tą rytą parke apsisnarglėjusi ir nusiverkusi ji suprato, jog tai buvo pačios baisiausios jų vestuvių metinės. Ketvirtosios. Lininės, arba vaisinės. Tą kartą vyrui nusprendė padovanoti lininį krepšį su jo mėgstamais apelsinais.

Su jo mėgstamais apelsinais... Mato akys kliuvo už sakinių, pažirusios mintys skeveldromis pagaliau sugrįžo į savas vietas. Visa

tai buvo apie jį. Prisiminimas, buvęs tikra rakštis, iš tiesų buvo jų metinės. Ketvirtosios.

Visus tuos metus nepatogias detales stūmęs į užmarštį jis buvo tikras, jog tai – praeitis. Dabar kaip ant delno šviesiame ekrane jis skaitė apie dieną, kurios gėdingai bijojo, kurią svajojo, atsiradus galimybei, paspaudęs mygtuką ištrinti. Matas tik klestelėjo kėdėje ir sulaikęs kvapą ėmė skaityti toliau.

Krepšį Uršulė nupirko Lietuvoje, miniatiūrinėje suvenyrų krautuvėlėje Pilies gatvėje. Tokie – skirti turistams, šluote šluojantiems viską: liną, gintarą, iš molio drėbtus ir iš medžio droštus dirbinius.

– Afkors its hendz meid! – *apgailėtinu akcentu tikindavo pardavėjai.*

Tačiau identiškų galėjai nusipirkti toje pačioje gatvėje už vos keleto žingsnių.

Kaip už hendz meid *turistai mokėdavo labai pigiai, bet už pralobti siekiančio lietuvio norą dar ir dar permokėdavo su kaupu.*

Krepšys buvo dailus, tradicinio lino pilkumo, puoštas siuvinėtu užrašu Be Healthy. *Būtent šito ji ir palinkės.*

– Būk sveikas, mielasis, – pabučiuos į lūpas ir įteiks apelsinus.

Ir nors iki šios akimirkos jos dar laukė ilga kelionė, kai įžengus į lėktuvą švelniu šypsniu ji atsakys į šalimais sėdinčios kaimynės šypsnį, kai nuleidusi akis išvengs pavandenijusių it buliaus taksi vairuotojo gašlių akių, tačiau ji jau juto Ispanijos šilumą. Matė nustebusį mylimojo veidą ir svajojo apie romantiškus pasivaikščiojimus – susikibę už rankų jie primins įsimylėjusius paauglius.

Matas jau keletą mėnesių gyveno nuomuojamame bute Madrido centre. Buvo išvykęs klausyti paskaitų apie naujos kartos anesteziją, apie aparatus, viską padarančius už tave.

– Ir tai daro net geriau! – tikriausiai būtent taip būdavo pradedama kiekviena paskaita.

Uršulė lengvai galėjo apibendrintai nupasakoti šių abejotinos naudos paskaitų turinį, tačiau ji dar žavėjosi vyro entuziazmu, jis siekė būti geriausias, būti pirmasis į Lietuvą atvežęs dar vieną naujieną. Tad kaip ir kiekviena, pritarusi šiai komandiruotei, ji kantriai laukė jo sugrįžtančio.

Ir nors per tuos kelis mėnesius jau buvo ne kartą spėjusi apsipirkti Madrido parduotuvėse, aplankyti barus, kuriuose išdžiūvę nuo Ispanijos saulės jie prisėsdavo išgerti alaus, restoranus, kur ragaudavo šviežių jūros gėrybių, Uršulė nusprendė ten vykti dar kartą. Ir nors Matas ją įnirtingai tikino turintis krūvas darbo, ji buvo įsitikinusi, jog vestuvių metinės yra rimta proga dovaną įteikti tiesiai į rankas, tad susikrovė lagaminą ir paslapčia, neperspėjusi ir nepaklausiusi išsiruošė pas vyrą.

Visas nuovargis, džiaugsmas artėjant prie tikslo, pakylėjimas perkant švytinčius apelsinus ir paskutinis lūpdažio strichas *prieš spaudžiant telefonspynę, net ir purtantis širdį jaudulys – viskas tapo didžiuliu juokingu šnipštu. Staigmena Uršulė nepažadino saldžiai įmigusio vyro, kaip tikėjosi. Tik išblaškė eilinį* dalykinį *pasisėdėjimą, kaip vėliau paaiškino jos vyras.* Pistbalį, *kaip ne kartą paskui ji manys.*

Uršulė prisiminė ilgą pauzę garsiakalbyje, po to – išraudusias Mato akis. Tą vakarą jos jai priminė girtos kiaulės žvilgsnį.

– Ooo... Čia tu, – dirbtinai apsidžiaugė tada. – Mes va, su kolegomis diskutuojame... – mostelėjo į kambario gilumą, kur, be jo, buvo matyti dar du, tokias pat kiaulės akis turintys, ir dar dvi, į jas žiūrinčios.

O kur buvo ta trečioji? Šitai ją kamavo dar daug metų. Ir naktimis, kamuojama prisiminimų, dažnai ji graužėsi už tai, kad nebuvo drąsi. Neišdrįsusi apžiūrėti laiptinės, pamojo visiems įrodymams.

Kildama laiptais Uršulė uodė aštrų aromatą. Taip saldžiai galėjo

kvepėti tik kekšė. Tačiau nepatikrino. O nepagautas juk ne vagis.

Prisiminė tada stovėjusi kambario tarpduryje, kur trenkė alkoholio tvaikas, stebėjusi tuos nepažįstamus žmones, nesėkmingai bandančius šypsotis, švepla ispanų kalba vis kviečiančius ją prisidėti.

– Atšok... – tada ji tyliai ištarė.

Bet tai buvo skirta ne jiems.

Tuomet prisiminė Mato rankas, bandančias sulaikyti, ir žodžius, turėjusius byloti apie jo nekaltumą, tačiau visa tai jau nebebuvo svarbu. Išsivadavusi iš kekšėmis ir viskiu prasmirdusios buveinės ji išbėgo į gatvę. Šilto vakaro bangoje jos skausmas buvo niekam neįdomus. Kaip įprastai signalizavo suirzę automobiliai, šlaistėsi savaitgalio girtuokliai, degė namų šviesos, atidengiančios buitį, kasdienybę, staigmenas, dalykinius *pasisėdėjimus, kekšes, kvepiančias žemuogėmis, ir vyrus kiaulės akimis.*

Tempdama lagaminą, neklusniai vis kliūvantį už menkiausių kauburių, ji skubėjo pasislėpti skersgatviuose. Bėgo į naktį, tačiau nežinojo kur. Kur dėtis? Grįžti ir viską išsiaiškinti? Skubėti į oro uostą? Išnykti?

Staiga buvęs ryžtas išblėso. Suvokusi, kad toli nenubėgs, pasuko į pirmą pasitaikiusį, pelėsiais atsiduodantį motelį. Tamsiaakis administratorius-savininkas-ūkvedys-virėjas-kambarinė daug neklausinėjęs davė, pasak jo, paskutinį numerį ir su užuojauta akyse palydėjo iki kambario.

Jame ji galės verkti iki paryčių.

Gulėdama svetimoje, gašliu meilužių seksu trenkiančioje lovoje Uršulė galvojo apie prabėgusius ketverius metus. Dar prisiminė salstelėjusį kvapą laiptinėje. Pyko ir šis jausmas žvėriškai ją draskė, kiekvienu prisilietimu kurstė kerštо planus.

Labiausiai verkė dėl to, kad buvo tikra – niekada nebus taip, kaip

buvo. Ir nors nepagautas ne vagis, ji juto vagį, juto išdavystę, melą.

Kitą rytą išvarginta ašarų, sutinusį veidą slėpdama po tamsiais akiniais ji pagaliau parvyko į Lietuvą. Ramintai, kuri vienintelė skeptiškai žiūrinti į tokias staigmenas bandė ją atkalbėti, Uršulė neskambino. Tą padarys vėliau. Kūkčios į ragelį, jog ji buvusi teisi. Kvies draugę ir gailėdama savęs, prigludusi prie jos krūtinės vėl verks.

Dabar jai reikėjo vienatvės. Grynos tylios vienatvės. Tokios, kuri susupta į minkštą vilnos pledą, be užuojautos žodžių ir švelnumo, tiesiog pabūtų šalia. Prisėdusi čia pat svetainėje ant grindų, įrėmusi kaktą į išblizgintą langą prasėdėjo visą popietę ir tik ėmus temti ir atsinaujinus įsiūčiui išbėgo į mišką.

Kai išsiverkė lyg isterijos apimtas išlepęs vaikas ir atgavo kvapą, lengvu žingsniu parėjo į gyvenimą. Jame sugrįžęs vyras gėlėmis klojo kelią, prisiekinėjo, kad jokios moters nebuvo nei tą, nei jokį kitą vakarą. Tuomet apkabinta jo virpančių rankų Uršulė pritardama linktelėjo ir ėmė gyventi toliau.

O kaip buvo iš tiesų, jai neberūpėjo. Užmerkusi akis leidosi rožėmis klotu keliu, užgrūdinusi pėdas išmoko nebejausti badančių spyglių. Toliau buvo gera, kepanti mėsą ir valanti dulkes žmona, kol ir jos mylimasis, išpirkęs kaltę ir viską pamiršęs, pamiršo ir rožes.

Taip jų gyvenimas tęsėsi. Lobo vis naujomis vestuvių metinių dovanomis, nuoskaudomis ir džiaugsmais, barniais ir susitaikymais, nesibaigiančia tyla ir tuščiais pokalbiais. O šalimais visuomet buvo justi salstelėjęs uogų kvapas, kybantis tolimame Madrido mieste, modernaus namo laiptinėje. Ir nors neaštrus, šis kvapas buvo juntamas kone kasdien.

Tik po daugelio metų Uršulė supras, kad būtent tą ketvirtųjų metinių dieną buvo pasėta jos minčių, abejonių ir nusivylimų san-

tuoka sėkla. Ir šis suvokimas jai suklupus bus it pasiteisinimo šiaudas, kurio ji ne kartą stipriai įsitvėrusi laikysis ir kuris gailestingai guosdamas šnabždės: tu nekalta, tai jis pats tave privedė...

Ir kai skaudulys it ilgai gydoma liga jau bus nuslopęs, ji net ims dėkoti likimui, pastūmėjusiam leistis į šią kelionę, pakeitusią ne tik ją, bet ir jos gyvenimą.

Po šio Madrido reikalo Uršulė širdyje pagaliau ims kloti patalus meilei. Ims mylėti save taip, kaip niekuomet nedrįso, pagaliau prakalbins svajones: mes darbą steriliose operacinėse ir į šviesą paleis savą sielą.

Pagaliau pirmą kartą ji išvys ilgus metus tamsoje tūnojusį savo šešėlį. Atidariusi senas skrynias it apdulkėjusius paukščius paleis kūrybą, ieškojimus, atradimus. O jie... O jie ne visada bus teisingi ir geri.

Giliai įkvėpęs Matas atsilošė krėsle. Atrodė ramus, tačiau girdėjo besidaužančią savo širdį. Prisiminė tą vakarą ir nevykusį žmonos pokštą, kuris, kaip dabar paaiškėjo, buvo visko pradžia.

Tai buvo pradžia ir jam. Du mėnesius gyvenęs saulėtoje šalyje netrukus pamiršo šlapius rudens vakarus Lietuvoje, kai Uršulė, kantriai, suspaudusi lūpas lygindavo jam marškinius, kai kas vakarą greta kits kito valydavosi dantis, o atsigulę knygos puslapiais šiurendavo tol, kol Matas išjungęs laibą šalimais rymantį šviestuvą palinkėdavo labos nakties. Pamiršo ir tai, kaip rytais prie pusryčių stalo jie gerdavo kavą. Jos virtą. Stiprią ir saldžią. Tokią, kokią mėgo jis. Pamiršo jų rytines maisto dalybas, kai iš kits kito lėkščių legaliai pasisavindavo tai, ką labiausiai mėgo. Net tą jaukų vaizdą už lango pamiršo. Aukštas pušis. Apsunkusias nuo sniego ar išvargintas vasaros kaitros, bet visada tas pačias. Kaip ir jiedu, sėdintys prie apskrito stalo.

Jis negalėjo paaiškinti savo pokyčio. Dievinęs Uršulę vieną dieną suprato, jog žmonių egzistencijoje dievinamas gali būti tik pats Dievas. Dar neseniai regėjęs įstabaus grožio moterį dabar tiesiog žinojo – ji graži. Siekęs užkariauti ir sužavėti dabar jau buvo tikras, jog tai padarė, ir nuleido rankas.

Labiausiai jį kankino tas keistas nerimas širdyje. Tas nuolat kuždantis, kad galbūt dar kažko nepadarei, kad sparčiai riedant gyvenimui gal nepastebėjai kažko tikrai svarbaus. O kai laiko lie-

ka vis mažiau, tą netikrumą pradedi justi vis smarkiau. Šis jausmas paaštrėjo dar prieš jam išvykstant į Ispaniją. Kai neva pagaliau apsipratę su Luku, jie nutarė, kad viskas dabar jau yra gerai. Ir šis *gerai* jam sujaukė protą. Ar taip bus per amžius?

Vos tik ėmus kamuoti baimei jis netikėtai gavo pasiūlymą išvykti. Ir iš tiesų, kaip taikliai nujautė jo žmona, tai nebuvo gyvybiškai svarbu jo karjerai, kone labiau gyvybiškai jam šito reikėjo asmeniniam gyvenimui. Ir nekaltas *pabūsime truputį atskirai* greitai pavirto į patogų, nevaržomą, linksmą gyvenimą.

Būtent tada, pajutęs santykių trapumą, įprastumą, jis vis dėlto suprato: jie nebuvo niekuo ypatingi. Eilinė rutinos smukdoma Lietuvos statistinė šeima. Ir nors ją iš tiesų mylėjo, giliai širdyje juto nusivylimą, kad niekuomet nebus taip, kaip buvo jo laisvės metais.

Tą vakarą, kai supykusi ji išlėkė į gatvę, jis nesivijo, stovėjo, lyg įsišaknijęs, net didžiausių vėtrų neišverčiamas medis. Jai tolstant nepažįstamomis gatvėmis, galvojo apie savo gyvenimą be jos. Net juto čia pat ranka pasiekiamą laisvę. Tačiau mintims prablaivėjus, drauge praleisti metai pastūmėjo viską sudėlioti į savas vėžias.

Susitaikę ir užsimiršę jie toliau skaičiavo santuokos metus. Ir tik dabar, perskaitęs jos užrašus, pajuto norą iš tiesų su ja pasikalbėti. Pirmą kartą Matas nenorėjo sukti akių, tylėti, prisiekinėti, jog nieko tada nebuvo. Panoro prisipažinti, kad buvo kažkokia *rozalinda*, kurios vardo jis nė nežinojo ir kad jos plaukai buvo banguoti, krintantys ant krūtinės ir kad ji garsiai tą vakarą kvatojo ir daug gėrė, kaip ir jie visi. Ir kad tikriausiai jis būtų ją išdavęs, savo Uršulę, žmoną, Madrido gatvėmis nešiną šviežiais apelsinais. Jis būtų tai padaręs, apsvaigęs ir mažai galvojantis, būtų tai daręs aistringai, taip, kaip kadais mokėjo tik jie. Būtų laikęs nepažįstamosios liauną kaklą ir skaudžiai maigęs jos šlaunis, jos kūną būtų

draskęs neskusta barzda ir būtų klausęs jos dejonių. Bet tą vakarą išgirdo tik pažįstamą balsą:

– Labas, čia aš.

Dabar suprato. Tai buvo pabaiga, paskutiniai Uršulės nuoširdūs žodžiai. O tai, kas vyko toliau, buvo netikra. Tik pradžia, vedanti prie kasdien artėjančios jos mirties, kuri įkalinusi Uršulės palaikus, išėsdino jos kūną, mintis, nepaliko nė lašo žavesio, grožio, grakštumo, gyvasties, nepaliko šilumos ir jo žmonos kvapo.

Šie užrašai leido Uršulę pajusti gyvą, dar leido klausytis jam negirdėtų žodžių. Kad ir skaudžiais prisiminimais Matas leidosi į senus laikus. Nuo tos dienos jo sustojęs pasaulis lyg apie sudegusią saulę ėmė suktis apie Uršulės kompiuterį. Atlikęs pareigas ir darbus, dažnai pamiršęs save, skubėdavo prie užrašų. O pažinęs tiesą, šalia kurios tiek metų melagingai egzistavo, kas kartą save lėtai žudydavo.

Reklamos vilkai

Galima sakyti – tą dieną prasidėjo Uršulės medicininės karjeros pabaiga. Daug metų atmintinai kalusi žmogaus audinius ji leidosi į avantiūrą ir aš tik pabandysiu *pavirto į gana banalų* – tai mano pašaukimas. *Ir tik viską pakeitusi iš esmės ji suprato, jog sistemingai visą laiką judėjo to banalumo link.*

– Tokiu oru bėgioja tik nevispročiai, – atsisveikindamas dažnai sakydavo Matas.

Kaip pažiūrėsi... atšaudavo mintyse ir nusišypsojusi dingdavo tarpduryje. Bėgioti ankstyvą pavasarį, kai dar takas padengtas sutryptu sniegu, jai patiko labiau kaip karštomis, bėgikų prikimštomis dienomis. Spaudžiant šaltukui nereikėdavo mandagiai sveikintis su prasilenkiančiais bėgikais, nusivalyti kybančio snarglio po nosimi, o prireikus galėdavai drąsiai nusispjauti ir nebijoti, jog būtent tą akimirką išnirs išvaizdus atletas.

Termometras rodė bemaž dešimt laipsnių šalčio. Pavasaris ėjo labai lėtai, o įžengęs į kalendorių visus pumpurus ir šviežius žolės stiebus dar vilko kažkur užnugaryje. Bėgo ji greitai, vikriai aplenkdama dar nespėjusius ištirpti ledo plotus, ir su kiekvienu iškvėpimu plūstelėdavo garas.

Bet pavasaris buvo. Šaltas, minusinis, tačiau giedras. Nors negirdėjo paukščių ir nutirpusių upokšnių, gyvybę miške jau jautė. Ir pavasarinė minčių kaita, kai kalbi, bet nežinai, ar tai tiesa, kai mąstai, bet nesuvoki, ar tai įmanoma, jau buvo ją aplankiusi. Tarp neištirpusių snaigių ji jau gyveno pavasariu. Grūmėsi su vis daž-

niau aplankančiu įkvėpimu, kurį keisdavo operacinėje užsistovėję žmogaus skysčių kvapai. Sulig kiekvienu bundančios gamtos spurdesiu ji vis labiau troško kito, naujo, pavasariu kvepiančio gyvenimo. Todėl kone kasdien po darbų užsukdavo į gražėjančią studiją, kur išmėtyti eskizai dvelkė šiluma, saule, šilku, spalvomis, nuogomis kojomis, minkštai smengančiomis į baltą smėlį.

Akimirką priešaky išnirus vilkšuniui atėmė žadą, kūnas, prieš kelias minutes ją nešęs tvirtais raumenimis, ėmė tirpti, tapo minkštas ir bejėgis. Jis stovėjo mažiau kaip už dvidešimt metrų nuo jos, atrodė didelis, tamsus ir nepažįstamas.

Puls? Dar spėjo pagalvoti ir sustojo. Žaibiškai pajutusios baimę smegenys ėmė ieškoti išsigelbėjimo. Kad išgyventų, kad liktų...

Sąmonėje iškilo trys veiksmų planai.

Medžiai. Akys lyg paklaikusios fiksavo aplinką. Pušys. Žvelgė į besidriekiančius plikus kamienus. Jais užlipti ji nesugebės.

Bėgti. Net ir panikos apimta suprato, jog šis padaras, smalsiai kraipantis galvą, akimirksniu ją pavys.

Trečia, baisiausia ir vienintelė išeitis buvo likti. Eiti į priekį.

Ji žengtelėjo pirmyn.

– Nebijau, nebijau... – kartojo drebančiomis lūpomis.

Šuo nejudėjo. Prieštaraujantys jos mintims kilo vaizdiniai: baltos iltys, smengančios į kojas. Ji skausmo ir riksmo iškreiptu veidu, besiranganti ant dar nespėjusių sušilti samanų. Uodė kraujo, sumišusio su pušų sakais, kvapą, o nuleidusi akis galėjo regėti plėštines gilias žaizdas. Tokių jau nesusiūsi... spėjo įvertinti.

Alsuodama lyg žvėris Uršulė buvo pasiruošusi gintis arba dar geriau – pulti. Juto įsitempiant kūną pritūpusi šuoliui. Šnervėmis godžiai siurbė deguonį. Ir...

– Tuti, eikš! – žvėries fone pasirodė žilas senolis. – Nebijokitę, jis greičiau sau įsikąs, tik ne kitam.

Pribėgęs vilkas, tarsi gavęs šeimininko palaiminimą, jos kelnėse palikęs šlapią dėmę, nosimi draugiškai niūktelėjo į šlaunį.

Tutis?! Uršulė iškaito.

– Gražus rytas! Graži sportuojanti moteris, – senis buvo gerai nusiteikęs. – Neprisistačiau. Eugenijus, – nusišypsojo.

– Prisiriškite savo dvasną! – skėsčiodama dar virpančiomis rankomis norėjo suspigti, tačiau linktelėjus tik kažką sumurmėjo apie mielą šunelį ir ristele dingo tarp medžių.

Pyko. Tik nežinojo, kam tai buvo skirta. Tučiui? Seniui? Jai? Šiaip ar taip, malonus rytinis sportas jau buvo sugadintas. Įsipainiojęs išgąstis neleido atsipalaiduoti. Baugščiai, lyg visą savo amžių mušta kumelė, bėgdama ji vis baidėsi. Miško traškėjimas, net snaigių kritimas tapo scenarijumi iš siaubo filmo. Kišenėje suskambus telefonui Uršulė net suriko.

– Viešpatie, ko iš manęs norite?!

Telefono ekrane mirgėjo Raminta.

Raminta – vieniša mama, anksti pagimdžiusi ir padariusi pavydėtiną karjerą, buvo ne šiaip makiažo meistrė, ji buvo ta, kuri iš baidyklių gebėdavo sukurti stebuklus. Ji pažinojo visus šou ir reklamos vilkus, įžymybes, aktorius. Aplink ją nuolat sukosi galybė įdomių asmenybių. Ji buvo ne tik dailinanti bruožus, guodžianti nusivylusius ir drąsinanti pavargusius, ji buvo charizmatiškiausia asmenybė iš visų Uršulės kada pažinotų. Ir nors mėgavosi karjeros aukštumomis, asmeniniu gyvenimu Raminta pasigirti negalėjo. Vaikas, pamišusi dvynė sesuo ir ji – Uršulė.

Jų draugystė užsimezgė sporto salėje, kur nedrąsūs šypsniai pasisveikinant ilgainiui virto trumpais pašnekesiais rūbinėje, paskui saunoje, baseine, tuomet pamiršusios laiko nuovoką ištisas valandas plepėdavo sporto klubo kavinėje. Kol vieną dieną gurkšnodamos kavą, be abejonės, pripažino – jos tapo draugėmis.

– Sveika! – kaip visuomet gerai nusiteikusi telefonu pasisveikino. – Turiu pasiūlymą. Iš tiesų jau kuris laikas apie tai mąsčiau. Po mėnesio filmuosime reklamą, gal norėtum pasirūpinti apranga?

Uršulė tylėjo.

– Gali kažką pati pamodeliuoti, gali kažką iš parduotuvių pakomponuoti... Yra šioks toks biudžetas. Nedidelis, bet užteks, – bėrė nesustodama. – Man pasirodė visai žaismingi tavo eskizai, kuriuos anąkart rodei, gal net iš jų kažkas tiktų? Žodžiu, tau laisvė... Scenarijų persiųsiu. Bus aiškiau. Ten esmė, žodžiu... – neleido įsiterpti. – Tai pagalvok, gerai? Iki šio vakaro būtų gerai žinoti.

– Aaa, aha... Būtinai, – Uršulė nežinojo, ko dar turėtų paklausti, ir tik uždususi gaudė orą.

Gerokai paspartinusi bėgimą ji pasuko atgal. Mąstė. Rodos, kvapą buvo atgavusi, tačiau širdis nesiliovė pašėlusiai plakti. Buvo tikra, kad tai įvyko ne be reikalo. Uoliai siekusi chirurgės titulo ji tik meistriškai apgaudinėjo save, o labiausiai – savo mylimą tėvą. Žinojo, jog svajonė siūti skarmalus, *kaip dažnai jos tėvas vadino drabužius, jo niekuomet nesužavėtų. Norėjusi nenuvilti ir tapti tobula dukra ji pasirinko mediciną.*

Nebuvo nė dienos, kad nemąstytų apie kitokį gyvenimą, nė dienos be svajonių ištrūkti iš žmogiena atsiduodančių operacinių. Kol galiausiai, palaidojusi ir apgedėjusi savo tėvą, vienintelį ją rengusį baltu chalatu, šį rytą gavo pasiūlymą jį nusivilkti.

Priartėjusi prie namų ji jau tvirtai žinojo, kuriuo keliu pasuks.

– Aš išeinu, – įvirtusi pro duris su giliu atodusiu ištarė. – Nebeoperuosiu, – išsklaidydama vyro sumišimą pridūrė.

Taip ji pradėjo gyventi. Visko nemetė, vyro įkalbėta ji iš privačios klinikos perėjo į valstybinę ligoninę. Ir tapo, kaip dažnai pati juokaudavo, pusės etato chirurge.

Operacijos čia buvo kitokios – ligų ir nelaimių suorganizuotos,

todėl ir pacientai buvo kitokie – iš susenusių ponių, kompleksuotų pižonų jie buvo virtę vėžio nuėstomis krūtimis ar į langą ilgesingai žvelgiančiomis liepsnų sudarkytomis žmogystomis. Apie jų gyvastį išduodavo tik nežmoniškas kriokimas. Ir norai jų buvo kitokie. Pirmieji, troškę gražesnio kūno, siekė gražesnio gyvenimo, antrieji tiesiog norėjo gyventi.

Praleidusi dieną tarp kenčiančiųjų, kitą rytą ji pabusdavo trokšdama gyventi, džiaugtis, svajoti. Baltą chalatą pakeitusi patogiais laisvalaikio drabužiais skubėdavo į savo butą, kuris kasdien vis labiau panėšėjo į kūrybinę studiją, akį džiugino naujos idėjos, nauji drabužių modeliai.

Jame vis dažniau lankydavosi naujų bičiulių, nepažįstamų žmonių, šou vilkų, charizmatiškų ir barzdotų bohemiečių, atidengusių nemigos išvargintus kūnus, jie nusimesdavo cigaretėmis prasmirdusius lukutus ir matuodavosi jos kurtus drabužius.

Jautėsi laiminga. Rodėsi, jog pagaliau prisipildė tuštuma, užsivėrė daugybę metų jos takus vagojusios vagos.

Dažnai Uršulė dėkodavo Aukščiausiajam už keistą rytą miške. Dėkojo gerai nusiteikusiam seniui Eugenijui, vilkui juokingu vardu, tąkart išnirusiam ir jos nepuolusiam, tik palytėjusiam šlapiu snukiu ir pasisveikinusiam. Ir šitai ji priėmė kaip ženklą. Ženklą, kad ne visi vilkai puola ir kad pasiruošęs gintis kartais turi nusivilti, nes priešas, kurį matai, ne visada esti priešas.

Tą rytą skubėdama pranešti naujieną ji suprato, jog diena, kai svajonės tave pasiekia, atėjo.

Nesėkmingai slėpdama drebulį ji tvirtai spaudė virpantį plastikinį puodelį. Pilamos kavos garsas kiek ramino, priminė namus,

tačiau jaudulys nedingo. Didžiulio angaro prieglobsty pusrytinis užkandžių kampas atrodė menkai: mažas stalelis kairėje su sausais mėsiškais sumuštiniais (jų ji nepalietė) ir kitas dešinėje – kavos ir arbatos.

Buvo tamsu ir tik tolumoje gelsva šviesa atidengė teatrališką filmavimo aikštelę. Apstatyta namų aplinkos dekoracijomis ir zujančiais komandos nariais ji atrodė itin jauki. Ant Uršulės krūtinės kabojo kortelė, bylojanti, jog ji sava, jog – komandos narė. KOSTIUMŲ DAILININKĖ *ten buvo parašyta. Šiuose žodžiuose tilpo viskas: jaudulys, sumaištis, nepasitikėjimas ir džiaugsmas. Ilgainiui diena po dienos ji ėmė švytėti.*

Tikėjusi, kad jam rūpi, savo laimėjimais dalijosi su Matu. Trumposiomis žinutėmis pasakojo kiekvieną smulkmeną, tačiau nesulaukusi atsako nustojo tikėti.

Tada džiaugdavosi viena, kartais su kitais: pažįstamais ir svetimais. Kol jie tapo savesni už nuosavą vyrą, grimztantį į sunkėjančią anesteziją.

– Tu tikras atradimas, – dažnai ją drąsindavo kolegos.

– Tavo eskizai veža! – sakydavo barzdočiai.

– Aš tikrai pavargęs. Gal rytoj? – Matas mandagiai į šalį stumdavo kišamus piešinius.

Tu tokia įdomi... vieną vakarą jis jai pasakė.

Ne Matas, o tas, kurį netrukus Uršulė sutiks.

Ir šių žodžių ji nebegalės pamiršti.

Prieblandos apgultame kambaryje Matas puslapis po puslapio pažino savo žmoną. Buvęs aklas ir kurčias praregėjo, o prisiminimuose atkasęs tų dienų įvykius, pagaliau suprato visų žmonos pasikeitimų, jai tapus menininkų irštvos dalimi, priežastis.

Ne veltui jis visa esybe juto, jog šis jos sprendimas nebuvo geras. Nuo pat pradžių bandęs atverti jai akis ir atkalbėti nuo vaikiško impulsyvaus žingsnio jis tesugebėjo įtikinti ją tapti valstybine daktare. Tai buvo pažeminimas jos pareigoms, bet didžiausias pažeminimas jam. Aukštuomenės renginiuose jis svaiginamai laukdavo momento, kai mandagiai linktelėjęs galės pasakyti:

– Susipažinkite, plastikos chirurgė Uršulė Žėrienė. Mano žmona, – paskutinę frazę ištardavo taip aiškiai, jog net kurčias lengvai būtų galėjęs tai išskaityti iš lūpų.

Jis ja didžiavosi. Didžiavosi ir savimi, kad galėjo šalia turėti ne kokią namų ūkio bitę darbininkę kaip savo motiną, o protingą, mažai kam pasiekiamos profesijos atstovę.

Perskaitęs Uršulės atviravimus dėl jo abejingumo jis niekaip negalėjo suprasti, ko ji iš tikrųjų tikėjosi? Kad jis džiūgaus ir plos rankomis? Kaip jis toliau galėjo ja didžiuotis? Kaip galėjo didžiausių privačių pasaulio klinikų atstovams ją iškilmingai pristatyti? Susipažinkite, tai mano žmona. Ji siuvėja. Kaip tai būtų skambėję?

Suirzęs ir nelaimingas Matas pakilo nuo stalo. Prieš miegą

siekdamas užsimiršti ir atsipalaiduoti patraukė į virtuvę. Atvėręs šaldytuvą susigėdo prieš vaikus. Jame gulėjo vos keletas senų nuograužų ir alus. Slopindamas emocijas susirinko viską, ką galėjo, ir įbedęs akis į vaikų žiūrimą animacinį filmą neva buvo kartu. Gromuliuodamas sudžiūvusį mėsgalį ir užgerdamas jį alumi niekaip negalėjo pabėgti nuo tik ką perskaityto teksto. Mintimis vis grįžo prie žmonos žodžių, kol galiausiai pykčiui atslūgus pradėjo mąstyti.

Būdama jausminga ir impulsyvi ji su juo jautėsi vieniša, neatrašytas žinutes suvokė kaip atstūmimą, kol galiausiai dalindama save kitiems tapo jam svetima. Ji buvo pasiklydusi siela, nuskriausta moteris, dar naiviai tikinti, jog vaikystės svajonės atneša laimę.

– Tai atneša gera profesija, racionalus mąstymas, susikaupimas ir nesiblaškymas, – buvo tikras, kad dabar jai pasakytų.

Bet šalia buvo tik vaikai, tad nurijęs sprangų kąsnį vienu mauku užbaigė alų.

Jis nesugebėjo suprasti žmonos tylėjimo, jos užsisklendimo. Mąstė, jog jei ne tie apsmukę, išrūkyti menininkai, galbūt vieną dieną ji būtų atsipeikėjusi, išpurčiusi iš savo studijos tas bohemos blusas, užsivilkusi operacinės drabužius ir sugrįžusi į normalų gyvenimą.

Po dar vienos skardinės alaus jis ėmė justi kaltę, kol netrukus pripažino – ji bandė džiaugtis kartu, dalytis patirtimi, tačiau jis negirdėjo. Tai padarė kažkas kitas ir šitai Matui šiandien draskė vidurius.

Tu tokia įdomi... Ji rašė jo lūpų žodžiais.

Neištvėręs įtampos Matas dingo darbo kambaryje. Jo rankos vėl paėmė žmonos kompiuterį.

Berniukas, norėjęs mylėti/s

– Nevažiuok, būk išdidesnė, – Uršulė bandė paprotinti draugę.

– Privalau. Turiu viską galiausiai išsiaiškinti, – piniginėje graibydama monetas atsakė Raminta.

Ji jau buvo nusprendusi, tad Uršulė daugiau nesileido į diskusiją. Matė sklidinas vilties draugės akis. Nors tai buvo tipiška istorija aiškia pabaiga, tačiau Raminta vylėsi – viskas bus gerai. Bet ne Uršulė. Iš šalies viskas visuomet atrodo kitaip. Ji nuo pradžių juto, kad Ramintos sutiktas vyras nėra angelas. Jau vien jo žvilgsnis į Uršulę toli gražu nebuvo deramas.

Pasilinksminęs porą savaičių, o Ramintai ėmus matuotis jo pavardę, gyvenimą ir namus, jis ėmė ir pradingo.

Kupinas kančių mėnesis baigėsi šį vakarą, kai išgėrusi gerą litrą vyno Raminta gavo žinutę.

Gal nori atvažiuoti?

– Kas čia per tekstas? Tu ką, jam prostitutė kokia? – Uršulė bandė užbėgti už akių jos sprendimui.

Bet buvo ir taip aišku. Ji važiuos. Kupina vilčių jam atsiduos, ryte lauks jo kepamo omleto, prausis jo vonioje, vėliau gal vėl pasimylės ir galiausiai ateis laikas išeiti. O tada vėl kančia. Nes jis nepaskambins.

– Nepyk, kad palieku tave vieną. Suprask, – Raminta suėmė Uršulės delną.

Ir netrukus dingo naktyje. Uršulė liko stovėti pagiriomis ir girtuoklystėmis dvokiančiame angare.

Tai buvo jau ne pirmas Uršulės kolegų vakarėlis. Baigusi darbus komanda dažnai susiorganizuodavo šventę, kuri iš pradžių įsprausta į mandagumo rėmus su taurėmis rankose, skaniais užkandžiais ant švediškų *stalų ir maloniais pašnekesiais po to virsdavo begėdišku, suktinių ir kitokių svaigalų persmelktu* tūsu *iki paryčių. Ir šis po bene didžiausio Lietuvos mados renginio turėjo būti toks. Ir buvo.*

Išlydėjusi draugę ir baigusi mandagumo preliudijas Uršulė pagaliau užsisakė gėrimą ir netrukus įgavusi drąsos jaukiai įsiliejo į gėjišką intrigų knibždančią vakaronę.

– To ir tetrūko, – rūkomajame įšvydusi besipyksančią gėjų porelę sumurmėjo.

Nenorėdama trukdyti Uršulė nusliūkino į terasos gilumą. Atsivėrė naktinis Vilniaus senamiestis, dar nemiręs, bet jau miegantis. Tamsoje apšviestas spindėjo gatvės grindinys. Numintas tūkstančių batų, aplipintas senomis kramtomosiomis gumomis, nuorūkomis ir šiukšlėmis.

Naktinis Vilnius... Išaušus jis bus kitoks. Nuvargę gatvių šlavėjai sušluos buvusį šurmulį ir svaigią nuotaiką, surinks besiridinėjančius butelius, tuščius cigarečių pakelius, prezervatyvus ir taip nuplaus visas miesto nuodėmes. Ryte jis vėl taps šviesus. O kažkur rūsiuose, nykiuose butuose ar prabangiuose apartamentuose miegos išvargę nuodėmingieji.

Bežiūrint į tuščią gatvę tolumoje pasigirdo moters juokas, greiti batelių žingsniai, tada vyriškas balsas ir durų trinktelėjimas. Dabar jie mylėsis. Šovė mintis Uršulei.

– Nu ir pašol! – pasigirdo užnugaryje ir barnis nutilo.

Atsigręžusi išvydo tyloje stovinčią žmogystą. Drebančioje ranko-

je laikantis cigaretę jis labiau panėšėjo į mergaitę ar berniuką, ne į vyrą: liesas, plonomis kaip pagaliukai kojytėmis, kiek pasikūprinęs, nuleidęs galvą, laisvai krintančiais ir pečius siekiančiais šviesiais plaukais. Jis kėlė gailestį ir ji panoro jį apkabinti.

– Žinai, aš irgi susiriejau šiandien, – priėjusi pasakė.

Liūdnos akys įsmigo į ją.

– Su vyru, – pridėjo.

– Dėl ko? – paklausė, bet iš tiesų jam buvo nusispjaut.

– Sunku ir paaiškinti. Beje, kiek tau metų? – pasitikslino prieš pradėdama kalbėti.

– Aštuoniolika.

Vaikas. Pagalvojo ir po trumpos pauzės, nutarusi nekalbėti apie save, paklausė:

– Na ir kas jus tokioj jaunystėj dabar verčia pyktis?

– Jis vos nepermiegojo su geriausia drauge.

– Vos?

– Nežinau, gal neišėjo, gal nenorėjo.

– Bet nepermiegojo, – ji šyptelėjo.

Vaikinukas tylėjo.

– Tai ko čia stovi? Eik, kol nepermiegojo. Vos – nieko nereiškia. Ir tai... – ji žvilgtelėjo į savo batus, – jei labai myli ar bijai – atleidi.

– Bijai ko? – paklausė.

– Klausyk, tu nori, kad jis išeitų? – linktelėjo durų pusėn.

Netrukus liko stovėti viena. Atlikusi gerą darbą jautėsi patenkinta. Ir jie ilgai ir laimingai gyveno, – pagalvojo gesindama cigaretę. O aš esu čia per sena ir ne vietoje, nužiūrėjusi krykštaujančią jaunuolių kompaniją patraukė vidun.

Virš šokančių žmonių rangėsi aistros, intrigos, jauni kūnai troško mylėti ir mylėtis, kaip tas berniukas balkone arba porelė skubanti gatvėje. Ji žinojo, kad iš čia esančių didelė dauguma dėl svaiginan-

čios modelio karjeros padarytų viską. Permiegotų su ja, fotografais, stilistais, režisieriais, šiaip žinomom personom, kurios tik ir laukia tokių kvailių. Ji pažinojo ne vieną išgarsėti norintį, todėl su senu dėde besikrušantį vaikėzą. Žinojo ir tai, jog giliai širdyse ir subinėse jie nori vieno. M e i l ė s. Jie visi norėjo m e i l ė s.

Kaip ir ji, stovinti prakaitu trenkiančiame lofte, kurį, net neabejojo, išnuomojo Lietuvoje gerai žinomas žvaigždūnas, greičiausiai gėjus, trokštantis iškrušti visus šiuos vaikus. Pajuto pasišlykštėjimą. Ne dėl tų vaikų, balkone juokinguose dalykuose ieškančių kančios. Jai buvo šlykštu dėl dėdžių, kostiumuotų ir garbių vyrų, manančių, jog tik jiems vieniems galima būti blogiems. Jai buvo šlykštu dėl savo vyro, kuris, kaip neseniai paaiškėjo, jau dvejus metus turėjo meilužę.

Apie tai galvodama ji vėl pajuto pamazgas burnoje. Būtų verkusi, bet neįstengė. Muzika buvo per garsi, ji negirdėjo net savo minčių, nesugebėjo sukelti kažkur gilumoje pasislėpusio gailesčio.

Prisiminė lemtingą Kūčių vakarą, kai ant stalo išrikiavusi visą dieną ruoštus patiekalus, kambario kampe žibant eglutei, ji maloniai nuvargusi sėdėjo prie stalo. Vakarojo visa šeima: ji, vyras ir sūnus, dar tikintis Kalėdų stebuklu. Ir ji tą vakarą tikėjo, dar svajojo, kad šios Kalėdos atneš prasmės, stiprybės, sugulus jas kažkas sudės po šviežia eglute. O rytą, kai dar negirgždės nei sniegas, nei dovanų maišai, ji šį stebuklą ras.

Nespėjus jai atsidžiaugti, nurimusią ir jaukią nuotaiką sudrumstė nekviestas svečias. Tik priėmusi nepažįstamos merginos dovaną, jai išdidžiai įlipus į automobilį ir nurūkus miško proskyna tolyn, ji išvydo Mato pakraupusias akis. Tuomet Uršulė viską suprato. Su šventėm, mažiuk, – *prikabintas prie spalvingos dėžės linkėjo popierėlis.*

Taip ji sužinojo apie ją.

– Tik draugė, – prisiekinėjo Matas.

Draugė, kuriai padovanojo automobilį, suremontavo butą ir duodavo dienpinigių. Tiesiog mokėdavo atlyginimą, kad būtų tyli ir nuolanki, laukianti ir nesvajojanti. Bet cha! *kokia įžūli likimo ironija. Mergaitė ėmė ir panorėjo savo mylimąjį pasveikinti. Nuoširdžiai pasveikinti su šventėmis, kaip rašė.*

Tuo metu Uršulė lėtai apsidairė, nužvelgė supančią staiga susvetimėjusią aplinką, sėdintį dar nieko nesuprantantį sūnų, stabtelėjo ties pasiaiškinimo žodžių nerandančiu Matu, tačiau nieko nepasakė. Niekuomet net kvailiausiuose savo scenarijuose to nepatyrusi ji nežinojo, kokie žodžiai dabar būtų tinkamiausi, tad keletą minučių ramiai pastovėjusi išėjo.

Bernelių mišios buvo sena Tyrų tradicija. Kasmet į jas eidavo visa šeima. Motina – nes dar tada gerbė tėvo norą, tėvas – nes dar tikėjo šeima. Kol galiausiai, daug vandens nutekėjus ir likus tik tėvui, jie ateidavo čia dviese.

Su Matu tai darydavo retai, kol praėjus meilei jo pareigą melstis drauge pakeitė mielesnės maldos ant minkštos sofos prie televizoriaus. Todėl dabar sėdėdama dar nespėjusioje prisipildyti bažnyčioje ji nejautė vienatvės. Galėjai patikėti, kad tik trumpam šeimyną palikusi prie Kūčių stalo netrukus sugrįš į šiltus namus.

Kad kažkas negerai, jai priminė nepakeliamas išdavystės kartumas. Jausmas, tempiantis ją žemyn. Krisdama jautėsi tolstanti nuo šviesos, praeity palikusi tikėjimą ir vis labiau artėjo tamsos bei kartaus nusivylimo link. Pasiruošusi skausmui laukė, kada pasiekusi dugną nukris. Tačiau pasiekęs dažniausiai nieko nebejauti, tik tuščiomis akimis lyg neregėtą juostą stebi savo prabėgusį gyvenimą.

Bažnyčioje dar buvo tylu. Kartkartėmis pasigirsdavo pamaldoms besiruošiančių kunigų žingsniai, tylus pašnekesys, perdėm kasdieniškas, intonacija primenantis, jog jie, tik ką pakilę nuo ne-

kuklaus šventiško stalo, – žmonės kaip ir tu. Primiršusi širdgėlą stebėjo jų tingų, lėtą sujudimą, stebėjo sodrią degamų žvakių liepsną, uodė netrukus jos šnerves pasieksiantį nuodėgulio kvapą.

Ar jie iš tiesų tiki? Svarstė žvelgdama į jų įprastus, jokio šventumo ženklu nepažymėtus veidus.

Ar tai jų pašaukimas, ar Kūčių vakarą trukdantis darbas? Mąstė stebėdama sutanų, dengiančių džinsus ir laisvalaikio stiliaus batus, bangavimą.

Kamuojama abejonių ji buvo tikra dėl vieno, jog jie, nepažinę moters saldumo, Dievu galėjo tikėti labiau už tuos, nuolat meilės ieškančius ir jos begėdiškai siekiančius. Nepatyrę žeminančios išdavystės jie galėjo tikėti Dievo žodžiu, Šventojo Rašto tiesa, galėjo tikėti šventųjų globa. Bet ar tai darė?

Ji prisiminė vieną vaikystės įvykį, kai besiruošdama Pirmosios komunijos dienai lankydavo vienuolyno pamokėles. Čia gyvenusios vienuolės padėdavo vaikams mokytis katekizmo, giesmių, rengė nuodėmių išpažinimui ir pasakojo apie Kristų. Tuomet jai, dar vaikui, kildavo daugybė klausimų, o sunkūs, nesuvokiami atsakymai vaikiškose mintyse kėlė baisias abejones. Tai pamačiusi Motina, kurios žemiškąjį vardą ji seniai pamiršo, pasakė tai, kas ją vertė tikėti net sunkiausiomis valandomis.

– Nesvarbu, kad Kristus jau seniai nukryžiuotas ir kad jo egzistavimo įrodymais ne visi tiki. Net nesvarbu, ar jis iš tiesų buvo. Svarbu, kad jis yra dabar.

Tuomet apžavėta Kristaus sužadėtinės žodžių ji svajojo kada nors pati tokia tapti. Svajojo nešioti juodą abitą, dengiantį ją nuo galvos iki kojų, ir tikėjo, jog šis drabužis ją saugos nuo piktybių.

Tą vakarą sėdėdama bažnyčioje, abejojanti kunigų pasišventimu, šventųjų mišių apeigų prasme, ji iš tiesų patikėjo, jog neišsipildžiusi trumpa vaikystės svajonė tą kartą ją būtų apsaugojusi nuo

išdavystės. Tačiau pasirinkusi žemišką meilę ji pasirinko kentėti.

Plūstančios žmonių grupelės blaškė jos liūdesį. Besimeldžiantys už Kristaus gimimą iš tiesų meldėsi už save. Kiekvienas prašė skirtingai: užmerktomis akimis, susikaupę, išsiblaškę ir pavargę, su užsidegimu ir abejingai, bet visi – už save. Už artimo pasveikimą, už sėkmę, turtus, už meilę ir išdavystę. Jie visi, atvesti tikėjimo, čia ir dabar norėjo sau.

Ir Uršulė norėjo. Mažiau skausmo, daugiau stiprybės ir atleidimo. Norėjo išmokti atsukti dar neperšintį skruostą ir tapti budelio sąžinės dalimi.

Tačiau tebuvo kadais bažnyčioje prisiekusi ir priesaikos išklausiusi įskaudinta moteris. Po tiek metų tikėjimo ji pamiršo vienuolės žodžius ir dabar keliais spausdama bažnyčios grindinį mąstė apie kerštą.

– Šventvagiška, – bėdotų šalimais sėdinti močiutėlė, ne tik smalsiai besidairanti kaimynių, bet dar spėjanti karštai pasimelsti už anūko artėjančius baigiamuosius egzaminus.

– Taip, – Uršulė pritariamai linktelėtų.

Tačiau pakėlusi akis į altorių nesigėdytų, nė kiek nesijaustų kalta, nes tai, kas iš tiesų buvo šventvagystė, dabar dailiai supakuota gulėjo jų namuose. Džiaugėsi Mato meilužės dovana. Ji pažabojo jos naivumą.

Tą vakarą po šventųjų mišių ji ilgai vaikštinėjo po Senamiestį. Pratuštėjus gatvėms liko tik ji ir galvas nulenkusių šviestuvų apšviestas krintantis sniegas. Tokį pusnimis dengtą Kučių vakarą ji teprisiminė iš vaikystės, kai uždususi brido paskui tėtį. Vienintelį vyrą, kuris ją iš tiesų mylėjo. Jo meilei nereikėjo pažadų ir priesaikų, ji ir taip žinojo, jog iškentęs didžiausią skausmą jis galėjo dėl jos baigti gyvenimą. Ir net labiausiai žeminanti nukankinto gyvulio mirtis dėl jos jam būtų kilni.

Pusnyse iš prisiminimų ji mynė gurgždančias pėdas, vis sukančias tuo pačiu keliu, norinčias kuo ilgiau negrįžti į namus. Tačiau nuvargusi ir sušalusi patraukė ten, kur tamsoje prie lango jos laukė Matas.

– Aš viską paaiškinsiu... Nenoriu, kad prarastum pasitikėjimą... – bandė sugauti jos rankas.

– Aš nieko nepraradau. Praradai tu, – šaltai atsakė.

Toks buvo paskutinis jų pokalbis apie tai. Kiekvieną kartą bandydamas pasiaiškinti Matas atsimušdavo į žmonos abejingumą. Ji neišėjo, susikrovusi daiktus nepaliko jo gražiame jųdviejų name. Gyveno toliau, tačiau vis grįždavo į sniego kupiną naktį, ir tik tuomet, kai niekas nematydavo ir negirdėdavo, abejingumas virsdavo ašaromis.

Šį vakarą netikėtai sugrįžusi į Kūčių nakties įvykius, stebėdama ritmingai judančius žmones, stengėsi užsimiršti. Stovėdama girtų nepažįstamųjų gretose ji jau buvo pasiruošusi išeiti, tačiau labai greitai akys užkliuvo už žvilgsnio.

Jis stovėjo toli, todėl kartkartėmis dingdavo už šokančios minios. Žiūrėjo tiesiai į ją. Nė akimirkai nenuleisdamas akių.

Seniai patyrusi tokį atvirą vyro dėmesį ji ėmė blaškytis. Kūnas, nesusimildamas kaip elgtis, tik gurkšnis po gurkšnio siurbčiojo kokteilį.

Netrukus jis priėjo.

– Labas, aš Aleksandras, – nusišypsojo.

Suplėkusiame ore Uršulė pajuto gaivų jo kvepalų aromatą.

– Aš tave kažkur mačiau, – tarsi tyrinėdamas jos bruožus palinko arčiau.

– Nemanau, – Uršulė nusijuokė.

Smalsiomis akimis bandė įžiūrėti piešinį ant jo rankos.

– Ilgokai tave stebiu. Dovanok... – kalbėjo palinkęs prie jos.

– Jei nesiruoši vėliau manęs išvirti ir distiliuoti, tuomet nieko baisaus. Stebėk toliau, – Uršulė nusijuokė. Ją jaudino šio vyro dėmesys.*

– Süskindas? *Deja, neužsiimu tuo, – jis šypsojosi. – Pašokime? – nesulaukęs atsakymo paėmė ją už rankos.*

Matė, kaip Aleksandro akys užkliūna už jos vestuvių žiedo. Matė besikaupiantį nusivylimą žvilgsnyje, prėską kartėlį ir užstrigusią tylą vyro veide. Ji nusivylė ne mažiau. Tas aukso dirbinys, vidinėje pusėje slėpęs vyro vardą, dabar jai priminė jos naštą.

– Tu ištekėjusi? – jiems baigus šokti Aleksandras paklausė.

– Taip, – suglumusi nežinojo kur dėtis.

Nutilusi Uršulė susimąstė, ką turėtų jam dabar pasakyti. Kad jos santuoka tvirta ir ji laiminga? Kad vyras jos negerbia? Apgaudinėja? Ką? Nusprendusi, jog tai nieko nepakeis, įsmeigusi akis į šokių salę tiesiog tylėjo, bandė išlikti rami.

Vėliau mažai kalbėdami jie dar išgėrė, vėpsodami į besilinksminančią minią stovėjo šalimais. Paslapčia tyrinėjo vienas kito bruožus, judesius, spaudžiamą šiaudelį tarp lūpų. Žvilgsniams susitikus nusijuokdavo. Tada tylėjo toliau.

– Pašokim dar, – jis drąsiai apglėbė per liemenį.

– Juk žinai, aš ištekėjusi, – bandė išsprūsti iš glėbio.

– Tada pašokime draugiškai, – įkišęs veidą į jos plaukus sušnabždėjo.

Ji niekada jam neprisipažino, kaip tada pašiurpo jos oda ir kaip keliai pasidarė minkšti ir nevaldomi. Šią akimirką po to ji šimtus, tūkstančius kartų vėl prisimins, svajos ją dar kartą patirti.

Tą vakarą jie daugiau nekalbėjo. Išsiskyrė vienas kitą palydėda-

* Uršulė kalba apie Patricko Süskindo romaną *Kvepalai. Vieno žudiko istorija* (*Mato past.*).

mi akimis, ir nors troško to labiau už bet ką kitą, tikėjosi daugiau niekuomet nebesusitikti. Nes kam? Kokia būtų prasmė? Po to jis palydėjo Uršulę iki taksi automobilio ir pamojo jai nutolus. Tuščioje gatvėje atrodė vienišas ir ji panoro paliepti vairuotojui pasukti atgal. Tačiau ant piršto žibėjo žiedas. Giliai atsidususi nusuko akis.

Pajutęs deginantį pavydą, Matas susiemė už galvos. Kambarys, staiga tapęs troškus, privertė atverti langą, tačiau trenkęs vėsos gūsis nieko nepalengvino. Dabar jis norėjo jį pamatyti. Paklausti, kuo jo žmona buvo vertesnė už jo paties orumą? Paklausti, kaip visus tuos metus jis jautėsi būdamas trečias? Reikalingas tik purvinoms moters užgaidoms tenkinti?

Ir nors nežinojo, kokio atsakymo būtų sulaukęs, iš tiesų nujautė Aleksandro savijautą. Juk kadais tos pačios moters ir pats buvo suviliotas. Kadais jis mylėjo ją labiau už save ir už gyvenimą. Tomis dienomis buvo tikras, kad niekas, net kitas vyras, nebūtų gebėjęs tų jausmų pakeisti. Tad kažkuria savo dalimi jis Aleksandro net gailėjo. Žinojo, kad patekęs į Uršulės pinkles, šis taip ir neišlipo sausas. Buvo tikras, jog jos mirtis buvo ne ką skaudesnė už jos gyvastį, nes jam, tam vyrui, Uršulė taip niekuomet ir nebuvo gyva. Ji buvo tik šešėlis. Kuris nusileidus saulei nuslinkdavo į sutemas, ten kur buvo jos vieta. Pas jį, pas Matą, į jų bendrus namus.

Skaitydamas įvykį po įvykio Matas dėliojo savo netikrą gyvenimą. Stebėjosi, kad pats likimas, sutapimai privedė jų santykius prie prarajos. Aleksandras atsirado tada, kai jis dar nebuvo išpirkęs kaltės dėl Ligitos. Nors bandė daugybę kartų kalbėtis, jam nepavyko. Tuomet paniuręs slinkdavo į šalį ir tyliai džiaugdavosi savo nesėkme, nes pasiaiškinimo neturėjo.

Ligita buvo ta, kuri iš visų jo paklydimų vienintelė užsibuvo taip ilgai. Kas kartą po jų susitikimų jis žadėdavo sau niekuomet daugiau nebegrįžti, bet grįždavo. Taip dvejus metus.

Ji nebuvo panaši į Uršulę. Nepasitikinti savimi ir tyli. Įnikusi į popieriais apkrautą buhalterės darbą niekuomet nebūtų atkreipusi į save dėmesio, jei ne atsitiktinis susidūrimas parduotuvėje. Tą popietę atsitrenkusi į skubantį Matą, parpuolusi ant žemės ji išmėtė visas savo prekes, susiplėšiusi pėdkelnes nusibrozdino kelį ir išraudusi nepakėlė akių tol, kol neišgirdo jo sakant:

– Leiskite jus apžiūrėti.

– Nesvarbu. Atleiskite, – ji jau buvo benusisukanti.

– Tikrai. Leiskite. Aš daktaras. Leiskite bent pavaišinti kava.

Taip jie vos po dešimties minučių atsidūrė artimiausioje kavinėje. Kvietęs grynai iš mandagumo Matas greitai susižavėjo šia moterimi. Ji nebuvo gražuolė, tačiau savo taikumu ir natūralumu lenkė daugybę gražuolių. Smulki ir maža, tamsiomis, liūdnomis akimis ji priminė baugštų pagalbos prašantį šunytį. Ir ši aukos mina jį traukė.

Taip prasidėjo jų susitikimai, greitai peraugę į slaptus ilgalaikius santykius. Juose Matą labiausiai žavėjo jos dėkingumas, kai dėl menkiausios smulkmenos ji džiūgaudavo lyg didžiausią dovaną gavęs vaikas. Ją žavėjo Mato gyvenimas, darbas, kelionės. Ir jis tapo jai neįgyvendinta svajone. Svaigdamas nuo garbės Matas greitai pasijuto it Dievas, pirko papuošalus, padovanojo automobilį, kas mėnesį duodavo pinigų. Tačiau svarbiausio duoti negalėjo. Nieko nežadėjęs, neteikiantis vilčių jis jautėsi Ligitai davęs visko su kaupu.

Ji buvo jaunutė, pagal metus beveik tinkanti į dukras. Tokias dažnai žmonės smerkdami vadina pralobti siekiančiomis materialistėmis, tačiau iš tiesų ji buvo kitokia. Ją žavėjo Mato pasieki-

mai, jo garbė, protas. Ir tuo metu ji iš tiesų jautėsi laiminga. Buvo įsitikinusi, kad nė viena jo dovana nebuvo vertinga tiek, kiek vertingas buvo jis pats. Susižavėjusi ir nuščiuvusi Ligita klausydavosi pasakojamų istorijų ir bijojo. Nujautė, jog vieną dieną jos pasibaigs.

Ji žinojo apie Uršulę, Matas nieko nemelavo ir neslėpė, tačiau ši tema buvo griežtai uždrausta. Ligita negalėjo nei kalbėti, nei nieko gyvu kažko klausinėti. Kiekvienas bandymas baigdavosi labai paprastai – jo išėjimu.

Ji mylėjo. Ir gyvenimas ėmė suktis tik apie jį. Kantriai laukdavo Mato trumpų vizitų ir kas kartą tikėjosi, jog šįkart jis nebeišeis. Tačiau kiekvieną kartą būdavo tas pats.

Kaip ir Aleksandro, Ligitos atsiradimas taip pat buvo lyg kažkieno tyčia tinkamu metu pakištas. Su žmona viskas dar tuomet buvo gerai, tačiau jo vidiniai demonai, jo baimė dėl sparčiai džiūstančios jaunystės jam nebedavė ramybės. Ligita pasipainiojo būtent tada, kai reikėjo įrodymo, jog jis dar jaunas, žavus, dar kažkam reikalingas.

Bet tik dabar Matas suprato, jog žmonės, kuriems iš tiesų buvo reikalingas, buvo visai šalia. Leidęsis į ilgą melo kelią jis paliko tuos žmones užnugaryje. Kol vieną dieną, supratęs, jog ši kelionė neturi pabaigos, atsigręžė, tačiau kelias jau buvo užpustytas.

Tik dabar pajuto tai, ką turėjo jausti apgaudinėdamas save ir savo šeimą. Kaltė vertė rausti prieš patį save. Ir nors Uršulės ir Aleksandro istorija jį žemino, jis suvokė, Uršulė buvo tik įskaudinta ir išduota, ieškanti meilės grąžos ir įvertinimo kito glėbyje.

Jis niekada dar nebuvo jautęs tokios vienatvės. Kai vaikystėje viešėdavo pas močiutę kaime, gūdaus miško pašonės vienkiemyje, tokie būdavo šunys. *Būdinukai*, sunkia grandine prikaustyti prie susmukusios, šaltą vėją praleidžiančios *bakūžės*, tylioje pa-

miškėje nenuilsdami nenuleisdavo akių beveik kiaurą naktį, stebėdavo tolimą žiburį abejingo šeimininko lange ir tikėdavo, jog rytoj jis prisimins taką pas juos.

Matas šį vakarą jautėsi būtent taip. Tik prikaustytas buvo ne grandinių, o sunkios praeities naštos. Atsigulęs dar ilgai galvojo apie tą lemtingą Uršulės ir Aleksandro susitikimą, kol gailėdamas savęs ir pamiršęs savas nuodėmes akimirksniu leido sau tapti auka.

Blogas mėnulis ir miegantys barsukai

– Ko spoksai?! – norėjo išrėkti smalsiai praeivei, bet tik nuleido akis.

Verkė. Ar gali viskas būti dar blogiau? Uršulės kojos buvo permirkusios, oda pašiurpusi, lūpos pravertos ir melsvos. Šalta, bet tirpstančioje kovo pabaigoje šiltos ašaros neleido visiškai sustirti.

Praeivių akys buvo pilkos, nuo purvinų sniego luitų vis žvelgiančios aukštyn, kur jau seniai turėjo šviesti saulė. Šis laikotarpis kaip visuomet buvo kupinas dejonių, koks baisus oras, kaip visi jau pavargo ir kaip nekantraudami laukia pavasario. Rasdavosi protingų ekspertų, neva žinančių, kokia bus vasara, kiti net galėjo pasakyti, koks bus ruduo ar ateinanti žiema! Dažniausiai šie žinovai traukdavo iš guolių dar nepabudusius barsukus, stebėdavo paukščius ir kitus gyvius. Tada išdidžiai sakydavo:

– Štai, barsukas apsivertė ant kito šono – bus ilgas šaltas pavasaris.

– Štai, barsukas išlindo – atėjo pavasaris!

Kvailiai. Kaip patys elgtumėtės pažadinti? Siųstumėte visus velniop. Ir nesvarbu – lauke pavasaris, ar gili žiema.

Tokie sinoptikai Uršulei keldavo juoką, o dejonės – siutino. Anot jos, žmogus buvo toks bjaurus padaras, jog visuomet norėdavo to, ko neturėdavo. Ji buvo šimtus kartų įsitikinusi, jog tie, kurie dūsaudavo dėl šalto oro, atėjus karščiams dejuodavo vėl:

– Dieve, kaip atsibodo tas karštis. Jau geriau, žinok, vėsiau.

Todėl ji niekuomet garsiai nekomentuodavo orų, neskelbdavo

kvailų pasisakymų socialiniuose tinklalapiuose, kur visi demonstruodavo savo apsnigtas palanges ir automobilius. Ir jai dažnai norėdavosi tokiems leptelėti:

– Nė velnio jums nerūpi sniegas. Esate visiški kvailiai, tik ir laukiantys, kada galėsite visiems parodyti savo neva apsnigtus kiemus, bet visuomet kliudantys bent kraštelį naujo automobilio ar suremontuotos virtuvės. O iš tiesų jums visiems vienodai, kada tas pavasaris ateis.

Nes pavasaris ateidavo tada, kada ateidavo, kaip ir šis. Baltas ir purus, ramiai drėkinantis kiek per anksti ištrauktus pavasarinius batus.

– Gal duosi keletą monetų? – žvalus balsas išblaškė mintis.

Priešais Uršulę stovėjo apkūni moteris. Tamsi, bet ne čigonė. Ryškiaspalviai jos skarmalai buvo užjuodę, ilgą laiką nematę gaivaus muilino vandens. Akys ir lūpos ryškiai dažytos, todėl ji priminė nenusisekusią sudegusio cirko artistę.

Susigėdusi Uršulė ėmė šluostytis ašaras. Moteris stovėjo lyg įkalta, beveik priešais Uršulės nosį atkišusi nešvarų delną.

– Ar nubiednėsi? – iššiepė išpuvusius, kur ne kur rausvais lūpų dažais išteptus dantis.

Nuo jos skalsiai trenkė šlapimu ir prakaitu. Uršulė papurtė nuleistą galvą. Ašaros, smaugdamos gerklę, vėl kaupėsi akyse. Žmogysta pajutusi, jog nieko nepeš, pasitraukė, tačiau nepasišalino, įsitaisė ant netoli esančio suolelio ir ėmė tykoti geresnės progos.

Nekreipdama dėmesio į įsmeigtą tiriamą žvilgsnį Uršulė grįžo prie savų minčių. Ar gali būti dar blogiau? Ji dėliojo pastarųjų mėnesių įvykius. Viskas buvo blogai.

Pirma, motinos liga – mirties nuosprendis, ėdantis kūną tol, kol suėda ne tik sergantįjį, bet ir aplinkinius. Šie išgąstingomis akimis, nežinodami kaip elgtis, tik spokso ir bandydami pagelbėti aplink

tūpčioja. Tuomet pasigirdus skausmo agonijai dažnai nevalingai guodžia:

– Viskas bus gerai, – sako. Ar ištaria panašią frazę, kuri turėtų suteikti jėgų arba išgydyti.

– Dink iš akių, – visi be išimties sergantieji norėtų atsakyti.

Tačiau skausmo kamuojami ligoniai dažnai tik suspaudžia besiveržiantį pyktį tarp lūpų. Ir Uršulės motina ne kartą suko akis į šalį, nebyliai rėkdama, jog paguodos žodžiai jos nesugrąžins.

– Ketvirta stadija, – diagnozė buvo trumpa ir aiški. – Man nuoširdžiai gaila, bet prognozės nėra geros, – konstatavo jaunas, rodos, keturiasdešimties dar nesulaukęs daktaras.

Jam buvo nuoširdžiai gaila.

Baigęs pamainą greičiausiai jis nusivilks chalatą, užsimes odinę striukę ir sės į madingą visureigį. Gal skubės į restoraną, kur už gautus pinigus vaišins dvigubai jaunesnę mergaitę. Paskui ją gerai išdulkins. Tuomet už tuos pačius gautus pinigus nupirks tulpių žmonai ir grįš išvargęs ir prislėgtas, nes juk jam nuoširdžiai gaila...

O ligoninėje, pataluose, gulės pasilikę kūnai, lipnūs ir sūrūs nuo prakaito. Ir jie visi iki vieno lauks ryto, kad daktaras, kuriam nuoširdžiai gaila, atneštų gerų žinių.

Ir Uršulės motina laukė. Laukė, kol įžengęs daktaras praneš:

– Esate sveika. Važiuokite namo.

Namo ją išleido, tačiau pamiršo pasakyti, kad pasveiko.

Taip kaulėtas nupleiskanojęs kūnas grįžo į namus. Dukters, kurią jau daugelį metų buvo pamiršusi. Ir tik dabar, mirčiai kas rytą ateinant pasisveikinti, jos pagaliau viena kitą galėjo pažinti. Bet nepažino. Tik graužėsi to nepadariusios anksčiau.

Uršulės tėvai išsiskyrė jai vos sulaukus septynerių, netrukus po jos gimtadienio šventės, kurioje, be tėvo, daugiau nieko nebuvo, nes motina namo negrįžo dvi dienas. O kai parėjo, susirinkusi daiktus

išėjo pas tą, kuris mylės ir dievins. Ir kuris bus geresnis. Buvo toks. Tada gyveno apsvaigusi ir švytinti, dukrą palikusi vyrui, vis rečiau lankydama jų namus.

Taip Uršulė tapo Mergaite su raktu po kaklu. *Mat sunkiai dirbęs tėvas svajojo ne apie meilę, o apie dukters šviesią ateitį, jos išsilavinimą ir svajones. Net savaitgaliais jos globėju tapdavo rūpestinga ranka parašytas raštelis, po savimi dažnai slėpdavęs keletą rublių kupiūrų, ir prašydavo:*

Dukryte,

orkaitėje palikau šiltų blynų pusryčiams. Štai tau pinigai pietums ir vakarienei, būtinai pavalgyk. Aš grįšiu rytoj rytą. Vakare dar paskambinsiu.

Myliu,

tėtis

Ir paskambindavo, kiekvieną kartą kaip žadėjęs. Rūpestingu balsu išklausinėdavo apie kiekvieną savo nurodymą, nesiskųsdavo nuovargiu ir pažadėdavo sekmadieninių ledų. Jis mylėjo. Ir kai kiekvieną kartą kabindavo po kaklu raktą, Uršulė tą meilę juto, žinojo, jog šiuo metu nuvargusia ranka šluostydamasis prakaitą tėvas galvoja apie ją.

Po daugelio metų ji suprato, kokį dosnumą savo rašteliais ir dar nespėjusiais atvėsti blynais jai iš tiesų davė tėvas. Atsidėkodama ji uoliai mokėsi, siekė geriausių rezultatų, kol ašarotos tėvo akys, jai tapus chirurge, buvo didžiausia dovana, geriausias įvertinimas, ilgiausias kada nors paliktas laiškas, į kurį tilpo visas tėvo sunkus darbas.

Jo netikėtą, per greitai atėjusią mirtį Uršulė išgyveno labai sunkiai. Tačiau dabar matydama nykstančią motiną suvokė, jog vie-

ną rytą nepabusti buvo dovana, tai buvo mirtis, kurią jos tėvas buvo uždirbęs gerais darbais. Dar ilgai po jo laidotuvių ji kovojo su ilgesiu, nesusitaikiusi ir negalėdama patikėti dar laukdavo jo skambučio, tačiau ilga tyla privertė apsiprasti. Tada nurimusi, surinko išbarstytą kančią ir lyg brangų papuošalą sutalpino į minčių labirintus. Juose saugojo tai, ko niekas – net mirtis – negalėjo iš jųdviejų atimti.

Susirgus motinai, kad ir kaip stengėsi, sukelti nuoširdžios kančios jai taip ir nepavyko. Ji negalėjo jos gedėti labiau už tėvą. Ji neverkė žiūrėdama į mažytį išdžiūvusį motinos kūną, kadais ją pačią sukūrusį.

Tačiau kartais, kai stebėdavo motiną, miegančią vaistų dovanotu miegu, ją sukaustydavo nuoširdi atgaila. Tada ji jos gailėdavo dėl kančios, nežinomybės, sunkaus likimo. Graužėsi, kad motinos ligą pažino daugiau už ją pačią. Žiūrėdama į vaškinį veidą Uršulė nujautė, jog niekuomet jos neberegės besišypsančios, dailiais, vyrus traukiančiais klubais, nebegirdės jos valiūkiško juoko, dažną priversdavusio atsisukus suklusti. Tai buvo pabaiga. Jos motinos pabaiga. Ji tebuvo mėsos gabalas, lėtai kvėpuojantis ir laukiantis mirties. Uršulė, nedrįstanti to pripažinti, laukė taip pat. Buvo pavargusi nuo jos skausmo, nuo savų vidinių kovų ir nuo begėdiškai besitraukiančios vilties.

Ir nors atrodytų, jog blogiau būti negali, vis dėlto galėjo. Motinos liga tebuvo priedas prie Uršulės kančių. Paskui save vilkdamas orumą, pagarbą ir tikėjimą jos santuokinis gyvenimas smego į bedugnę.

Būdama išsilavinusi ir padori moteris dabar jautėsi menkesnė už griovyje pamirštą valkatą. Praėjusią naktį išgyvenusi kraupią dramą, išsidraskė lyg ištinusi bedantė alkoholikė, sėdinti ne prabangiuose namuose, o apgliaumėjusioje landynėje. Matas, buvęs

aukščiausios kvalifikacijos daktaras, staiga nusirito iki apsišlapinusio, nesivaldančio, savo žmoną mušančio bomžo.

– Kartais reikia joms visoms priminti, kur vieta, – pakomentuotų užsislėpęs despotas, dienos šviesoje mylintis savo moterį, o sutemus iš širdies užvožiantis vieną kitą antausį.

– Jei vyras pakeltų prieš mane ranką, – dar jaunatvinių spuogų išberta Uršulė buvo sakiusi, – niekada neatleisčiau.

Tačiau po daugelio metų, apsiverkusi ir paslėpusi išgąstį, ji tik atsigulė ir laukė ryto. Tada tiek teįstengė. Visa kita jau buvo likę tamsoje, ten kur buvo likusi gražios šeimos vizija.

Šis barnis, buvęs dideliu pritvinkusiu lašu, sudrumstęs nuoskaudų dumblą, perpildė taurę. Viena – neištikimybė, visai kas kita – smūgis, nubloškęs ją žemėn, privertęs suklupti po vyro kojomis. Stebinčiam iš šalies ji galėjo įkūnyti parpuolusią vergę. Paskui ją, dar bandančią priešintis, tas pats skriaudikas jėga išprievartaus. Stipriai spaus kaklą, kone smaugdamas, peš plaukus, o norėdamas ją apversti taip suspaus šlaunis, jog dar ilgai pajuodusios mėlynės Uršulei primins tą košmarišką naktį. O ji tik inkš kaip išgąsdintas šunytis arba kalė, nes būtent šitaip jis ją tuomet vadins.

Žvelgdama į pakraupusias vyro akis tą naktį ji ieškojo pažįstamo žmogaus. Bet nepažino, nerado nieko brangaus tame degtine atsiduodančiame veide. Ten nebuvo jos vyro – tik savo sutuoktinę lupantis menkysta. Gerbiamas daktaras, švelniai besišypsantis pacientams prieš miegą.

Kitą rytą nusivylimo ir bemiegės nakties paliestu veidu Uršulė klausėsi Mato atgailos. Ir kas iš tų jo ašarų? – dabar šlapiais skruostais ir pėdomis sėdėdama šaltyje mąstė. Buvo tikra, su šiuo žmogumi ji niekada nepasens. Niekada.

Nejau gali viskas būti dar blogiau? Užsirūkė ir išpūtė kartų dūmą.

Pajutusi, kad auka palūžo, o gal cigaretės kvapą, netoli sėdinti žmogysta priartėjo.

– Ne su tais prasidedi, vaikeli... – klestelėjo šalia. – Duok cigaretę, – nesulaukusi leidimo išsitraukė jų keletą ir ėmė kalbėti toliau.

– Kuo daugiau moteris myli žmonių, tuo darosi silpnesnė. Supranti? Mylėdama prikrečia kvailysčių, žeminasi, aukojasi, tiki... Todėl įsiklausyk. Nemylėk nieko, išskyrus savo vaikus. Nes motina jų negali nemylėti. Supranti?

Uršulė nuščiuvusi klausėsi prasmirdėlės.

– Nesisielok, – toliau kalbėjo. – Baigsis tave supančios kančios. Dabar į tave žiūri blogas mėnulis, vaikeli, blogas. Supranti? Ateis šviesesnės dienos. Tuomet mėnulis nusigręš. O dabar kentėk, – išsitraukusi dar keletą cigarečių staiga pakilo.

– Bet užtai visada jauna liksi, – tarsi norėdama pradžiuginti keistai pažiūrėjo. – Prasta dukra buvai. Teisingai, – tarsi pati sau pritardama linktelėjo. – Nemylėk nieko. O motina būsi gera. Tik dar palauk. Ne dabar. Ne dabar dar... Nes blogas mėnulis... Mėnulis blogas... – ji ėmė tolti.

Ant šlapio suoliuko palikusi nieko nesupratusią moterį keistuolė dar ilgai kažką atsisukdama burbėjo. Ar Uršulė viską suprato?

– Kažin... – atsakytų prasmirdėlė.

– Bet suprasti savaip ir tikėti taip pat yra savotiškas supratimas, – atsakytų Uršulė permirkusiomis kojomis.

Ji pakėlė akis. Temo. Horizonte jau leidosi saulė ir kilo mėnulis. Pilnas, greitai būsiantis ryškus, apšviečiantis kiemą, į kurį ilgai, prisimindama nepažįstamą storulę, ji žiūrės. Dar kurį laiką, žymėdamas nakties tėkmę, būdamas negeras jis judės. Slinks tol, kol pasislėps už namo. Tada apguls tamsa ir ji užmerks akis. Bet netrukus pradės švisti.

Mato laukė bemiegė naktis. Nors buvo vėlu, jis nujautė, jog neužmigs. Buvo išvargęs nuo darbų, namų ir vaikų. Viskas po Uršulės mirties ėmė slysti iš po kojų. Namuose pasidarė nyku, trūko švaros, gėlės suglebo ir sudžiūvo lyg ražienos. Viskas: namo sienos, baldai, dulkių kvapas, užverta jos spinta tyliai juokėsi. Priminė jam, kad jos nebėra.

Po laidotuvių Matas įstengė savyje surasti ramybės daigą, tačiau dar nespėjo jo pasodinti, o rastas Uršulės dienoraštis viską vėl išdraskė. Buvusi ramybė, perskaičius dar vieną skyrių, išgaravo it miegai.

Kompiuteryje susiradęs žmonos nuotrauką, norėdamas prisiminti veido bruožus, kurie negailestingai ėmė blėsti iš atminties, palinkęs į ją įsistebeilijo. Nudiegė krūtinę. Jis buvo pamiršęs, kokia graži ji buvo. Tyrinėjo šokoladinius plaukus, vešlius, taisyklingus antakius, primerktas žalias akis, neryškias raukšleles akių kampuose, lygius dantis, šypseną, skruostuose įsirėžiančias žavias raukšles. Jos juokas buvo tai, ką turėjo gražiausia, tai buvo ginklas, leidžiantis pasiekti beveik viską, ko tik užsigeisdavo.

Ir dabar ji šypsojosi. Žvelgė iš ekrano apšviesdama tamsoje sėdintį savo vyrą. Buvo tokia lengva, svajinga, vasariška, laiminga, tačiau tyli. Neištarianti nė žodžio, neatsakanti net į Mato tylų šnabždesį, prašantį jam atleisti už viską, ką jis jai padarė.

Žiūrėdamas į ją jis galvojo, kokia ji buvo nelaiminga, savyje sukaupusi tiek nerimo ir nuoskaudų. Didžiąja dalimi dėl jų buvo kaltas jis. Matas prisiminė tą naktį, savo liguistą, nepaaiškinamą elgesį jiems susipykus. Ir nors tam neturėjo jokio paaiškinimo, po to įvykio jis gėdingai save teisino. Ilgas darbas, bemiegės naktys, Uršulės motinos kančia, persmelkusi jų namų sienas, o dar skaudžios skyrybos su į namus išdrįsusia ateiti Ligita. Nebylūs žmonos priekaištai, verčiantys stengtis dar ir dar. Ir kaltė. Ta baisi kaltė ir gėda. Tai trikdė Mato protą, teršė mintis, drumstė jo sielos ramybę. Negana to, tomis dienomis jis jautė Uršulės šaltumą, jos sulig kiekviena diena spartėjantį bėgimą tolyn.

Tą naktį neatlaikęs Matas daug gėrė. Buvo tiek prisiliuobęs, jog išvaizda ir elgesiu priminė savo tėvą. Žmogų, kurio daugiau nekentė, nei galėjo mylėti. O suvoktas panašumas smukdė dar žemiau.

Jo ir Uršulės santykiai buvo pasiekę didžiausią krizę. Kasdieniai barniai buvo tapę įprasta vakaro pabaiga. Ėmę pyktis beveik dėl visko jie kasnakt nueidavo miegoti tylėdami. Bet ta naktis buvo kitokia, nesuvaldęs ilgą laiką kauptos pagiežos Matas pratrūko.

Uršulės išpažintis gėdingai priminė kiekvieną to įvykio smulkmeną. Jas Matas saugiai slėpė metų tėkmėje. Bet dabar buvo sunkiau. Dabar jis regėjo ją sėdinčią ant suolo ir verkiančią, matė ją, paguodą radusią tos keistuolės žodžiuose. Visada jauna liksi... – ji sakė.

Matą nukrėtė. Pasitraukusi iš gyvenimo pačiame žydėjime Uršulė iš tiesų liko jauna. Jei būtų gebėjęs atsukti laiką, būtų išvaikęs mirtį pranašaujančias raganas ir stipriai ją apkabinęs. Būtų delnuose šildęs žmonos sustirusius pirštus, bučiavęs peršintį skruostą, būtų klūpėjęs baloje tol, kol įsitempę pečiai nusvirtų ir ji pagaliau atleistų.

Tačiau dabar jis tik užmerkė nuvargusias akis. Sutelkęs visas pastangas nusiraminti nejudėdamas gulėjo. Užsnūdęs miegojo neramiai, bijodamas pramigti, vartydamasis ir mušamas vėsaus prakaito. Baisiuose sapnuose regėdamas besirangančius nuogus kūnus, ilgainiui virstančius velniais.

Blizgančios uodegos, degančios akys, iššiepti nugeltę dantys. Ir juokas. Vis garsėjantis, panašus į beprotio. Paraudusios, krauju pasruvusios Uršulės akys.

– Nepasensime... – ji kuždėjo, – niekada kartu...

– Visada liksi jauna! – suriko velniai.

Jie tampė žmonos kūną, juodais nagais draskydami rankas, kojas, veidą. Bet Uršulė, nesavomis tamsiomis akimis vis žvelgdama į jį, juokėsi, kvatojo.

Lūpose spausdamas riksmą Matas pabudo. Nejudėdamas dar kurį laiką gulėjo, skaičiavo kakta bėgančius prakaito lašus. Rytuose šviesėjo, bet kambary dar buvo tamsu. Laikrodis, tiksėjimo pripildęs tylą, rodė penkias. Suvokęs, jog nebeužmigs, į rankas vėl paėmė kompiuterį.

Pėstysis

– Ar gali būti dar keistesnis dviejų žmonių susitikimas? – vėliau jis paklaus, o jos skruostai paraus. Ką ten paraus, iškais lyg virto vėžio.

– Taip parausta tik šešiolikmetės. Tikiuosi, man nereikia nerimauti kviečiant jus pietų? – jis šyptels.

– Jūs pilnametė? – toliau kalbės.

– Taip, – linktelėjusi Uršulė atsakys, o mintyse keiksnosis, kad nepasidažė.

– Jaučiuosi jums skolingas ir esu alkanas, gal ką pasiūlysite? – jis išliko atkaklus.

– Dabar? – ji sutriks.

– Aš nemėgstu atidėlioti, – primerkęs godų žvilgsnį jis stebės grakščius lipančios iš automobilio jos judesius.

Nors diena buvo bjauri ir apniukusi, ji sutiko. O kaip galėjo nesutikti? Po jų pažinties vakaro praėjo daugiau kaip mėnuo, tad mazochistinės kančios Uršulei jau buvo perdaug. Patikėjusi, kad jie daugiau nesusitiks, ji liovėsi kūrusi iliuzijas. Bet ši diena pradėjo viską nuo pradžių.

Prisėdę artimiausiame restorane jie pietavo. Uršulės kąsniai strigo, vos tik Aleksandras pakeldavo akis, darėsi sunku nuryti. Sėdėdama priešais, lyg po pica būtų galėjusi rasti tuno kepsnį kapstydamasi lėkštėje, ji graužėsi. Kodėl šį rytą instinktyviai nepajuto kažką nutiksiant? Gailėjosi, kad atvėrusi spintą nepasirinko naujos, vėjyje plevenančios suknelės, kuri dabar sėdint begėdiškai atklotų jos šlaunis.

Atėjus vakarui Uršulė ilgai analizavo tą netikėtą įvyvių susitikimą. Ryte kimšdama sausą sumuštinį skubėjo. Per greitai skuodė Pylimo gatve.

– Ar jaučiate, ponia, greičio ribas? – vėliau jos klausė pareigūnas. – Ar matėte žmogų, kurio nepraleidote perėjoje?

– Nematėme, – norėjo atkirsti, bet tik kvailai nusišypsojo.

Prašokusi pėsčiajam prieš nosį užnugary išgirdo sirenas. Mandagiai linktelėjusi pasisveikino su pareigūnu. Čia ir šypsena jau nepadės, perskaitė perkarusio, į vanagą panašaus vyro mintis.

– Kodėl nepraleidžiate pėsčiųjų? – įsėdusią į automobilį tardė vanagėlio kolega.

Šis buvo panašus į nupenėtą voverę. Uršulę suėmė kvailas juokas, toks užeina netinkamiausiose vietose: bažnyčiose, močiutės šermenyse ar per rimtą paskaitą. Užspaudusi skardų juoką ji tik kilstelėjo pečius.

– Tai kaip? – prabilo vanagėlis ir atsuko savo ilgą lyg vąšą nosį.

– Kas – tai kaip? – dėjosi nieko nesuprantanti.

– Bausim?

– Taip.

– Kas taip? – voverė pakėlė antakius.

– Bausit, – rami žvilgtelėjo per langą.

Už jo Trakų gatvėje zujo žmonės. Rūkė suktines, džiaugėsi pro debesis neprasiskverbiančia saule, burbėdami skundėsi orais, išraudę dairydamiesi laukė taip ir neįvyksiančio susitikimo, atvirai bučiavosi. Vieni, skubėję ir parvirtę, ėmė rinkti pabirusius pirkinius, kiti prašė išmaldos. O vienas ramiausiai stebėjo ją, sėdinčią policijos automobilyje.

Taip turėtų vaizduoti rytą, – pagalvojo, – visi pasaulio rašytojai, režisieriai, tapytojai. Šitaip. Su Trakų gatvės dekoracijomis, lietuviškais žmonėmis ir ją stebinčiu žmogumi.

– ...jei per metus esate bausta... patikrinsim... suprantat, kad jau bus įrašyta ir kitą kartą... – šalimais burbėjo.

– Rašykit baudą, – ramiu veidu atsisuko į pareigūnus.

Neduosiu kyšio, nevarkit, – piktai dėbtelėjo, bet susilaikė patylėjusi.

Derybos buvo baigtos.

Vos įsėdusi į automobilį krūptelėjo. Kažkas beldė į stiklą. Nutolo žmonės, sustingo traukiamų suktinių dūmai, besijuokiantys nutilo, skubantieji, kaip ir gatve riedantys pamesti obuoliai, sustojo. Rodos, net paukščiai turėjo kažkur viršuje galvos pakibti. Nes tai buvo Jis.

Šypsodamasis per vasaros dulkėmis apneštą stiklą Aleksandras per petį buvo persimetęs sportinę kuprinę, joje saugiai gulėjo fotoaparatas. Atraitotais marškinių rankogaliais, nutrintais džinsais jis atrodė jaunas, energingas, pasitikintis savimi ir ypatingai gražus.

Būtent taip Jiems susitikus visi pasaulio rašytojai, tapytojai, režisieriai turėtų sustabdyti laiką... Uršulė būtų pagalvojusi, bet nebuvo kada. Nuleidusi stiklą žiūrėjo į jo lūpas. Jos kažką sakė.

– Tai tu dar ir autochuliganė *būsi?*

Galvoje ji ieškojo atsakymo.

– Norėčiau dar pagyventi, – pakėlė akis į kybančius paukščius. – Bent šiandien.

– Tai buvai tu? – prisiminusi, kokiu greičiu prašoko pro pėstįjį, Uršulė susigėdo.

– Ar gali būti dar keistesnis dviejų žmonių susitikimas? – paklausė vis dar palinkęs.

Tą dieną pietaudami nebyliai kūno ir kalbos ženklais jie stengėsi vienas kitą sužavėti. Po ilgo laiko Uršulė net neabejojo – mėnulis pagaliau pasikeitė. Trakų gatvėje, kur gyvenimas nesustojęs skubėjo į priekį, ji pasijuto laisva. Iš tiesų laisva. Panašiai jautėsi prieš daug metų vyninėje Aušros Vartų gatvėje sėdėdama ir žvelgdama

į liepsnojančias dėstytojo akis. Kaip ir tąkart šiandien Uršulė pasijuto apsvaigusi geismu, tačiau labiausiai – trokštamu kerštu, kuris jai, galiausiai pamiršusiai kam keršija, greitai ir lengvai įgaus kitą formą. Ir išauš diena, kai ji supras, jog tai skirta ne kam kitam... o jai.

– Tu ugnis, kurios negaliu užgesinti, – vieną dieną jis jai pasakys. Ir tai bus tiesa.

Aleksandras taip pat bus ugnis. Tik daug skaudžiau deginanti. Nes kiekvienas jo prisilietimas bus vis labiau viską drumsčiantis ir naikinantis. Griaunantis tai, ką ji lyg kortų namelį savo naiviomis svajomis buvo stačiusi. Ši ugnis taps naikinanti, nekurianti, tik kurstanti, rusenanti ir žėrinti tamsoje. Plazdanti kraujyje, širdyje, jos uoslėje. Deganti abejonėse ir nežinomybėje. Įsidegusi ji niekur nebedings. Ir kai jau bus per vėlu, Uršulė supras neįstengianti jos užpūsti.

– Kartais aš tavęs bijau, – ne kartą jis kartos.

Ir jis iš tiesų bijos. Jos žodžių, minčių, balso, akių... Jos grožio. Bijos tapti bejėgis, parkritęs po jos kojomis. Bijos tapti vergu. Bijos ją turėti, garbinti. O ypač ją mylėti...

O ji... O ji bijos dar labiau. Ypač savęs.

Tik pasilik... Dar vieną naktį ir visą gyvenimą, tik pasilik...* *Uršulė jam dainuos, tačiau visuomet išeis pati.*

* Uršulė dažnai klausydavo lietuvių atlikėjos *Jazzu* dainų (*Mato past.*).

Grybautoja

Aš pasiklydau... pagalvojo prabudusi svetimuose namuose.

Tokie miškai jai nepatiko. Jie nekvepėjo samanomis ir nebuvo apšviesti saulės, ir jais vaikštant vietoje minkšto žalio kilimo, kuris kartkartėmis trakštelėdavo, galėjai jausti tik sudžiūvusius spyglius. Čia nebuvo nei jaukaus vėjo, šiurenančio smilgas, nei šviesių proskynų, kuriose įprastai mėgdavo sustoti grybautojai. Jie išsipakuodavo jau spėjusius suplukti sumuštinius, pildavosi dar neatvėsusios arbatos ir godžiai čepsėdami, malšindami alkį viską rydavo.

Kylant saulei, kai gamta būdavo mistiškiausia ir kiekvienas garsas, kiekvienas gyvasties krustelėjimas atrodydavo ypač paslaptingai, ji mėgdavo grybauti, vaikščioti po tylų miškyną ir ieškoti rudagalvių. Šitaip bėgdavo nuo visko, kuo tuo metu gyveno. Ir nuo slogios nuotaikos, ir nuo visiškos pabaigos. Ji mėgo šviesias miško proskynas su mėlynių kupstais ir kerpėmis ant kamienų. Čia ji priguldavo ir užmerkusi akis leisdavo vabalėkams rėplioti jos kūnu.

Tačiau bijojo neįžengiamų spygliuočių, pastarieji tankumu patys save žudydavo, naikindavo savo gyvastį, užstodavo saulę, imdavo merdėti ir palikdavo vieną vienintelę gyvybę – vorus. Jie regzdavo tinklus, tais tinklais jungdavo medį prie medžio, kol į didelį tinklą sujungdavo visą mišką, į kurį vos įžengusi pajusdavai voratinklį ant veido. Tokiame miške dabar ji buvo pasiklydusi.

Gulėdama prie nepažįstamo vyro, it svetimkūnis įsirėžusi į nepažįstamą naktį, svetimus namus, svetimą gyvenimą, sunkioje

galvoje dėliojo vakarykščius įvykius. Lyg vėjo išpustytas ėmė rinkti prisiminimų smiltis, kauburas po kauburo keliančias vakarykščius vaizdus:

– Viskas gerai? – paklausė balsas iš tamsos.

Ji linktelėjo. Liežuvis, kaip ir pavargęs kūnas, buvo suglebęs.

Palikdamas žingsnių aidą, balsas dingo.

Rankinėje nesiliovė vibruoti telefonas. Tačiau atsiliepti ji neturėjo jėgų. Sėdėjo įbedusi akis į Senamiesčio grindinį ir buvo pasiklydusi. Nors burnoje juto aštrų alkoholio ir tabako skonį, susigraibė dar vieną cigaretę. Jei ne tas laiškas, vakarėlis būtų visai vykęs, rydama pykčio ir gėdos drumzles mąstė.

Ir kas sugalvojo vakar tiek prisigerti?

Margarita. Iškilo Ramintos sesers vaizdas. Įkyriai raginusi gerti ir atsipalaiduoti, ji pasiekė savo tikslą. Uršulė jau seniai nebuvo jautusi tokių pagirių.

Jos buvo dvynės. Kaip geriausia Margaritos draugė Uršulė tapo teisėja seserų kovoje. Viena garsiai liaupsino Minesotos mokslininkų tyrimą, kuriame beveik pusantro šimto atskirai užaugusių dvynių porų net į penkiolikos tūkstančių klausimyną apie jų sveikatos būklę, atmintį, protinius gebėjimus, asmenybės tipą ir IQ gaudavo neįtikėtinai panašius rezultatus, kita tyliai tikėjo bihevioristų nuomone.

– Monozigotinės, – išdidžiai pabrėždavo Margarita.

Didžiuodamasi tuo labiau už bet ką, gimusi iš vienos kiaušialąstės, ji jautėsi pasiekusi viską, ko galėjo norėti jaunas žmogus. Gal dėl šios priežasties nesiekė išsilavinimo aukštumų, neskaitė knygų, nesidomėjo jokia veikla. Įsidarbinusi viename Vilniaus vidutinio lygio restorane netrukus tapo šefe ir nusprendusi, jog tai karjeros viršūnė, kepdama blynelius su varške svajojo kada nors nuvykti į Ohajo valstiją, į Tvinsbergą. Šiame nedideliame miestelyje, kurio

pavadinimą sugalvojo, žinoma, identiški dvyniai, kiekvieną pirmąjį rugpjūčio savaitgalį vyksta vienas iš didžiausių pasaulyje dvynių suvažiavimų. Net tris paras trunkančiame festivalyje dvyniai dalyvauja įvairiose rungtyse, demonstruoja panašumus ir talentus. Šitai buvo jos vienintelis tikslas.

– Laimėtume. Esame panašiausios, – laukdama pritarimo bakstelėdavo Ramintai alkūne.

O ši dažniausiai šypsodavosi ir tylėdavo. Būtent tada Uršulė pastebėdavo jų, kaip du vandens lašai panašių moterų, didžiulį skirtumą. Turėdamos vienodas akis jos žvelgė kitur ir net kitaip. Turėdamos tokias pačias lūpas kalbėdavo skirtingus dalykus. Jos skyrėsi savo esybe, viskuo, kuo kiekvienas individas galėjo skirtis nuo kito. Tačiau kad ir kaip ten būtų, Uršulė tarsi koks svetimkūnis, įsiterpęs į kiaušialąstę, jausdavo kaltę.

Margarita, įsitikinusi jų vienoda prigimtimi ir telepatija, svajojo tik turėti seserį, tačiau ši, priešindamasi liguistiems troškimams, bandė bėgti. Dažniausiai išsigelbėjimo ieškodavo šalimais, todėl draugystė su Uršule jai buvo daug svarbesnė, kaip galėjai pagalvoti. Toks Ramintos požiūris, žinoma, buvo gana akivaizdus, kol galiausiai Margarita įtikėjo, jog Uršulė siekia seseris išskirti.

Ilgainiui tarp jų išvešėjo sunkiai pakeliama įtampa. Tokiomis minutėmis Margarita tapdavo panaši į savo grobį ar jauniklį saugančią katę. Dar akimirka ir, rodėsi, jog dažytos jos lūpos virs dvokiančiais, tamsią gilią prarają baltomis iltimis įrėminusiais nasrais. Bijodama likti sužeista ir sudraskyta, Uršulė, sukaupusi dar likusias jėgas, nebyliai ir kantriai vis pasitraukdavo į šalį. Kūno kalba bandė pasakyti, jog ji, nepavojinga ir taiki, nieko blogo negali padaryti. Tačiau Margaritai tai buvo nė motais. Ji nesiklausė ir pasiruošusi šuoliui imdavosi keisčiausių priemonių: netikėtai atsirasdavo Uršulės ir Ramintos pamėgtose vietose, pačiu netinkamiausiu joms

metu imdavo negaluoti ir kitaip reikalauti dėmesio. Tai pasiekusi Uršulei mesdavo reikšmingą žvilgsnį ir būtinai pasakydavo tarkim taip:

– Ar girdėjai apie brolius Brajanus? Kokia telepatija!*

Ir vakar, kai Uršulė, išvarginta sumaišties ir nusivylimo, tenorėjo pabūti su drauge, Margarita, nesitraukianti nuo jųdviejų nė per žingsnį, nevengė replikų apie dvynių mistiškus gebėjimus.

Neapsikentusi Uršulė kantrybės dideliais gurkšniais ėmė semtis iš taurės. Pastarosiomis dienomis galvojusi tik apie košmarišką smurto naktį ji tenorėjo užsimiršti, nukreipti mintis nuo vis dažnesnių jos ir Aleksandro susitikimų. Surasti lengvą ir logišką sprendimą, atsakymą į galvoje nuolat besisukančius klausimus. Svajojo surasti bent kokį pateisinimą savo veiksmams, norėjo suprasti, kas vyksta. Kas vyksta su ja ir Matu. Su jos gyvenimu. Su Aleksandru.

Dėl jo buvo sutrikusi labiausiai. Šitų santykių ji nesugebėjo paaiškinti net sau. Ėmę matytis kone kasdien jie vis greičiau krito į bedugnę. Pietus keitė vakarienės, pasivaikščiojimus – artimi pasėdėjimai šildant vienas kito delnus, valanda virsdavo vakaru, o kuklus prisilietimas tapo kvapą atimančiu ir vaizdą liejančiu troškimu.

Tapo sunku atsispirti. Tačiau bijodami aplinkybių jie vis nuleisdavo rankas, giliai atsidusę ir užmerkę akis toliau apsimetinėjo draugais. Nors iš tiesų žinojo: nė vienas draugas į žvilgsnį neįdeda tiek, kiek jie abu, stebėdami vienas kitą, įdėdavo. Puikiai suprato, jog draugai atgulę į patalus nesvajoja susapnuoti dar vieno jų su-

* Dvyniai Michaelas ir Robertas Bryanai neišskiriami porų tenise. Šešis kartus buvę pasaulio reitingo pirmoje vietoje, 2011 metais laimėjo Vimbldono turnyrą, taip pat nugalėjo net 73-uose porų čempionatuose (*Mato past.*).

sitikimo, neskaičiuoja valandų iki dar vieno nekalto prisilietimo, netrokšta būti kartu amžinai.

Jos mintis tą vakarą kiek prablaškė dar vienas nesėkmingas Ramintos romanas, kaip jau buvo spėjusi apgalvoti Uršulė, ilgai nesitęsęs jis užgeso, lyg sklidinu kibiru vandens užlieta laužavietė. Guosdama draugę iš tiesų ji galvojo apie save. Apie aklavietę, prie kurios, ilgai bėgusi ir galiausiai netekusi jėgų, dabar stovėjo. Kur jai bėgti? Kur pasukti, kad lengvai įkvėpusi galėtų gyventi toliau?

Vyno atsargoms mažėjant Margarita nusprendė, jog dar reikia džiaugtis blėstančia jaunyste ir pasiūlė vakarą pratęsti naktiniame klube. Sulaukė kiek netikėto teigiamo atsakymo ir labai greitai visos atsidūrė naktinės sostinės centre.

Nors buvo balandis, tačiau po jų žingsniais kartkartėmis trakštelėdavo plonytis ledas. Rotušės aikštė tokiu vėlyvu metu buvo stebėtinai pilna žmonių šurmulio. Kiekvienas gyveno kas sau. Vieni traukė į klubus, kiti susigūžę keliavo į namus, dar kiti, nejusdami šalčio glėbesčiavosi ir mylėjo, krykšdami ir šiepiantys tamsoje spindinčius dantis akimirką bandė išsaugoti fotoaparatų blykstėmis.

Uršulės mintys telkėsi į milžinišką liūdesio lašą, tapo klampios, sunkios, vos pakeliamos jos menkiems pečiams. Jose jie buvo kartu. Tik ji ir Aleksandras. Taip kaip jaunuoliai su fotoaparatais. Ten, šviestuvų draugijoje, jie stovėjo ir mylėjo vienas kitą. Bet iliuzija dar kartą žybtelėjus blykstei pradingo. Tai buvo nepakeliama.

Įsimylėjau tave... Ką dabar man daryti?
U.

Žinutė Aleksandrui buvo trumpa, tačiau apimanti viską, ką tą vakarą ji norėjo jam pasakyti. Be jokių išvedžiojimų ir apmastymų, be verkšlenimų ir ilgos išpažinties.

Jis neatsakė. Ir vakaras naktiniame klube akimirksniu virto kančia. Nuolat tikrindama tuščią telefoną Uršulė vis sunkiau kentė. Sukaupusi paskutines jėgas bandė linksmintis, tačiau galop nepakėlusi liūdesio atsidūrė lauke.

Palikusi šurmulį ir drauges ištrūko į vienatvę. Sustojusi stebėjo naktį, gelsvą gatvę, tolumoje dar blyksinčias miesto šviesas. Jos sukosi ir raibuliavo, ir ji niekaip negalėjo suprasti, ar tai vyksta nuo vyno sukelto svaigulio, ar nuo akyse besikaupiančios drėgnos, greitai prasiveršiančios aimanos. Netrukus akiratyje išniro tamsus automobilis.

– Sušalsi! Sėsk, – pro keleivio langą išlindo jaukus vyro veidas.

Ką aš prarasiu? Nekaltybę? – nusivylusi dar spėjo pagalvoti. Svyruodama Uršulė priartėjo, atplėšė dureles ir susmuko ant galinės sėdynės.

Automobilyje buvo šilta, tvanku, trenkė stiprių vyriškų kvepalų aromatas. Sūpuodami posūkiai lyg minkštas patogus lopšys nuramino, ėmė migdyti. Ji atrodė abejinga ir tingi. Nusukusi romias akis per langą stebėjo besikeičiančius vaizdus, bėgančius gatvės žibintus, paklydusius nakties klajūnus, klausėsi skambančių dainos žodžių, angliškai kažką pasakojančių apie tikrus jausmus. Norėjosi pravirkti.

– Kur gyveni? – per veidrodėlį kreipėsi vairuotojo blaivios akys.

– Niekur. Nežinau... – atsakė.

– Rimtai? – nusižvengė ne toks blaivus keleivis. – Gali gyventi pas mane! – persisvėręs per priekinę sėdynę jis šyptelėjo.

Vyro akys, jausmingai ją tyrinėjančios, it mėgstamos Uršulės šunų veislės buvo vaiskiai žydros. Taip pat jis turėjo gražią šypseną ir jo balsas buvo sodrus. Ir kūnas, kiek ji spėjo pastebėti, buvo atletiškas. Ir ji neturėjo ko prarasti. Šeimyninis gyvenimas buvo sumautas, o Aleksandras tylėjo.

– Galiu gyventi ir pas tave, – tai nuskambėjo kažkaip abejingai, tačiau vyras nušvito.

Lipdama paskui skubantį naktinį draugą daugiabučio laiptinėje ji jaudinosi. Suvokė, jog greitai nebebus kur trauktis. Užplūdęs adrenalinas kiek prablaivino protą, tačiau nuvijusi abejones galiausiai leidosi į nuotykį. Jis priminė vaidybinį filmą. Seną. Tokį, kuriame mažai kalbų ir spalvos tik juodos ir baltos. Tokį, kuriame režisieriui sušukus: nufilmuota! *aktoriai pasuks savais keliais. Tačiau scena buvo svarbiausia, kaitinanti mintis, verčianti suklusus laukti pabaigos: išmėtytos drabužių išnaros, besirangantys it kovoje už gyvybę susirėmę šilti kūnai, deginantis kaltės jausmas ir kiekvieną šviesėjančio rytmečio minutę didėjanti baimė.*

Po to režisieriui šūktelėjus languose stebėdama atėjusį rytą ji mąstė apie mišką. Be fizinio išsekimo ir skausmo pajuto beviltišką beprasmybę.

Aš pasiklydau... žiūrėjo į svetimas lubas. Rodėsi, jog palengva žemėdamos jos priartės taip, kad ims stigti oro, spaus krūtinę tol, kol ji, purtoma konvulsijų, uždus. Jei būtų galėjusi, būtų verkusi ir šaukusi, kol kas nors imtų ir ją iš ten išsivestų.

Tačiau ji tylėjo. Bijodama net pajudėti dar juto nakties voratinklį. Šis buvo sulipinęs lūpas ir akis, apraizgęs plaukus, šilkiniais verpalais užklojęs skruostus. Lyg koks sugautas laukinis gyvulys Uršulė tyliai bejėgiškai alsavo, bet šalimais gulintis žmogus nejudėjo. Pats laikas nešdintis. Pakilusi susvyravo ir atsargiai, tipendama pirštų galais, ėmė rinktis išdraikytus drabužius.

Buvo malonu.

Apdriskusio popierėlio skiautėje sukeverzojusi du žodžius dingo jam amžiams. Nuo bemiegės nakties jos kūnas nebepajėgė kovoti

su šalčiu. Šis per plonyčius drabužius smelkėsi gilyn, pasiekęs odą nuo šaknų kėlė kiekvieną kūno plauką, sutraukė skaudžius nutrintus spenelius, o virpančių lūpų kampučius nudažė melsvai. Ji buvo panaši į numirėlę. Aptrupėjęs akių makiažas atidengė vienintelį dar likusį gyvastį išduodantį reiškinį – ašaras. Jų trumpas kelias skruostais leidosi žemyn.

Vis greitindama žingsnius Uršulė pasileido bėgti. Lyg naktinis drugys dar ilgai blaškėsi tarp pilkų, tūkstančius gyvenimų slepiančių abejingų monolitų. Sutikti praeviai negailestingai nulydėdavo ją akimis. Vis greičiau bėgdama ji klupo, išsigandusi šalin stūmė tų žmonių panieką, gailestį, pašaipą. Jie visi žinojo. Uodė jos suterštą kvapą.

Uždususi ir gerkle rydama šaltą orą ji bandė surasti išėjimą, tačiau gūdus spygliuočių miškas nesitraukė. Ji blaškėsi sukdama vis ne ten. Ir medžiai vis tankėjo.

– Greitai grįšiu, – tarstelėjęs vaikams Matas pasičiupo puspaltį ir išpuolė per duris.

Temo, tačiau dar gerai galėjai įžiūrėti aplinką. Lauke, atidengdamos visą žiemą konservuotą purvą, jau džiūvo balos. Dulkės, šunų ir kačių pabalusios išmatos, šiukšlės ir pusnyse įstrigę daiktai mėtėsi kone visame mieste.

Mato kiemas taip pat nebuvo švarus. Kur ne kur čežėjo vėjų atnešti svetimi maišai, popieriaus skiautės ir sniege paslėptos jo ir Uršulės nuorūkos. Sukiužę nuodų pagaliukai buvo ne vieninteliai jam priminę žmoną. It žiojėjanti žaizda kieme jį pasitiko tuščia Uršulės automobilio vieta. Ir nors praėjo nemažai laiko, kas kartą išėjęs ir ją pamatęs Matas prisimindavo žmonos kūną išdarkiusį prabangų metalo laužą.

Kaip visada jis nuleido akis žemėn, įsmeigęs žvilgsnį į besikeičiantį vaizdą po kojomis paskubomis įsėdo į automobilį. Įsiutintas Uršulės užrašų pasileido miesto gijomis.

Beviltiškai bandantis save raminti, jog pats buvo neištikimas tikrai ne kartą, jis niekaip nesusitaikė. Juk jos pirmoji išdavystė buvo su kažkuo. Kažkuo, turinčiu šuns akis, sportišką kūną ir sodrų balsą. Tačiau neturinčiu net vardo.

Ir kaip ji ten rašė? Neturinti ko prarasti? – viršydamas greitį bandė prisiminti Matas. Jis puikiai žinojo, ką ji prarado. Pats savo

kailiu buvo tą patyręs. Savijauta po išdavystės išties siaubinga, kol vidinis širdagraužis, lydintis kiekviename žingsnyje, ilgainiui tampa nebepakeliamas.

Jei tą naktį būtų galėjęs lindėti jos mintyse, būtų pašnibždėjęs, jog prarasti ji turi ką. Ir kad šis praradimas, supurvinęs savigarbą, niekuomet nebeleis lengvai atsikvėpti ir kad tai nuolat, kiekvieną dieną, slėgs krūtinę.

Išdavęs Uršulę pirmąjį kartą, grįžo namo su gėlėmis, kelias dienas bandė tapti nuostabiu vyru. Tyliomis naktimis atgailavo, žiūrėdamas į miegančią žmoną bandė prisiekinėti, jog tai nepasikartos. Tačiau tai buvo melas, kaip ir melas, jog viskas taps, kaip buvę. To negalėjo nutikti, nes jis buvo nebe tas. Buvo praradęs iliuziją. Tą, tikinančią, jog santuoka šventa, nesugriaunama.

Matas buvo tikras, jog po to nuotykio Uršulė taip pat šitai prarado. Tą naktį santuoka tapo pasmerkta. Nes kai prarandi iliuziją, iš tiesų nebeturi daugiau ko prarasti. Tada santuoka tampa tik dar vienu melu.

Įsukęs į pažįstamą kiemą akimis susirado reikiamus langus. Juose degė šviesa. Tik dabar Matas pajuto jaudulį, tačiau giliai įkvėpęs išlipo iš automobilio.

Žiūrint į šimtus kartų regėtas duris jam gniaužė kvapą. Seniai čia nebuvęs akimirksniu grįžo į praeitį. Minutės prieš joms atsiveriant slinko lėtai, tartum valandos. Dar truputis, ir jis išeis. Trakštelėjus spynai kūnas įsitempė. Prieš atsiveriant durims dar spėjo pagalvoti, kad pirmą kartą tai daro nenusikalsdamas, nemeluodamas aplinkiniams ir žmonai. Tačiau kaip visada apgaudinėdamas save.

Tarpduryje ji atrodė mažesnė kaip anksčiau, tačiau liūdnu žvilgniu vis dar priminė mažą šunytį. Veide buvo matyti prabėgę metai, tačiau vis tiek ji buvo graži. Ir nors žvitri moters akis būtų

pastebėjusi darbo prie veidrodžio žymių, Matui ji atrodė natūrali, šviežia, rodos, tik ką pabudusi iš saldaus miego.

Ji žvelgė nejaukiai ramiai, buvo panašu, jog iš netikėtumo tiesiog buvo pametusi visas dar likusias emocijas.

– Užuojauta dėl žmonos, – Ligita tyliai tarstelėjo jam įėjus.

Matas neatsakė, buvo sutrikęs. Prabėgo tiek metų, o viskas atrodė taip pat. Stiklinis stalelis, puoštas lėkšte vaisių, ant palangės gulintis tas pats įkyriai aplink kojas mėgęs šliaužioti katinas. Namų kvapas, persmelktas katėko šlapimu, sumišusiu su Ligitos kepiniais. Net ant kėdės kybantis tamsus vilnonis švarkas, kuriuo ji puošdavosi savoje popieriaus karalystėje, išdavė ir darbą esant tą patį. Ir moteris. Tokia pati. Žvėriškomis akimis laukianti jo. Veide slepianti džiaugsmą, kad jis sugrįžo.

Matas nepasakė atėjęs tik lydimas pykčio ir kerštо, tik norėdamas užmiršti žmonos rašytus žodžius. Jis sėdėjo prieš moterį, kuri tikėjo pagaliau tapsianti jo dalimi. Kalbėjo mažai, nekantriai laukdamas, kada įpiltas brendis duos bent kiek drąsos. Nejaukiai tylai užsitęsus ji pakilo ir lėtai, lyg šešėlis nuslinko į miegamąjį. Ilgai nelaukęs Matas nusekė iš paskos.

Mylėjosi tyliai. Jis – nes bijojo pažadinti vaiduoklį. Ji – bijojo išsklaidyti akimirką ir kaip šimtus kartų anksčiau pabudus suprasti, jog tai tebuvo sapnas. Užmerkęs akis Matas lietė moters kūną, delnais braukė švelnią odą, visomis išgalėmis žadino geismą stengdamasis negalvoti apie žmoną. Tačiau ji buvo šalia. Blaškėsi galvoje ir širdyje. Rodėsi, jog drauge su Ligita bučiuoja jo pečius. Lyg beprotis Matas net būtų pripažines, jog girdėjo šaltas, iš pačių įkapių atkeliavusias jos dejones. Tai buvo taip beviltiška, jog kuo greičiau užbaigęs ir pasigailėjęs Matas rengėsi išeiti.

– Paskambinsi? – jam stovint tarpduryje paklausė Ligita.

Neatsakė. Nusivylęs, jog širdies sopulys nė kiek nesumažėjo,

Matas paspartino žingsnį. Įsėdęs į automobilį žinojo, jog niekada jai nepaskambins, neatsakys į žinutes, kad niekada čia nebegrįš. Skubėdamas tuštėjančio Vilniaus gatvėmis nekantravo grįžti į namus, suguldyti vaikus ir tamsoje įjungti kompiuterį, dar kartą susitikti su ja, jųdviejų istoriją pasakojančia Uršule.

Apsunkęs vedybinis kilimas, arba diena, kai vyras tapo tik vyru

Nusimetusi suplukusius sportinius batelius ir švarkelį ji klestelėjo ant palangės. Buvo šilta diena. Už lango judėjo Vilniaus senamiestis, švietė saulė, liūdėjo palikti dviračiai. Žmonių buvo daug. Kaip ir kiekvieną ankstyvo, bet šilto pavasario dieną jie išlįsdavo iš kontorų, namų, pabėgę nuo rūpesčių, trumpam palikę pareigas, džiaugėsi šviesia diena. Stebėdami vieni kitus valgė sausus pusfabrikačius, sėdėjo restoranuose, kas nulydėdavo akimis ilgas kojas, kas tykiai traukėsi nuo atklydusio elgetos.

Uršulė, žvelgdama pro studijos langą, nematoma ramiai galėjo stebėti jų dieną. Skaudėjo širdį. Šiomis dienomis ji vis dar bandė nuplauti savą nuodėmę, kas kartą įsmeigusi akis į Mato miegančią nugarą mintyse plyšavo ir verkė, bandė žadėti gražesnę ateitį, tačiau pabudęs rytas ją tik negailestingai tempdavo žemyn. Išaušęs jis būdavo pilkas, tamsus, užgožtas kuprotos išdavystės kančios. Ji bijojo, kad vieną rytą atskleidusi užuolaidas neberas dienos, kad likusi tik nesibaigianti naktis kas kartą dovanos po baisų sapną, kuriame Aleksandras ir vėl tylės. Ji gailėjo išduotos santuokos, tačiau po šiuo jausmu giliai paslėpusi gedulą išgyveno tikrąją netektį dėl Aleksandro. Jis kone mėnesį tylėjo. Išgąsdintas jos žodžių tikriausiai buvo prisiminęs, kad trečias niekada nebus. Pasitraukė palikęs nežinomybėje, sava tyla vis ragindamas atsigręžti į apleistą šeimą. Tačiau buvo per vėlu. Nepažįstamasis iš nakties jau buvo pasiėmęs tai, ko ji nedrįso atiduoti net Aleksandrui.

Norėdama nuvyti mintis, palikusi pavasarį už studijos langų, įniko į brėžinius, sklaidė popierius, naršė stalčiuose, bet nieko neradusi giliai atsiduso. Apėmė noras iškrėsti kažką spontaniško, kvailo, kad nebegalvotų, kad užgožtų kaltę ir gėlą dėl išdavystės, dėl netekties.

Po ilgo laiko stiprybės ji pravirko, kandžiodama lūpas baudė save už visą savą blogybę, už silpnumą, pasidavimą, už gėdą ir prarastą iliuziją. Kas buvo šventa, lyg senos dulkės, nesurenkamos ir išblaškytos, jau buvo išpustyta niekadėjo vėjo. Po valandos raudojimo palengvėjo ir ji, paleidusi savą nerimą, pakilo.

Pavasario saulė kaitino taip smarkiai, jog akimirksniu pradėjo skaudėti po žiemos išbalusią odą. Ji stovėjo pačiame Vilniaus centre. Dairėsi, laukė, kol praeivių akys ją išplaks, sužeis akmenimis, nuteis, pakars, tačiau gyvenimas bėgo, lėkė klupdamas ir skubėdamas pro šalį, nešdamasis juoką, liūdesį ir vienatvę. Nė vienas į ją neatsisuko, nė vienas neužkabino ir nenuteisė.

– Privalau ištrūkti... – kuždėjo praeiviams. Bet niekas neišgirdo.

Sėdusi į automobilį pagarsino muziką ir skubėdama gatvėmis, paliko miestą ir abejingą gyvenimą, kuris, kaip šiandien jai rodėsi, buvo jos nepastebėjęs.

I'm sorry, lover... You're sorry; I bring you down
Well, these days I try and these days I tend to lie
Kinda thought I was a mystery
and then I thought I wasn't meant to be
You said yourself fantastically,
„Congratulations you were all alone"*.

* Uršulė vairuodama automobilį dažnai klausydavo amerikiečių roko gupės *Imagine Dragons* (*Mato past.*).

Jai nerūpėjo valandos, nei minutės. Kilometras po kilometro artėjo tai prie vieno, tai prie kito gyvenimo įvykio. Prisiminė dieną, kai sutiko Matą, kai pirmą kartą pamatė Aleksandrą. Kai prisiekė amžiną meilę, ir dieną, kai ją išniekino, kai ranka mosuodama išblaškė iliuziją ir viską pavertė melu.

Likus keletui kilometrų iki Klaipėdos ji buvo nuoga, atidengusi kiekvieną nuodėmę, sėdėjo tokia, kokia iš tiesų buvo: be sąžinės ir su visu baisumu. Žvelgė į savas kiaulės akis, kurios vis tiek buvo gražios, giliai užgožusios liūdesį ir norą turėti... Turėti meilę, laisvę, turėti kažką, ko vis neranda. Ji žinojo, jog visa tai jau seniai prarado. Jie... Matas ir ji žingsnis po žingsnio tolo vienas nuo kito tol, kol atsisukę nieko neberado. Tik tuštumą.

Pavargusiomis kojomis kliūdama už smėlio kauburių, per kopas pasiekė paplūdimį. Saulė jau nebuvo kaitri, tik kur ne kur gulinėjantys ankstyvi nuogaliai dar išdavė buvus šiltą dieną. Papūtęs jūrinis vėjas šiaušė plaukus, bet įsitaisiusią kopose ją šildė smėlio kaitra. Jūra buvo rami it veidrodis ir ji panoro atsistojusi į jį žiūrėti. Įsmeigti į save tuščias numirėlio akis. Bet pakerėta raustančio horizonto liko sėdėti.

Išsitraukusi cigaretę spragtelėjo žiebtuvėliu, pirmasis dūmas, sodrus ir karstelėjęs, apsuko galvą. Ji bandė prisiminti, kiek kartų metė rūkyti. Įtraukė ir išpūtė. Nesėkmingai... Rūkydama sugrįžo į praeitį.

Prisiminė vieną nuostabiausių susitikimų su Matu. Tą dieną automobiliu jie važinėjo po miestą, kol nusileido saulė. Tą dieną jis kalbėjo apie nykstančias žvaigždes, Milžines ir Nykštukes, Galaktikas ir gyvybę – kažkur toli už milijonų šviesmečių. Siurbdama kiekvieną balso gaidą ji klausėsi pasakojimų apie žemę be ledynų, apie jos kaitrą, potvynius, vabzdžių antplūdžius, apie rūšių išnykimą. Tą kartą drauge su juo šventai tikėjo, jog žmonija kartoja šį

reiškinį ir kad dėl mūsų godumo žemė sudegs. Visa tai jis kalbėjo tikėdamas, užburdamas save ir ją.

Tą naktį jis buvo vedliu, mokytoju, tapo nenuverčiama siena, saugančia nuo didžiausių dulkių ir smėlio audrų, nuo visa stingdančių šalčio ciklonų ir šluojančių viesulų, nuo nesustabdomų gaisrų ir neišdžiovinamų liūčių. Tą naktį jis tapo svajonių vyru. Ji žiūrėjo į jį susižavėjusi ir mylinti, kai patekėjo saulė, ir jie vis suko ir suko po brėkštantį Vilnių ir tik įsiskaudus nemiegotoms akims išsiskyrė. Bet nemigo. Kankinamai laukė dar vieno susitikimo.

Tada jiedu buvo jauni, nevaržomi. Toks gali būti tik laukinis vėjas. Skriejantis, kylantis vis aukščiau, vis rečiau kliudantis skaudžiai rėžiančias pušų viršūnes. Kol galiausiai pakyla taip aukštai, kur nieko nebelieka. Kur esti tik tyla, debesys, nešantys gaivią liūtį ir... paukščiai.

Jie vieninteliai iš gamtos tvėrimių Uršulei keldavo savotišką pavydą. Nes žmogus, galintis vaikščioti, bėgti, šuoliuoti, net pasinerti į gelmes, niekuomet negebės savomis išgalėmis šauti į dangaus aukštybes. Ji tvirtai žinojo, jog jei kada galėtų tapti kažkuo, taptų mažu paukšteliu. Tikėjo, jog tik tuomet pajustų tikrąjį debesies tirštumą, jo pūką ir iš aukštybių stebėtų kylančią saulę, justų tikrąją laisvę.

Pažintis su Matu, kadais pakylėjusi, nedavė jai tikrojo dangaus. O kai ji dar tikėjo pakilsianti, jų kasdienybėje kalbų apie Milžines ir Nykštukes ėmė mažėti, miegas tapo brangesnis už pakvaišusius naktinius pasivažinėjimus. Ir nors Uršulei dar kildavo noras pavaikštinėti per liūtį, bučiuotis gatvėje ar naktyje pakėlus akis stebėti dangaus nesibaigiančią didybę, Matui dažnai atsirasdavo svarbesnių reikalų. Jie buvo perdėm kasdieniški, nuobodūs. Neverti nieko. Ypač – savo santuokos. Kol vieną dieną Uršulė suprato, kad sporto varžybos taip ir nesibaigs visus santuokos metus.

Jųdviejų bendrame gyvenime būdavo dienų, kai palikę rūpes-

čius jie išsiruošdavo į romantišką išvyką. Tačiau ir tuomet, susirgus Lukui ar visiems paleidus vidurius, kai penkių žvaigždučių tualete praleidi pirmąsias šeimos atostogas, niekingas Dievo pirštas pakeisdavo planus. Ir kad ir kiek jie stengėsi pabūti dviese, tas Dievo pirštas neaplenkdavo. Dėl smulkmenos susiriedavę jie grįždavo iš tolimų kelionių, ar atvirkščiai – kelionių bilietus išmesdavo velniop.

Ir kodėl keliaujant meilužiams taip niekuomet nenutinka? Kodėl tada esi linksmas, dėmesingas, įtraukęs pilvą, išsivadavęs iš rūpesčių, nuolat nuotaikingai čiauškantis ar svajingai nutylantis?

Degdamasi dar vieną cigaretę ji gailėjosi, jog taip ir nepajuto ribos, kai vyras iš geismo objekto tapo tik vyru. Kuris be gėdos prie stalo galėjo gadinti orą, valandą rakinėti dantyje įstrigusią mėsą ir kas antrą savaitgalį leisti prie televizoriaus.

– Taip gyvena šimtai, tūkstančiai... – buvo girdėjusi nusivylusių ponių kalbas.

Tačiau pati šitaip gyventi nenorėjo.

Ji buvo tikra, jog diena, kai vyras tapo tik vyru, jau praėjo, nes dabar trumpam pabėgusi iš savo gyvenimo rūkė, purtė pilką vedybinį kilimą, pradvisusį, apšlapintą šunų ir vaikų, apdrabstytą makaronais su bolognese *padažu, išmindžiotą nelaukiamų, įkyrėjusių svečių ir sunkų, labai sunkų nuo viso šito.*

Ilgai sėdėjo ir mėgaudamasi save kankino, surūkė dar tuziną cigarečių, kol pajutusi krintančią vėsą patraukė per kopas atgal. Namo važiavo neskubėdama, traukė tamsių rytų link, užnugaryje palikusi dar vaiskų vakarėjantį dangų, bet minčių raizgalynė tebeskubėjo pavymui.

Buvo tvirtai nusprendusi – su Aleksandru visiems laikams baigta. Ir nors iš jo svajojo gauti bent kokią žinią, šiandien jūros paviršiui tylia priesaika pasižadėjo. Niekuomet daugiau su juo nesusitiks.

Artėdama prie namų, rado jėgų išmesti iš širdies dar nepažintą žmogų ir pirmą kartą pripažino savyje įsišaknijusį egoizmą, negailestingumą. Pripažino, kad absurdiški pasiteisinimai buvo tik jos silpnybė.

Grįžusi rado tik Luką. Persimetusi su vaiku keliomis įprastomis frazėmis nuskubėjo plauti savųjų nuodėmių. Po karšta srove stovėjo tol, kol įraudo oda, o galva ėmė suktis. Norėjo taip stovėti ilgai ilgai, kad susikaupusi širdgėla nutekėtų kartu su buvusios žiemos purvo sluoksniu. Norėjo tapti švaria, senąja Uršule.

Matas grįžo vėlai, kai namuose jau sklandė snaudulys. Lukas miegojo, o Uršulė, įbedusi akis į nuobodžią laidą, vadavosi iš nuovargio. Pirmą kartą po ilgų metų ji vyrą pasitiko tarpduryje, kur prieangio šviesa gelsvai apšvietė nykią naktį ir kur stovėjo jos nuvargęs, pasenęs Matas.

– Kas čia per meilumas? – žmonai prigludus jis nustebo.

– Tu esi taip toli... – Uršulė pravirko. – Ir aš esu...

Tarsi žinodami, kad nieko pakeisti negali, apie tai jie daugiau nekalbėjo. Sėdo vakarieniauti, šnekėjosi apie darbus, rūpesčius, tačiau kiekvieno širdyje kirbėjo nerimas, sukosi suvokimas, kad viskas, ką jie statė, pamažu ėmė trupėti.

Tą vakarą Uršulė norėjo būti žmona. Mąstanti apie šviežias gėles terasoje ir apie spalvingus apmušalus vaikų kambaryje. Nakčiai pasipuošusi rausvais nėriniais uždegė žvakes, buvo pasiruošusi įnešti naujos ugnies į vis gęstančius jųdviejų santykius. Buvo švelni, atsidavusi, dėmesinga. Pagaliau po ilgos pertraukos bučiuodama vyrą ji nebemąstė apie kitą. Jie mylėjosi.

Ir...

– Atsiprašau. Aš negaliu, – vengdamas Uršulės akių Matas švelniai, bet greitai patraukė žmoną į šalį.

Atsiprašau?

Apstulbusi Uršulė nusisuko į langą. Apšviestas atsivėrė didžiulis jų kiemas. Buvo apsodintas dekoratyviniais augalais, kurių nudžiūvusius žiedus kruopščiai kasdien skabydavo. Ji matė jau vysti pradėjusias gėles, tas kurias dar prieš akimirką norėjo persodinti.

Girdėjo kylantį vėją. Drėgnos, neseniai baigtos laistyti žolės stiebeliai nedrąsiai judėdami jam atsakė. Fone burbėjo vyras, jo balsas buvo neramus ir kaltas, bet ji niekaip negalėjo suprasti, žodžiai liejosi ir trūkinėjo.

– Ššš... Nesiteisink, – nebuvo tikra, ar tai ištarė, bet vyras nutilo.

Ji ilgai žiūrėjo į kiemą, gražų, kuriame žadėjo sodinti šviežių gėlių. Prisiminė vieną Valentino dienos vakarą, kai artėjant nakčiai jos vyras neva susirgo. Vaikštinėjo tada graudžiai iškėlęs termometrą, kuris vėliau patikrintas rodė normalią temperatūrą. Ir tą naktį jie nesimylėjo, nors turėjo vyno ir užkandžių, ir apatiniai buvo tik ką nukarpytomis etiketėmis, ir jos plaukai kvepėjo migdolais. Bet juk jis sirgo.

– Matyt, kažkokia šiaip baciliukė. Tam kartui, – ryte puikiai besijaučiantis paaiškino habilituotas medicinos mokslų daktaras.

Matyt...

Ir ji prisiminė visus kartus, kai jis būdavo pavargęs, į lovą slenkantis niūrus lyg šešėlis, skųsdavosi nuovargiu ir išsekimu, tačiau vos tik Uršulei užmerkus akis įjungdavo kompiuterį ir pamiršęs nuovargį lindėdavo jame valandų valandas. Tai buvo siaubinga. Trokšti aistros, tačiau būti atstumtai. Dovanoti save ir būti paniekintai. Tai žeidė ir slėgė tol, kol ir ji pati tapo abejinga.

Žolės stiebai linko, virpėjo, kaupėsi nakties liūčiai; tokios, besitelkiančios visą dieną, prapliūpsta žaibais ir griaustiniais. Tokių pažadintas naktį pajunti baimę, po to išsivadavęs iš miego pasirangai ir lietaus muzikoje vėl pasineri į sapnus.

Ji gulėjo pažeminta, šlykšti it kirminas, laukė lietaus su žaibais

ir griaustiniais, su blykstėmis apšviesiančiomis lašų, krintančių žemėn, paliestus langus. Jautėsi vieniša, kaip žemė, žmonių planeta, galaktikoje liūdnai besisukanti aplink save. Tokių daugiau nebuvo. Buvo tik viltis, jog kažkur, už neaprėpiamų šviesmečių, tyko tokia pat gyvybė, jaučianti tai, ką šį vakarą ji saugojo savo širdyje.

Lyg pajutęs jos kančią tyloje, sumišęs su išvargusio vyro knarkimu, suvibravo jos mobilusis.

Aš noriu tave pamatyti.

Po mėnesio tylos ekrane švietė Aleksandro žinutė. Klaikiai mušant smilkiniuose, jai darėsi sunku kvėpuoti. Už lango jau lijo. Kapsėjimą keitė gausus ir drėgnas šniokštimas, kol žolė, neįstengianti virpėti, tapo minkšta blizgančia mase. Neryškioje lauko žibintų šviesoje blizgėjo ir Uršulės akys.

Aš tave taip pat.

Išsiuntė, o per užmerktas akis veržėsi šiltos ašaros.

– Aš stengiausi, kaip Dievą myliu, stengiausi... – tyliai ištarė atsukusi veidą į Matą.

Jis knarkė. Negirdėjo.

Kambarys akimirkai nušvito. Netrukus pasigirdo griūvantis dangus.

Matas vos susilaikė nesviedęs kompiuterio. Kur buvo jo akys? Kur buvo protas ir nuojauta? Matydamas Uršulės pastangas liko abejingas, taip pats pastūmėjęs žmoną į kitą glėbį. Galėjo suskaičiuoti daugybę kartų, kai Uršulė bandė kalbėtis, paėmusi Matą už rankos bandė surasti išėjimą iš šio jųdviejų labirinto. Tačiau ką jis darė?

Tylėjo. Stovėjo nepajudinamas lyg pasenęs, giliai žemėn pamatus it šaknis suleidęs rūmas. Gynėsi, kad viskas gerai, tikėjo, kad taip gyventi yra normalu. Užgrūdęs jų vėstančius santykius į seną nuotraukų albumą, kuris tik vienas dar drįso kalbėti, kad ir jie kadaise buvo laimingi, pats save dažnai apdovanodavo slaptais aistringais santykiais su kitomis. Ieškojęs nuotykių ir aistros, niekuomet nepagalvojo, jog jo Uršulei šito taip pat vieną dieną gali prireikti.

Taip ir nesugebėjo paaiškinti buvusio šaltumo. Net dabar netekęs jos Matas taip ir nesuprato, kas juos pražudė. Daugybę kartų sau žadėjęs, kad netrukus viskas pasikeis, kad išauš rytojus ir viskas bus kitaip, tik grįždavo prie savo senų žaidimų. Kurie, kaip dabar perskaitė, Uršulei buvo puikiai žinomi. Jį apėmė didžiulė gėda. Jei dabar ji būtų buvusi šalia, Matas tikriausiai taip ir nesurastų jėgų pažvelgti į akis. Susigūžtų lyg skriaudžiamas vaikas ir toliau atbukęs nuo jausmų tylėtų. Kaip ir visus tuos metus.

Matas ne kartą matė geidžiančią žmoną, ji vis žiūrėdavo į jį jaunos ir aistringos merginos akimis, tačiau dažniausiai išlikdavo abejingas, kartais nesugebantis net prisiversti. Tuomet suvokęs, jog privalo kažką pasakyti, bandydavo teisintis, kalbėdavo, kad užvis jam svarbiausia ne seksas, bet gražus bendravimas. Bet tokios kalbos Uršulės nenuramindavo. Ji tik nusukdavo akis, įsmeigdavo žvilgsnį kažkur pašonėje ir lyg nebylė nutildavo. O, kad Matas būtų žinojęs, kiek minčių tuomet ji žabojo, kokią daugybę kartų iš paskutiniųjų stengėsi nepravirkti.

Dėl intymaus jų gyvenimo Matas ne kartą pats su savimi aiškinosi, tikino, kad jam to reikia mažiau, ne kartą visa tai užkraudavo savo kas metus solidesniam amžiui, tačiau nuklydęs trumpam romanui juto svaiginantį saldumą, o jo vyriškumas niekuomet nepavesdavo. Kaip tą naktį su žmona... Kodėl taip nutiko? Jis buvo pavargęs? Nuo ko? Nuo dar vienos meilužės? Tačiau prisiminti nepavyko.

Ir tik dabar jai mirus jis suprato – tai buvo daug svarbiau. Tik dabar išgirdęs Uršulės žodžius pripažino – jo pasikeitimas buvo santykių griūties priežastis. Bet tada, kai nutikdavo kažkas panašaus, jai nusukus liūdną žvilgsnį nurimdavo ir gyvendavo taip, kaip, rodės, yra pakenčiama gyventi. Ir nors juto Uršulės nerimą, pats nesureikšmino šių ženklų, o jos tylų ir kantrų nusivylimą stengėsi praleisti pro ausis. Ir jei kartkartėmis Uršulė priversdavo apie tai pasikalbėti, susikaupdavo, nutaisęs kvailio miną patylėdavo ir, kai nemalonus pašnekesys baigdavosi, lengviau atsipūtęs gyveno toliau.

Tačiau toliau gyventi nepavyko. Jų santykiai, niekinami ir pamiršti, sumenko tiek, kol vienintele išeitimi tapo viską keisti iš esmės arba skirtis. Nustoti kankintis ir vaidinti, pasukti skirtingais keliais. Tik tam ryžto buvo per maža. Viską griauti sumūrijus

tiek plytų net ir nepripažintam architektui būtų be galo sunkus nuosprendis.

Jų santykiai buvo lyg sustojęs laikrodis, net du kartus per parą rodantis teisingą laiką. Santykiai, buvę beprasmiai, kartais rodydavosi gilūs. Ir šios kelios akimirkos, užimančios tik kruopelytę jų dienų, atsverdavo, lyg koks spindintis aukso luitas tamsoje įžiebdavo viltį. Bet dienos šviesoje auksas juk žiba blankiau.

Iš Kalifornijos, arba tie saldūs baklavos* kvapai

Buvo metas, kai ir ji netikėjo, jog priešingos lyties atstovas gali būti draugu. Net ir tokiu, kuris taip tik vadindavosi, o iš tiesų kartkartėmis primiršęs draugystes suguldavo su drauge.

– Nesąmonė. Yra draugių ir su vyrais nėra čia ko pezėti, – ji sakydavo.

Tačiau pats laikas ėmė versti ją tuo abejoti. Treji metai draugystės su vyru, ne su savu ir ne su gėjumi, buvo gana patikimas laiko tarpas patikrinti santykių skaidrumui. Dažnai kartu sėdint kavinėje ji tyliai džiūgaudavo, jog nė vienas taip ir nepabandė šito sugadinti. Ji nepaslydo net klampiausiuose gyvenimo keliuose, jausdama bekraštę vienatvę, kai ir nepažįstamas gatvėje galėjo tapti vieno vakaro draugu.

Šie santykiai buvo išties kitokie. Rodos, buvę paviršutiniški, slėpė giliausius jausmus, šie niekuomet nebūna tamsūs, persmelkti pavydo ir klastos. Juose galėjai rasti paguodą, užuojautą, pasitikėjimą. Būdavo dienų, kai atlikti išpažintį ir išsiverkti ant jo peties tapdavo lengviau kaip draugei. Be jaukios tylos, dažniausiai tūkstančius kartų svaresnės už žodžius, šis vyras galėdavo pasiūlyti ne tik tvirtesnį petį, bet ir neapsižliumbti pats. O tai jau buvo geras ženklas.

Kadais dar prieš pažindama šį vyrą Uršulė bandė prisijaukinti

* Turkiškas skanėstas, gaminamas iš tešlos lakštų ir riešutų, gardinamas sirupu ar medumi (*Mato past.*).

Matą, norėjo būti jo drauge, ne vien vakarėliuose žvilgėti jo parankėje, norėjo, kad priglaudusi vyro galvą galėtų pasiimti dalį nerimo, kančios, liūdesio. Tačiau netrukus supratusi, kad draugystę Matas suvokia tik kaip buitinę miniatiūrą su kiaulienos kotletais, barščių sriuba ir retkarčiais mechaniniu seksu krepšinio varžybų fone, ji vis dėlto pasirinko draugystę, kvepiančią baklava.

Ji prasidėjo nei romantiškai, nei netikėtai. Tapusi savotiška bohemos dalimi Uršulė užsukdavo į pamėgtą, neišvaizdžią ir šiek tiek atsiduodančią netvarkytu tualetu kavinukę, kurios niekas nežinojo. Jos nežinojo ypač tie, kurie besivaikydami vakarietiškos mados jau buvo pamėgę kavą gerti skubėdami gatvėse. Čia ji gaudavo tikros itališkos kavos, bet svarbiausia juk – pagal tikrą itališką tradiciją kavą gerti ne šiaip kažkur lekiojant ir bijant, jog teliūškuodama kava tau aptaškys batus, o sėdint, pasirėmus alkūnėmis į stalą, iš tikrų mažyčių puodelių su nedidele stiklinaite vandens.

Kavinėje dirbo pats šeimininkas. Juodaplaukis žilstelėjęs italas, kuriam besišypsant susimesdavo akis slepiančios raukšlės, o burnoje sublizgėdavo auksinis prieš šimtą metų įdėtas dantis. Ir nors vietoje kostiumo jis dėvėjo juodą prijuostę, o gimtinė buvo toli nuo Sicilijos krantų, vis dėlto skleidė tikrą itališką dono Korleonės kvapą.

Italas, gimtinės ilgesį skandinantis kavinės rūpesčiuose, kurių, beje, buvo daugiau nei pelno, Uršulę vis padrąsindavo. Tikėti tuo, kuo gyveni, yra teisingas kelias... Ne kartą tai Uršulė matydavo jo akyse. Jis buvo laimingas. Po ilgos darbo dienos pats plaunantis kavinės grindis, tačiau laimingas. Jo didžiausiu pelnu tapo kasrytinis tikros espreso kavos kvapas ir keletas šio gėrimo nedrįstančių niekinti klientų.

Uršulė čia užsukdavo dažnai. Pasisemti drąsos, ieškoti įkvėpimo. Nusišypsojusi šeimininkui atsisėsdavo prie lango, sėdėdavo rami, raminanti mintis, atsipalaidavusi, kartais vartanti kokį neatidaus

kliento paliktą romaną, varganą užrašų knygelę su asmeniniais įrašais kampuose ar sudriskusį praeito mėnesio laikraštį. Jame žinios jai visuomet būdavo naujos. Nemėgusi analizuoti svetimų nelaimių, naujienas ji skaitydavo itin retai. Tad kartais netyčiomis perskaityta siaubinga antraštė apie kraupią *traukinio avariją, apie* kraują stingdantį *išpuolį ją sutrikdydavo. Tada išpūsdavo akis ir negalėdama patikėti imdavo ieškoti pašnekovų diskusijai pradėti.*

– Jau šimtas metų... – kalbantieji spoksodavo į ją taip, jog galėdavai patikėti, kad ji vos prieš kelias akimirkas išlipo iš Rotušės aikštėje nusileidusios skraidančios lėkštės.

– Tu ką, iš Mėnulio nukritai? – būtinai pridėdavo ir, žinoma, diskusija tuoj baigdavosi.

Tačiau ji nenusimindavo. Tik paslaptingai šyptelėdavo ir toliau mėgaudavosi itališka kava. Būtent taip buvo ir rytą, kai jie susipažino. Ir deja, nebuvo nieko romantiško. Jis nėjo skubėdamas per lietų ir nesustojo prie kavinės vitrinos, lyg amo netekęs, kai ją išvydo. Ir neužsuko permirkęs ir varvančiais plaukais, nepavaišino jos minkštos kapučino kavos puodeliu. Ir vėliau jie nenuskubėjo nedrąsiai kits kitą liesdami gatve, lyjant šiltam lietui.

Nieko panašaus.

Jau kuris laikas Uršulė buvo pastebėjusi susikaupusį, į kompiuterį įnikusį užsienietį. Ėmę kits kitą matyti dažniau jie mandagiai iš reikalo pasisveikindavo, ilgainiui persimesdavo banaliomis, nieko įdomaus nereiškiančiomis frazėmis, kol vieną dieną ėmė šnekėtis. Ir šis draugiškas pašnekesys kartojosi kas kartą jiems susitikus, kol galiausiai nė viena diena neprasidėdavo smagiai nepasisėdėjus vienas kito draugijoje. Taip jie tapo pažįstamais, bičiuliais, o kartais – net draugais. Ir nė karto meilužiais.

Uršulės draugas buvo gražiai nuaugęs heteroseksualas. Dar jis buvo ir juodų akių kalifornietis, atvykęs neriboto laiko komandi-

ruotei į lietingąją Lietuvą. Būtent taip jis prisistatė jai pirmą pažinties dieną.

Šie santykiai nereikalavo nieko, nei tiesos, nei melo, nei mandagybių ar įtikinėjimų. Tiek ji, tiek jis, galėjo būti savimi arba priešingai – tuo, kuo niekad nebus. Kalbėdavosi daug ir apie viską. Kartais tylėdavo. Jis lindėdavo kompiuteryje, ji – vartydama seną laikraštį siurbčiodavo kavą. Tačiau kiekvienas savotiškai mėgaudavosi šia draugija.

Jis buvo draugas, mažai pažįstantis jos aplinką, jos šeimą. Nemokantis net jos kalbos. Ji – draugė niekuomet nebuvusi Amerikoje, o Kaliforniją mačiusi tik MTV laidose apie nėščias nepilnametes. Tačiau ji ne kartą buvo Turkijoje, tad puikiai atpažino saldų baklavos kvapą ir tamsias akis. Ji net galėjo prisiekti, jog vietinis gidas Turkijoje buvęs vardu Emrė.

– Aš Emrė, – tą rytą ištiesęs juodai apaugusią ranką prisistatė. – Iš Kalifornijos, – nusišypsojo.

O tu Kalifornijoje buvęs? – tuomet ji norėjo paklausti, bet tik nusišypsojo.

Ir tai buvo išties žavu. Jų santykiai priminė tuos, kai gatvėje sutiktam nepažįstamajam galėjai išpasakoti gėdingiausias gyvenimo smulkmenas. Tam nereikėjo nei atlygio, nei įrodymų, nes aš Emrė iš Kalifornijos *buvo taip toli, jog ir norėdamas, nebūtum sužinojęs, kaip yra iš tiesų.*

Jie buvo čia ir dabar, saulės apšviestoje kavinukėje. Ir netrukus jų draugystė tapo svarbi, kol įsitvėrę jos, lyg motinos sijono, ėmė branginti. Jiems jos reikėjo. Kiekvienam savaip. Jai – išpasakoti vis žemiau smunkančius šeimos santykius, gėdingus ryšius su Aleksandru. Jam – pabūti svarbiu verslininku.

Ir nors Uršulė įtarė tiesą esančią kitokią, leisdavo jam pasakoti apie Kaliforniją, jo svarbias misijas Europos šalyse. Ką ten dary-

davo niekuomet neminėjo, tačiau ji ir neklausė. Kaip ir jis, žinojęs daug jos gyvenimo detalių, neklausė, kaip jaučiasi apgaudinėdama Matą.

– Nieko nevyksta be reikalo, – daug vėliau ji sakys Ramintai.

Ir iš tiesų dažnai mąstydama apie šių santykių prasmę ji galiausiai viską supras. Tai atsitiks gausiai pagurkšnojus vyno, kai po dar vieno skaudaus barnio su Matu Uršulė kartu su dažnai nuobodžiaujančiu bičiuliu nuspręs įniršį paskandinti taurėje.

Tą vakarą, palaidojusi ne tik liūdesį, bet ir savo protą, Uršulė jam nupasakojo savo stiprėjančius jausmus Aleksandrui ir sulig kiekviena diena blėstančius Matui. Nedrįsusi taip tiesmukai visko prisipažinti net Ramintai, Uršulė pravirko, pajutusi sąžinės graužatį, žūtbūt užsinorėjo ją pamatyti.

– Atvažiuok, – paskambinęs Uršulės nepažįstamai draugei Emrė nedrąsiai tepasakė.

Raminta, apsidžiaugusi pagaliau pamatysianti savo pagrindinį konkurentą, suskubo vykdyti nurodymo. O kai jiedu susitiko, ji tik droviai nuleido akis. Ir nors nebuvo užsieniečių garbintoja, šis vyras ją sužavėjo.

Neilgai trukus keliomis paskutinėmis taurėmis Uršulė pribaigė savo budrumą ir lyg katinas susirangė lovoje. Tuomet Raminta su Emrė tyliai išėjo, turėjo dar daug ką padaryti. Turėjo dar vienas kitą apžavėti, daug juoktis, gal net sukritę į vėsų guolį turėjo pasimylėti.

O Uršulė liko gulėti. Šalia, pasirėmusi ant smailios alkūnės, kantriai tykojo Vienatvė. Tai Ji neleido ramiai pasinerti į nebylų miegą, tai Ji vis priminė Matą ir kitą mylimą vyrą. Tai Ji šaltais delnais maigė jos širdį.

Šios painios mintys sukėlė tokią audrą, jog dideliais gurkšniais rydama vyną troško kuo greičiau išsivaduoti.

– Geriau mirti... – gulėdama tamsiame kambaryje nusprendė.

Ji beveik juto šalto diržo kilpą ant kaklo, sukaupusi jėgas ją veržė kiek įstengė. Springdama nuo ašarų ir seilių beveik buvo mirusi. Matė save kybančią studijoje, iškreiptu pakaruoklio mėlstančiu veidu, atpalaiduotomis pėdomis, švelniai besisupančiomis prieš lange įrėmintą nuliūdusį Vilnių. Kas jos gedėtų? Ar Aleksandras ją tada mylėtų? O Matas? Kuris verktų prie jos nukabinto kūno? Kuris bučiuotų putomis apdžiūvusias lūpas? O gal ji taip ir liktų amžinai? Kol sudilęs jos kūnas dar nevirtęs dulkėmis, bet jau trapus, nukristų po nusivylusio mylimo biusto aksomais.

Bet nuovargis buvo stipresnis už šį norą ir galiausiai ji užmigo.

Ryte apsivėlusia burna ir apsunkusia galva suprato. Išsivaduoti nepavyko. Suprato, kad išaušo nauja diena. Ir kad niekas nepasikeitė. Kad namuose jos laukia Matas ir Lukas ir kad ji tebetrokšta paskambinti Aleksandrui.

Aklavietė. Tamsi ir siaubinga.

Šį beviltiškumą kiek sumenkino rasta šalimais palikta stiklinė vandens su rašteliu:

Ačiū,
R. E.

Tuomet Uršulė tik nusišypsojo. Ir kaip ji anksčiau apie juos nepagalvojusi?

Matas giliai atsiduso. Iškaitęs ir pradėjęs rasoti nejučia ėmė nervingai griežti dantimis. Sugrįžęs į laidotuvių dieną aiškiai prisiminė nepažįstamą kitatautį vyrą. Atnešęs įspūdingą glėbį kalijų jis ilgai palinkęs prie karsto žiūrėjo į jo žmoną. Tuomet jam pasirodė, kad nepažįstamasis verkia, tačiau apkaltinęs save perdėtu įtarumu nuvijo mintis.

Dabar jis buvo tikras – svetimšalis išties verkė, o švelnus numirėlės rankos palytėjimas nebuvo tiesiog iš smalsumo, tai buvo tikras *sudie*. Nes jis buvo matęs Uršulės vienatvę, buvo šalia, kai blaškoma jausmų ji, jo Uršulė, jautėsi pažeidžiama ir paklydusi, kai nusivylusi norėjo numirti.

Uršulė Matui buvo ne kartą užsiminusi apie naują draugą. Matas buvo įsitikinęs, kad jam panorėjus ji net būtų juos supažindinusi, tačiau jis nesiklausė. Jam buvo neįdomūs nauji žmonos draugai, juo labiau tie, kurie patys nežinojo, iš kokios šalies atvažiavę. Jam buvo daug kas neįdomu. Dabar jis išvydo, pajuto, kaip toli nuo jos buvo atsitraukęs, kokią tylos ir abejingumo duobę buvo tarp jųdviejų iškasęs. Dabar jis žinojo. Iš tiesų jie buvo svetimi.

Uždaręs kompiuterį nusisuko į langą. Iš kabineto atsivėrė vaizdas. Panašesnis į namų sodą, o ne į klinikos kiemą. Žolė, vaiskios spalvos, lygi ir tanki, priminė kruopščiai nusiurbtą kilimą. Jame kapstėsi pavieniai paukščiai. Ne žvirbliai. Gal strazdai, o gal

varnėnai. Uršulė tikrai pasakytų, – pagavo save galvojant Matas. Toliau buvo matyti obelys. Taip pat kruopščiai prižiūrimos, nukalkintais baltais kamienais. Kodėl taip daroma? Uršulė žinotų, pagalvojo vėl.

– Daktare, jau laikas, – tarpduryje pasigirdo nedrąsus seselės balsas, – mes jau pasirengę operacijai.

Pyp... Pyp... Pyp... netrukus pacientės gyvybę jau fiksavo aparatai.

Ji miegojo, ir nors veidas buvo prikimštas vamzdelių, panėšėjo į numirėlę. Matas prisiminė paskutinį matytą žmonos vaizdą. Galvojo apie Uršulės vienatvę. Apie jos liūdnas akis. Apie svetimus žmones, supusius ją tuomet, kai jis turėjo būti šalia. Neabejojo, jog ir tie užrašai atsirado ne šiaip sau. Galbūt tai buvo draugas, galėjęs išklausyti, ko jis pats niekuomet nedarė.

Pyp... Pyp... Pyp... skambėjo jo galvoje.

Matui ėmė sukti skrandį. Jis stovėjo įsmeigęs akis į monitorių, rodantį miegančios numirėlės gyvybės žymenis: pulsą, kvėpavimą, net miego gilumą. Ji buvo giliai. Beveik kaip jo Uršulė. Nemąstanti, nejaučianti, negirdinti, tik galbūt sapnuojanti. Matas žinojo, jog vienas mygtuko paspaudimas šią moterį taip ir paliktų toje gelmėje. Ir jis to pavydėjo. Norėjo atsigulęs pasinerti į niekur, tada paspausti mygtuką ir nebegrįžti. Uršulė buvo teisi. Geriau mirti... Nei skaityti tai, ko niekuomet nenorėjai žinoti.

– Daktare, ar jums viskas gerai? – pasiteiravo seselė. Tai buvo ženklas, kad visi mato jo nerimą.

– Taip. Aš tuoj, man reikia į tualetą, – jis bent trumpam privalėjo išeiti iš operacinės.

Nebūtų galėjęs paaiškinti, ką jaučia. Pavydą? Neapykantą? Gailestį? Tai graužė ir kėlė graudulį, o veidas tapo vaškinis. Jie nebuvo laimingi. Nebuvo graži šeima. Nebuvo artimi.

Ir jam buvo gėda, nes ne kartą tarp žmonos rašytų eilučių įskaitė, jog ji norėjo išsaugoti, norėjo puoselėti, tikėjo, kad galbūt tai dar ne pabaiga. Tačiau kiek ilgai žmogus gali stengtis vienas?

Jam buvo gėda. Dvylika metų praleidęs šalia moters, ją pažinojo mažiau už iš Turkijos atklydusį apsišaukėlį.

Kampanija *Nekurk TAM aplinkybių*

Paausy įkyriai suzyzė, tačiau akių ji neatmerkė. Klausėsi kažkur tolumoje klykiančio paukštėko ir vandens teliūškavimo į šalimais pririštą valtį.

Zzzzz... ant veido pajuto švelnius vabzdžio prisilietimus. Staiga pasikėlusi ant alkūnių, tačiau uodui nenuskridus ji atsisėdo ir ėmė mosuoti rankomis.

Nagi pakvėpuokite... Pagalvojo degdamasi cigaretę ir išpūtus skalsų dūmą priešais save sukryžiavo kojas. Lieptas spaudė išsišovusius čiurnos kauliukus, tačiau ji, tikėdama senovės Indijos išmintimi, nejudėjo. Prie lotoso pozos ir tiesios jos nugaros cigaretė visiškai nederėjo. Kiekvienas medituoja savaip. Susimąstė ir stipriai, giliai įtraukė dūmo.

Horizonte, saugomas miškingo kranto kairėje ir besitęsiantis vingiu dešinėje, tamsavo ežeras. Skaidrus dangus atvėrė vaizdą į aukštybes – juoduodami nardė paukščiai ir palikę žemę baltomis uodegomis mosavo skrisdami lėktuvai.

Ji buvo viena. Jau kuris laikas savo kasdienybėje buvo pamilusi vienatvę. Ir nors bijojo likti vieniša, vienatve ji mėgavosi. Mėgo dienas leisti niekieno netrukdoma, o ir sugrįžusi į namus dažnai per ilgai užsibūdavo vonioje. Ten panirdavo po srūvančiu vandeniu, klausydavo šniokščiančios tėkmės, užmerkusi akis jausdavo blakstienas sveriančius vandens lašus.

Dabar, sūnui atostogaujant pas senelius, o vyrui tūnant namuose tarp popierių, Uršulė mėgavosi vienatve.

– Važiuok viena, aš turiu daug darbo, – tada į jos kvietimą pailsėti kaimo sodyboje atsakė Matas.

Važiuosiu, linktelėjo ir susimetusi daiktus išvyko. Darbe tik ką buvo baigusi svarbų projektą, tad atsirado proga pailsėti ir atšvęsti. Susirinkę į jaukų būrį keletas modelių, operatorius ir fotografas puikiai atšventė darbo pabaigtuves.

Vėliau prie linksmybių prisidėjo dar du, pastaruoju metu vis dažniau leidžiantys laiką kartu jos draugai – Raminta ir Emrė. Būtent jie šį rytą visiems išvykus buveinę perkėlė prie ežero. Atnešė stalą, gultus, vakarykščius maisto ir gėrimų likučius, pripučiamus vandens ratus, tad žolėtame krante sukūrė jaukią stovyklavietę. Čia abu pargriauti kaitrios saulės alsavo ramybe, žaibavo geismu ir vilionėmis.

Uršulė, turėjusi dar vieną poilsio dieną, nenorėjo bendrauti, įsitaisiusi ant liepto visu kūnu siurbė laisvę. Stebėdama valties bangavimą pliukšt... pliukšt... pliukšt... *bandė prisiminti, kada jie su vyru pradėjo va šitaip atostogauti?* Važiuok viena *seniau jų gyvenime nepasitaikydavo. Niekada. Laiką jie leisdavo kartu. Nesvarbu – tarp popierių namuose ar paežerėje stebėdami skrendančius lėktuvus.*

Džiugesys sutuoktinio akyse jai išvažiuojančiai nekėlė liūdesio. Pagarsinusi muziką nuspaudė greičio pedalą ir karštam asfaltui garuojant miražais mąstė apie šaunų atėjusį savaitgalį. Ir apie jį. Aleksandrą.

Apie jį galvojo nuolat. Girtai kompanijai garsiai žviegiant prie laužo, jai nutilus, zyziant įkyriems uodams, vėstant ežerui, išliejus dar vieną kokteilį, atėjus nakties vėsai ir kylant paryčių rūkui. Net ryte pagirių skausmo kamuojama galvojo apie jį. Kaip ir dabar, sė-

dėdama lotoso poza skaudamais kojų kauliukais, skrendant paukščiams ir lėktuvams.

Prisiminė neseniai skaitytą mintį apie žmonių antrąsias puses. Knygoje rašė, jog Dievas, tvėręs pasaulį, paleido galybę dvasių. Planetoje daugėjant žmonių, jos ėmė dalytis į kelias ir net daugiau dalių, taip įkūnydamos savo esybę visame plačiajame pasaulyje. Per gyvenimą atskirtos sielos pusės turėjo bent kartą susitikti. Kartais žmogus kitos savo sielos pusės nė nepajusdavo, skubėdamas savais keliais nepakeldavo akių ir toliau gyvendavo, ieškodavo savo nesugauto šanso. Būdavo tokių, kuriems susitikimo laimė nušvisdavo visu ryškumu ir jie kartu pragyvendavo visą duotą gyvenimą. Tačiau buvo tokių, kurie surasdavo net kelias antrąsias puses.*

Uršulė pagaliau rado pateisinimą savo meilei. Buvo tikra, be abejonės, Aleksandras – antra jos antroji pusė. Tačiau dėl to dažniau jautė neviltį, o ne džiaugsmą, klajojo tarp jausmų, painių minčių griuvėsių ir krisdama bėgo nuo proto racionalumo. Buvo tikra, Mato nuklydimai, kūniškos jo išdavystės nedovanojo jam nė lašelio to, ką išgyveno ji. Ką matė žiūrėdama į savo antrosios pusės, į Aleksandro, akis.

Tačiau kažkas ją laikė namuose, kažkas už rankos kėlė iš dar šilto Aleksandro glėbio, vertė vis sugrįžti ten, kur jautėsi rami, tačiau numirusi, kur tvyrojo amžinybę besitęsianti tyla.

Ramintos ir Emrė kampanija Nekurk TAM aplinkybių *puikiai pavyko, nes ji, net kamuojama mirtino noro, Aleksandro prie ežero nekvietė. Puikiai žinojo, jog tuomet ji būtų* tai *padariusi, pasielgusi, kaip elgiasi ištekėjusios damos dramatiškuose filmuose. Masažuojamos meilužių tokios visada būdavo įsikandusios dar vienos kan-*

* Uršulė dažnai kalbėdavo apie savo mėgtamą Paulo Coelho knygą *Brida* (*Mato past.*).

kinamos egzekucijos metu išgautą ir iš kruvinų brakonierių rankų pirktą dramblio kaulo kandiklį. Tokios liūdnomis ilgesingomis akimis ilgai negalvojusios puldavo į jauno, saulėje nurudusio svetimo vyro rankas.

Uršulė stebėdavosi, kaip jos, darydamos siaubingą nuodėmę, išlikdavo orios, net patenkintos, primerktomis akimis ir ironiška šypsena žvelgiančios kažkur į jūros mėlį. Jos tapdavo reikalaujančios dėmesio, o gavusios, keistai nusukdavo žvilgnį.

Per šią išvyką ji rado jėgų tokia netapti. Dabar sumišusi ir triumfuodama, pavargusi nuo savo pasiekimo, regis, sunkiau pakeliamo už saldžias svajones.

– Pakviesk jį, – pasigirdo užnugaryje. Raminta atkišusi laikė jos mobilųjį.

– Jei tą darysi, tai geriau blaiviu protu. Mes išvažiuosim, – linktelėjo į tolėliau sėdintį Emrė.

Tik Ramintos automobiliui pasislėpus miško tankmėje ji suprato, ką padariusi. Žiūrėjo į ant kelio sėdančias dulkes ir rankoje smarkiai spaudė telefoną. Ekrane švietė trumpa žinutė:

Tikiuosi žinai, ką darai. Būsiu už poros valandų.
Turi laiko persigalvoti.

Nepersigalvojo. Sėdėjo tykiai slenkant saulei ir laukė. Žinojimas, minutės iki jų susitikimo, o gal lotoso poza nuramino ir sustiprino kiekvieną juslę. Sėdėjo apsupta vakarėjančio ežero, virpančių medžių, žolės, juto žuvis vandenyje, matė kiekvieną sprogstantį burbulą veidrodiniame dangaus atspindyje. Uodė mišką, uogas, medžių kamienus, girdėjo paparčių šlamėjimą, vabalus, vėją. Rodos, pati buvo Gamta.

Ir netrukus jis pasirodė. Susitikimas buvo kitoks, labiau jaudi-

nantis. Matydamiesi šimtus kartų dar niekuomet nejautė to, ką žinojo nutiksiant šią dieną.

Akimirka, kai jį pamatė, buvo panaši į sprogimą, kai sudiegia pilvo apačią ir įkvėpti darosi vis sunkiau, kai nebežinai ką darai: eini ar bėgi. Kai išmuša raudonis ir prakaituoja delnai.

Ji tikėjo, jog panašus jausmas apima kovojusius su sunkia liga, puvusius prišlapintose lovose kraujagyslėmis tekant morfijui ir mirties baimei ir galiausiai sulaukusius pabaigos. Arba pradžios. Ta akimirka, kai guli ir junti artėjant kažką... Kas, žinai, atėjo išvaduoti.

Kai krenti iš aukštybių, įkalintas panikos ir svetimų žmonių, ir kai širdis nebesugeba plakti greičiau, nes jaučia, jog nebūsi tas laimingasis, vienintelis išgyvenęs. Kai prisimeni, kad nepašėrei šuns, nepalaistei gėlių ar palikai savo vienintelį vaiką pas išsiblaškiusią tetą, o jis statydamas Lego *neatėjo atsisveikindamas tavęs pabučiuoti.*

Tokią akimirką mintimis dar aplankai visas gražiausias matytas pasaulio vietas ir tiki, pirmą kartą iš tiesų patiki, kad Rojus yra ir kad tu, išsitepęs nosį žiedadulkėmis, netrukus uostysi neregėtas gėles. Ir tiki, kad mirti neskauda, nes tai – tik akimirka prieš tylą.

Bum... *ir spengianti tyla. Nei minčių, nei dejonių, tik kūnai, visi savaip išsivadavę. Kas iš darbų, kas iš meilės arba kankinamos rutinos, kas iš meilužių žaidimų, kas iš mirties baimės, kas iš savęs paties. Ir tai – tik akimirka prieš tylą...*

Būtent toks jausmas apėmė jam artėjant. Ji stebėjo jį žingsniuojantį, vyrišką, neskusta barzda, apsmukusiais džinsais ir marškinėliais, atidengiančiais piešinį ant rankos. Aleksandras atrodė atsipalaidavęs, nuo saulės primerktomis akimis, besigėrintis vaizdu.

Jis nematė ežero, nei medžių, negirdėjo paukščių. Prieš jį sėdėjo moteris. Dieviškai graži. Išsigandusi. Geidžianti. Visai kaip jis. Tai

buvo akimirka prieš tylą. Atsisėdęs šalimais atnešė savo kvapą ir užuodė ramybę, rytinį muilą ir stiklinio ežero kvapą ant jos kūno.

Jie tylėjo. Nutilo miškas ir ežeras, ir vėjas be garso ėmė supti valtį.

– Plaukiam, – po ilgos pauzės pasiūlė ir atsistojęs patraukė valties link.

Nusimetęs drabužius, sukeldamas ežero paviršių skrodžiančias bangas, ėmė nesustodamas irtis. Tarsi ežero viduryje jie galėjo tapti kažkuo kitu.

Jam sustojus, nedrįstanti net pajudėti mintyse Uršulė ištiesė delną, lietė raumeningą nugarą, pečius, kaklą, braukė barzdą, pirštu lietė lūpas. Troško amžinai taip norėti, amžinai žinoti, jog netrukus jis bučiuos. Siekdama tai atitolinti pliūkštelėjo į vandenį, saulės nudegintas kūnas pašiurpo. Lyg vandens deivė mosuodama galūnėmis ji plūduriavo šalia valties.

Norėdamas pabusti iš snaudulio, pasėmęs ežero Aleksandras suvilgdė veidą, sunėręs rankas pasirėmė ant įkaitusio valties krašto ir žvelgė tiesiai į ją.

Šis žvilgsnis buvo pradžių pradžia.

Mintyse it trapius stiklo dirbinius kruopščiai dėliojusi viltį Uršulė tada suvokė. Tai bergždžia. Virpančia širdimi stebėjo Aleksandro tiriamą žvilgsnį, jo ežero sulipintas blakstienas, primerktas akis ir žinojo: jei reikės paskęs, iškęs dusimo agoniją, plėšančią jos plaučius, bet šį kartą jį turės.

Tą naktį jie mylėjosi. Pirmą kartą. Toks esti vienintelis. Dėl jo dažnas išduoda savo mylimuosius, sutuoktinius, draugus, priešus, brolius ir seseris. Jis esti saldžiausias, labiausiai kaitinantis. Nes pirmas. Dėl jo po to džiaugiamasi, verkiama, kenčiama, bet niekada nesigailima. Nes pirmas.

Pirmas prisilietimas. Atodūsis. Nuogas kūnas. Virpėjimas. Šnabždesys. Dejonės. Ir tyla. Tuomet ašaros. Slaptos, skruostus

deginančios kalte, baime ir nusivylimu, bet niekuomet – gailesčiu. Nes pirmas. Nes jam nereikia žvakių, nėrinių, žiedlapių, nei gražių žodžių. Toks būna tobulas. Pirmas.

Apšviesta mėnulio atspindžio tyvuliuojančiame ežere prasidėjo meilė. Išdavystė. Istorija, turėjusi pradžią ir pabaigą, jiems tokia svarbi, iš tiesų buvo skaudinanti, tačiau niekada nebuvo beprasmiška.

– Dvigubą viskio.

Jau kelias valandas besiblaškantis po Vilniaus gatves Matas pagaliau rado prieglobstį. Pasislėpęs pusrūsyje įsikūrusiame bare džiaugėsi, jog žmonių buvo mažai. Nenorėjo matyti besilinksminančių jaunuolių, nes padauginę jie garsiai kvatoja, niekada nežino, kiek valandų, ir jiems nesvarbus ateinantis rytojus. Nenorėjo matyti porų, meiliai besiglaustančių ir burnose jaučiančių artėjančią audringą naktį. Matyti moterų, kad jį, vis labiau girtėjantį, akylai stebėtų lyg plėšrios katės, laukiančios momento pulti. Savo grobiu tokios laikė gražų ir ramų gyvenimą, turtus, dovanas, vaikus ir mylintį vyrą. Jis puikiai žinojo, jog naktinės dejonės jam siurbiant jų grožį greitai tampa viltingais klausimais, liūdnomis akimis, kol galiausiai tai tampa nepakeliama. Kol galiausiai jos puola atnešdamos dovaną per Kalėdas.

– Viskas pasibaigs, – tik tiek jis šį vakarą jiems visiems, tiems nakties klajūnams, būtų norėjęs pasakyti.

– Mes užsidarome, – padavėja abejingai tarstelėjusi prieš Matą padėjo paskutinį užsakytą stiklą.

Jai nusispjauti, jog jis, kamuojamas skaudulio, eis vienas gatve. Ir kad auštantis rytas jam tik dar labiau spaus širdį. Jai nusispjauti, kiek jis pragėrė ir ar kada nors čia sugrįš. Ji baigė darbą, pylusi tiek, kiek prašyta, bet neįpylusi tiek, kad palengvėtų, užsidarė ir dingo savo pasaulio užkaboriuose.

Sėdėdamas čia pat, ant šaligatvio prie baro, Matas laukė taksi. Jei kas būtų priėjęs ir prisėdęs šalimais, tikriausiai būtų išliejęs širdgėlą, bet prieš akis jau blėso naktis, o sėlinantis rytas paliko tik tuštumą. Mylėtis išsilakstė krykščiantis jaunimas, plėšriosios, slapta trokšdamos čia užsibūti, jau džiaugėsi svetimais guoliais. Stojo rimtis prieš naują dieną. Net gatvės žibintai jam rodėsi pavargę. Bet jis nenorėjo niekur eiti. Jo nelaukė tušti namai, nešluota, spygliais nuklota terasa, nelaukė sienos, nukabinėtos šviesiais, ramybę menančiais paveikslais. Jis nenorėjo būti tarp sienų, kur dar blaškėsi Uršulės siela.

Dabar jis jos nekentė, niekino už niekšybę, už neištikimybę. Už geismą ir meilę kitam. Vieną akimirką graužė save, kodėl tą kartą prie ežero nebuvo šalia, kitą – džiaugėsi, jog niekuomet daugiau jos nebematys.

Davęs ženklą dingti tik ką privažiavusiam automobiliui nusvyravo siaura gatvele. Ėjo neskubėdamas, kartkartėmis vis pasiremdamas, kad neparvirstų, baidydamas nušiurusias, po naktinės medžioklės išvargusias kates. Vokiečių gatvės skersgatvyje išvydęs konteinerį stabtelėjo. Pasirausęs portfelyje ištraukė mažutį kompiuterį, įsistebeilijęs į jį pirmą kartą panoro su ja atsisveikinti. Buvo lengviau gyventi nežinomybėje, taip išsaugoti bent kiek tikėjimo ir orumo.

Matas stovėjo plėšomas troškimo viską užmiršti, pasiryžęs išmesti tamsų, net kunigui nespėtą išpažinti Uršulės pasakojimą. Norėjo visiems laikams užverti jos lūpas ir mintis. Tačiau kad ir kiek iš savęs spaudė pagiežos, juto kaltę kaip ir dažnas išėjusiojo artimasis. Praradęs Uršulės kūną, labiausiai bijojo netekti jos prisiminimo. Atsisėdęs ant priplėkusio nuo šiukšlių betono įjungė kompiuterį. Guodė, jog baisiausia jau sužinojo, bet įsmeigęs akis leidosi į dar nepatirtą gyvenimo skausmą.

Penkiose žemėse, arba diena, kai ji apsisprendė

Pirmas vasaros vakaras po visos savaitės lietaus buvo pagaliau sausas. Sėdėdama pušų šešėliuose Uršulė juto vėsą. Šiais metais kaip tik buvo išpuolęs šeštadienis, turėjęs dovanoti laisvą dieną su šeima, o ir sukaktis buvo graži. Septyneri metai. Tiek buvo praėję nuo saulėtos dienos, kai ji, naujai iškepta chirurgė, laimingai ištekėjo. Ir tiek metų prireikė, kad tyliai viena sėdėtų ir rimtai mąstytų apie skyrybas.

Šios dienos rytas, turėjęs būti kupinas nuolankumo ir džiaugsmo, buvo panašesnis į dviejų kačių peštynes. Net Luko buvimas nesuvaldė emocijų, jos veržėsi garsiu neapykantos riksmu, priekaištais, keiksmažodžiais ir durų trankymais. Tada stojo tyla.

Per ašaras ji nepastebėjo, jog vyras kraunasi daiktus. Ir netrukus liko stovėti viena. Lukas, lyg peliukas, įlindęs į savo urvą, nekišo nosies. O ji, kovos išvarginta, nesugebėjo rasti jėgų jį apkabinusi nuraminti.

Dabar smilkiniuose pulsuojant pykčiui ji rezgė skyrybų planus, sulig kiekvienu scenarijumi vis baisesnius ir absurdiškesnius, kol šie, galiausiai visiškai ją prismaugę, prasiveržė beviltiškiausiu verksmu.

Gražių septynerių metų sukaktuvių...
Žmona

Tokį palinkėjimą ji dar vakar užrašė ant atviruko. Kartu pridėjo šiltas vilnones kojines. Jos visai netiko šiam metų laikui, tačiau tiko septynerių metų sukakčiai. Pastarosios buvo vilnonės. Rytinis įvykis visa tai supakavo ir tėškė dovaną į veidą. Ir nei rožių, o jų ji slapta tikėjosi, nei jų kvapų – anksčiau jis mėgo juos dovanoti, čia nebuvo.

– Tai nebepakenčiama, – tepasakė išeidamas.

Ir jis sakė tiesą. Buvo nebepakenčiama.

Mėnuliui paslėpus paskutinius debesų šviesulius žlugo viltis, jog jam grįžus jie galės pasikalbėti. Nusivylusi bandė atidaryti vyno butelį ir atšvęsti. Sukdama kamščiatraukį svarstė, ar jų barnis dėl smulkmenos iš tiesų slėpė neapykantą ir įkyrėjusią rutiną. Vietoje gražaus pokalbio siurbčiojant rytinę kavą namuose buvo girdėti vėl ir vėl iš naujo aptarinėjami prieš šimtą metų nutikę įvykiai, ištartos frazės ir neištesėti pažadai. Ji jautėsi nuo visko pavargusi.

Gunktelėjus atkemšamam vyno buteliui ji suprato, kad nieku gyvu šiandien negali būti viena. Žūtbūt su kažkuo turėjo pasišnekėti. Bet Aleksandrui skambinti negalėjo, nebūtų drįsusi jo pasikviesti į namus. Ramintai, išvykusiai į Druskininkuose vykstančią konferenciją, Uršulė skambinti negalėjo, tad ilgai nelaukusi į draugiją pasikvietė Emrė.

Jis pasirodė greitai. Rankose nešėsi ledų ir vyno butelį.

– Ačiū, – Uršulė tarstelėjo, o akyse jau rinkosi graudulys.

Įsitaisę tarp nenutylančių žiogų terasoje jie ilgai šnekėjosi. Buvo artimi, tikintys, jog bent tai, ką turi jie, yra tikra. Jis bandė guosti, ji – neverkti.

– Garbės žodis, man tuoj stogas nuvažiuos, – giliai atsidususi pasakė. Skambėjo labai įtikinamai, tad jis ilgai negalvojęs pasiūlė:

– Susirask psichologą.

– Tu ką, išprotėjai? Nėra nė vieno daktaro, nepažįstančio Mato.

Negaliu, – paskutinis žodis nuskambėjo tyliai ir neaiškiai, nes ji pravirko.

Emrė ilgai tylėjo. Rodėsi, ieško žodžių, galėsiančių padėti, tačiau nieko nesugalvojęs pakėlė tamsias akis.

– Gerai. Tada aš pabūsiu psichologu, – pagaliau tarė.

Įsmeigusi akis Uršulė ilgai jį tyrinėjo, suspaudusi šypsnį tarp lūpų akimirksniu tapo rimta, o klausiančios akys net sublizgėjo. Ir nors netikėjo, jog tai padės, iškamuota ir nusibaigusi troško išsikalbėti.

– Galima aš parūkysiu? – po kelių minučių tylos kimiu balsu paklausė.

– Čia nerūkoma, – įsijautęs į vaidmenį maloniai atsakė.

Tylioje pauzėje ji vis dar laukė leidimo.

– Ar galite tiksliai įvardyti priežastį, dėl ko čia atėjote? – nė kiek nesutrikęs tęsė Emrė.

– Tikriausiai... Esu sutrikusi, – lyg vaikas patempė lūpą. Prisidegė cigaretę.

Ji žiūrėjo jam į akis. Šios buvo tamsios ir svetimos, tačiau geros, suprantančios, norinčios padėti.

Uršulė tylėjo. Buvo sunku įsijausti.

– Pamiršk, kad mane pažįsti! – jis suriko taip netikėtai ir griežtai, jog ji krūptelėjo.

Emrė staiga pasikeitė. Įtempė nugarą, atlošė pečius, nes taip turėtų sėdėti jai galintis padėti daktaras. Tačiau tai jai panėšėjo į susikausčiusio, tačiau dominuoti trokštančio bernioko sėdėseną. Panašu į kadaise filme matytą neapsiplunksnavusį karaliuką. Savo galia negailestingai žaidžiantį su pavaldžiųjų gyvenimais.

– Nukirsdint, – po nevykusio juokdario pokšto toks turėtų sakyti ir džiugesio kupinu žvilgsniu stebėti savo kruviną galią.

Emrė nebuvo panašus į kvalifikuotą psichoterapeutą, kuriam

pasibaigus konsultacijai ji turėtų sumokėti. Tačiau jis buvo panašus į draugą ir tai atvėrė jos širdį.

– Esate sutrikusi. Kur? – jis paklausė.

– Čia, – parodė į smilkinius. – Ir čia, – priglaudė ranką prie širdies.

– Papasakokite apie save, – paprašė ir pasimuistęs įsitaisė patogiau.

– Esu ištekėjusi. Turiu vaiką. Darbą.

Į šiuos kelis sakinius turėjo sudėti visus pasiekimus, diplomus, kasdienius rūpesčius, kančias, kurias patyrė negalėdama susilaukti vaikų, vyro išdavystes ir smurtą. Ji atsiduso, tarsi visa tai būtų išpasakojusi. Bet tylėjo. Tačiau Emrė viską suprato. Ji neabejojo.

– Papasakokite apie savo tėvus.

– Jie abu mirę, – ji nenorėjo apie juos kalbėti.

– O kaip buvo iki to? Kaip jie mirė? Kada?

– Motina visai neseniai. Vėžys. Tėtis mirė prieš dešimt metų, sustojo širdis, – ji nervingai krapštė atsilupusią odelę ant nykščio.

– Kokie jie buvo?

– Mama buvo graži... mažai ją pažinau. Tėvai išsiskyrė ir ji mus paliko. Po to mūsų santykiai blėso. Na... Jie niekada ir nebuvo geri, jei tą norite žinoti, – Uršulė pajuto šaltį.

Patempusi nertinį, delnus paslėpė rankovėse.

– Tėtis... Jo aš labai ilgiuosi. Jis buvo geriausias žmogus iš visų pažinotų. Jis mane ir užaugino, – nutilo. Ir tai reiškė, jog ši tema baigta.

– Gerai, – jis atsikrenkštė ir palinko į priekį, – sakyk, tu žinai dėl ko čia atėjai?

– Žinau. Kartais man trūksta oro. Suprantat? – jis pritariamai linktelėjo, tarsi prašydamas tęsti. – Jaučiuosi vieniša, nežinanti, kokia gyvenimo prasmė.

Ir tarsi išjudinta uola ji ėmė kristi. Dideliais akmeniniais luitais ėmė berti viską, kas pastaruoju metu spaudė krūtinę. Bandė nupasakoti tą netikrumo jausmą, kai gyveni, dirbi, keliesi ir užmiegi, bet jauti, kad visa tai nėra teisinga. Kai nori tilpti į visuomenės primestus rėmus, bet jie tokie maži, taip smarkiai spaudžiantys. Ir kad ji, turinti viską, ko kadais troško, kartais jaučiasi nieko, ničnieko neturinti.

– Aš pavargau gyventi dvilypį gyvenimą. Jie abu man brangūs, – prisipažino.

– Yra kitas vyras? – paklausė apsimesdamas, jog nieko nežino.

– Taip.

– Ir atėjai čia dėl jo? – tyliai paklausė.

– Tikriausiai. Ne tiek dėl jo, kiek dėl savęs. Dėl visų. Dėl savo vyro... – nuleido akis, – bet labiausiai... Taip, dėl jo, – pripažino, o virpanti lūpa išdavė jaudulį.

– Nori jį pamiršti?

Ji papurtė galvą.

– Bijau jį pamiršti, – pravirko.

Stojo tyla. Emrė, lyg pasiekęs tikslą, leido jai verkti. Džiaugėsi, jog tramdanti ašaras Uršulė pagaliau pasidavė. Ji tyliai šnirpštė, tikriausiai savęs gailėdama arba jausdama didėjančią gėdą, šluostė ašaras vilnone, šiurkščia rankove. Pastaroji, vilgoma akių ir nosies skysčių, akimirksniu sušlapo.

– Nežinau, kodėl čia atėjau, – nurimusi, tačiau žiūrėdama nuverktomis paraudusiomis akimis nosiniu balsu ištarė: – Suprantu, kad negalite už mane visko sutvarkyti.

Emrė tylėjo.

– Aš tiesiog neturiu su kuo apie tai pakalbėti, – vėl graudinosi.

– Vadinasi, mes žinome tavo atėjimo priežastį? – klausiamai patvirtino. Buvo patenkintas.

– Taip, tikriausiai, – ji prisivertė atsakyti šypsniu. – Man reikia su kažkuo pasikalbėti, – linktelėdama pritarė.

– Tu teisingai pastebėjai, aš negaliu visko sutvarkyti. Bet kalbėdama apie tai tu pati rasi būdų, kaip tą padaryti, – švelniai pasakė.

Ji prisidegė dar vieną cigaretę.

– Ačiū, – šyptelėjo, – rodos, palengvėjo.

– Tai turi pasibaigti, – lyg iš giedro dangaus nukrito jo žodžiai. Užmerkęs akis ėmė tyliai kalbėti, berti žodžius, lyg eiles, lyg maldą. Prieš ją sėdėjęs verslininkas staiga tapo Alacho sūnumi. – „Prieš tas jūsų moteris, kurios gėdingai elgėsi, keturi iš jūsų privalote paliudyti. Jei jūs tai paliudysite, tada laikykite ją uždarytą namuose, kol ją atšauks mirtis arba Dievas jai iškas išeitį", – tai pasakęs nutilo. Atmerkė akis ir įsispitrėjęs į ją tyliai pridūrė: – Taip sakoma Korane. *Net jei ir netiki juo, nežaisk su dievais. Su savuoju. Tai turi pasibaigti. Išvažiuok su juo. Bent kelioms dienoms, – netikėtai pridūrė, tonas ir sėdėsena nebepriminė daktaro. – Tu privalai pagaliau apsispręsti.*

Jis buvo teisus. Šitai turėjo baigtis. Jie nutilo ir daugiau apie tai nekalbėjo. Jos galvoje ėmė suktis planai, neleidę jai daugiau apie nieką mąstyti.

– Pailsėk ir pagalvok, ką tau sakiau. Gal tai vienintelė išeitis? – atsisveikindamas jis pakartojo ir paliko ją vienatvėje.

Laikrodžiui menant artėjančią aušrą, ji suvokė, jog Matas gali nebegrįžti arba grįžti kitoks, pasikeitęs dar labiau, nei pasikeitė per įudviejų septynerius metus trukusį gyvenimą. Neradusi jėgų pakilti, o gal nenorėdama užmigti viena, ji nusviro čia pat, svetainėje, kur rytiniuose languose jau buvo matyti melsvas dangus.

Kur jis yra? Graužęs pyktis ir kerštо planai subliuško, liko tik prisiminimai, be pagražinimų ir iliuzijų, tokie, kokie buvo. Mintimis ji skrajojo po jų gyvenimą. Jis buvo, rodos, lyg visa amžinybė. Grįžo

į visas septynias dienas, kurias kasmet minėdavo. Žvelgė į juos laimingus ir mylinčius.

Įkniaubusi veidą į sudrėkusį pledą galvojo apie gyvenimą be Mato. Koks jis būtų? Džiaugsmingas? Gražus? O gal vienišas? Nevisavertis? Suterštas? Gal tik jo netekusi ji pagaliau suprastų, kad buvo laiminga? Klausinėjo savęs tol, kol nugalėta brėkštančio ryto užmigo.

Matas grįžo kitos dienos popietę. Tuo metu ji su Luku kapstėsi lauke, skabė nužydėjusius žiedus ir baidė įkyrias bites. Kvepėjo. Mišku ir žole. Bet trūko oro, lengvo įkvėpimo, atodūsio.

Pamačiusi jį stovintį, išsitaršiusį ir paraudusiomis akimis, pajuto, kaip kažkas suspurdo krūtinėje. Vieną akimirką panorusi pulti jam į glėbį, vis dėlto susilaikė. Suėmė save į rankas ir abejinga išliko stovėti ten, kur stovėjo. Jie nesiaiškino, nesibarė, neklausinėjo. Tiesiog buvo šalia. Taip, kaip visus tuos metus.

Bandžiusi save įaudrinti, kurstyti neištikimybės vaizdus, padėsiančius rėkti, verkti, paminti orumą ir paklausti paprasto, kiekvienai mylinčiai žmonai rūpimo klausimo: kur tu buvai? – ji suprato, jog jai neberūpi.

Šeimai sugulus, ilgai žiūrėjo į save veidrodyje, tyrinėjo šaltu vandeniu vilgytą veidą. Atrodė kitokia. Buvo pavargusi. Abejingumo sukaustytomis rankomis ir mintimis. Jai neberūpėjo, kur buvo jos vyras, neberūpėjo nė tas saldus kvapas Madride... Jo nebeužuodė.

Dabar Uršulė galvojo tik apie Aleksandrą. Troško jį pamatyti, norėjo pasisveikinti, prisiglausti. Svajojo kas rytą jam nešti saldų uogų sirupą, kad sulipinęs lūpas viliotų bučiniui, norėjo kas vakarą gerti arbatą, garuojančią šviežių mėtų lapų kvapais. Prisėdusi ant nepatogaus vonios krašto troško kas dieną stebėti mylimojo skutimosi ceremoniją. Ir naktį visada jį jausti šalia.

Emrė jos galvoje pasėjo neišraunamą troškimą su Aleksandru

išvažiuoti. Reikėjo sudėlioti pabirusius jausmus ir viską užbaigti. O tam reikėjo laiko. Laiko su juo. Ne automobilyje, kai bijai praeivių ir net krintančių lapų baidaisi. Ne kavinėje, kur veidą slepi po tamsiais akiniais. Ir net ne jo bute, kuris jai priminė tik atsisveikinimus. Reikėjo tikro buvimo, kad gatvėje, įsikibusi vyrui į parankę, išdidžiai galėtų jaustis priklausanti tik jam.

Reikėjo tik sulaukti ryto, dar kartą viską apsvarstyti ir drebančiais pirštais surinkus numerį tyliai ištarti:

– Turiu su tavimi išvykti. Bent keliom dienom.

Aleksandras ilgai negalvojęs paskyrė susitikimą.

– Činkve Terė? – nustebusi vėliau ji paklausė, bet jai buvo nesvarbu. Ji žinojo, jog su juo važiuotų bet kur.*

– Penkios žemės, – lyg būtų sulaukęs geriausio gyvenime pasiūlymo, Aleksandras atrodė laimingas, – noriu tau parodyti penkias žemes.

Ir jie išskrido pažiūrėti šių žemių. Raminta, išvykusi savaitgaliui su Emrė į Paryžių, leido ja prisidengti. Ir abi, neva išvykusios į Paryžiuje vykstantį mados festivalį, išsiskyrė dar oro uoste.

Taip prasidėjo jos įsimintiniausios dienos kažkur Rojuje lekiant vingiuotais serpantinais, o jūrai tyvuliuojant taip žemai, jog joje skrodžiantys laivai, už savęs paliekantys šviesų ruožą, buvo panašūs į mažas dangaus kometas. Tik šios buvo lėtos, daug lėtesnės už tikrąsias. Jos judėdavo taip lėtai, jog galėjai pagalvoti, kad žvelgi į milžinišką nuotrauką.

* Italijos šiaurės regionas, apimantis penkis kaimelius, įsirėžusius tarp uolų ir Vidužiemio jūros (*Mato past.*).

Tačiau tai nebuvo nuotrauka. Nei piešinys, rūpestingai padėtas suvenyrų parduotuvės lentynoje. Tokiose šeimininkai visada pasitinka gerai nusiteikę, su šypsena. Dažnai kažkur netoli dar guli šuo. Gražus, blizgančiu kailiu ir drėgna, vėsia nosimi. Jis tik kilsteli galvą, įvertina atėjūnus, tuomet būtinai dar žvilgteli į šeimininką ir toliau romiai pasineria į snaudulį.

Tai buvo tikra. Vėjas, pro nuleistą kabrioleto stogą nardantis po jos plaukus. Vyras, nuo pavojingai vingiuotų skardžių vis sukantis akis į ją. Ir jausmas. Kai gaili kiekvienos minutės, prabėgusios akimirkos, saulės judėjimo ir kintančių šešėlių, nes žinai, jog tai pasibaigs. Tada dažniausiai nieko nesakai, nes tas kitas, sėdintis šalia, viską ir taip supranta.

Tada tik žvelgi į nesibaigiančius kalnynus, kur ne kur įsirėžusias senas trobeles, imi galvoti apie ten gyvenančius žmones. Apie derliumi ir gyvuliais kvepiančius drabužius, apie dulkėtas kojas jiems basiems žengiant per saulės įkaitintą grindinį. Galvoji apie jų rytus, kai ten apačioje suspindus jūrai šie prasideda pieno stikline, arba vakarus, kai vos jūrai nuraudus jie pilasi jauno naminio vyno į taures. Dar pagalvoji, kad čia, tarp šių kvapą gniaužiančių kalvų, lyg peiliais suraižytų vynuogynais, tų žmonių gyvenimas kasdien vienodas: stiklinė pieno, pajuodusios ir suaižėjusios pėdos, sudiržę pirštai, meistriškai skinantys vynuogių kekes, ir vynas. Svaiginantis gurkšnis, neleidžiantis prasmegti, išnykti, nugarmėti tarp neaprėpiamų pušynų miškų.

Anksčiau pasvajojusi apie atostogas su Aleksandru Uršulė niekuomet negalvojo būsianti tokia laiminga. Tai buvo laikas, prilygęs šviesiausioms gyvenimo dienoms. Tai buvo laikas, kai po tiek metų kovos ji pagaliau lyg mažą kūdikį ėmė gryninti savo norą, tvirtą apsisprendimą. Po tiek abejonių Uršulė, išbaidžiusi baimę, suspaudusi kumščius, pagaliau pasirengė kovoti už savo jausmus.

Činkve Terė su savo nugludintais miesteliais buvo jų meilės kalvos... Įsiterpusios tarp uolynų ir Vidužemio jūros šios penkios gyvenvietės buvo it perlai, per amžius augę, kol tapo tobulai gražūs.

Penkios žemės. Jose vietiniai tebegyveno taip, lyg laikas būtų sustojęs. Čia viskas – balkone auginamos gėlės, verdami gnocchi* *ir vaikų lopšiai buvo tokie, kokius paliko nuotraukose matyti senoliai.*

Čia, siaurose gatvelėse, kai nuklydus nuo centro šurmulio telikdavo tik gelsvuose pastatuose įspaustos žalios langinės ir virš galvų plevėsuojantys baltutėliai skalbiniai, ji surado savąjį atsakymą. Pagavo jį delnais po vėjo sūpuojamu baltumu, švaros kvapu, po svečių namų paklodėmis, kas naktį globojančiomis vis naują meilės vaidinimą. Čia pagaliau ji pasijuto laisva.

Vaikštinėdami svetimose gatvėse jie klajojo po savo jausmus. Pirmą kartą sužibo viltis, jog atradę vienas kitą daugiau niekuomet nesiskirs. Pirmą kartą nebuvo gėdingi meilužiai, stebintys valandas, baugščiai besidairantys ir bijantys neišvengiamo išsiskyrimo. Rodėsi, jog it auksinę žuvį pagavę jie pagaliau sučiupo savo likimą. Tik dar nežinojo, nenutuokė, jog vos tik sugrįš, išslydęs iš delnų sugautas jų likimas paliks tik šviežią aštrų kvapą delnuose.

Tvirtas Uršulės apsisprendimas išblės lyg uostas baltų paklodžių kvapas. Po tiek metų, po tiek neigiamų nėštumo testų netrukus juostelėje ji išvys du brūkšnelius. Ir šis jausmas bus panašus į tą, kokį jaučia visą amžinybę į viršūnę kopiantis, krentantis ir vėl atsistojęs, ištroškęs, bet vis atsigaivinantis, nepalūžtantis net sunkiausiu kopimo metu žmogus. Kol galiausiai sulysęs, nubrozdintais keliais ir žaizdotais delnais, nuo saulės apsilaupiusia oda, pasiekęs viršūnę gali atsidūsti, įkvėpti, apsidairyti ir suvokti, kad turi du ke-

* Uršulės mėgstamas tradicinis italų patiekalas iš virtų bulvių ir miltų (*Mato past.*).

lius: apsisukti ir dar nespėjusiomis sugyti žaizdotomis kojomis leistis atgal arba žengti į priekį, kur atsiveria nepažįstami horizontai, kur ištiesęs rankas gali pasileisti ir kristi.

O ką ji pasirinks? Nežinomybę ir svaigią meilę? Ramybę ir nesuterštą garbę? Ar ji, gerbiamo Mato tobuloji žmona, galės nusiristi iki tokios išdavystės?

Mielas,
apsisprendžiau. Buvo neapsakomai sunku, bet mano sprendimas galutinis ir neginčytinas. Neskambink, nerašyk ir nebandyk niekaip kitaip manęs ieškoti.
Tu buvai klaida. Kerštas, kurį jau įvykdžiau.
Sudie,
U.

Dar ji pridėjo Italijos krantuose jo dovanotą kriauklę. Tada paskutinį kartą pažvelgė į jo buto duris, paliko perlenktą popierėlį ir išskubėjo į savo buvusį, seniai pamirštą gyvenimą.

Jautėsi suklupusi ir nemokėjo atsistoti. Per ašaras nematė kelio, vedančio į namus. Ir nors juto didžiulį skausmą, žinojo, kad priimtas sprendimas buvo protingas.

Skubėdama dar negalvojo, jog žmogus, padėsiantis atsistoti jau yra. Ir kad ji, radusi stiprybės, baimės ašaras pavers laimės ašaromis ir grįžusi sudrėkusiais skruostais Matui praneš:

– Aš laukiuosi.

Tada Matas ją apkabins. Tvirtai kaip niekada. Bučiuos kaktą, skruostus, lies plaukus, juos brauks nuo sulipusių drėgnų Uršulės blakstienų. Vėliau glostys pilvą. Dar mažą, bet jau neįprastai sukietėjusį. Tada išvirs arbatos. Aviečių. Jos mėgstamiausios. Atėjus nakčiai po savimi jai leis pakišti ledines pėdas ir saugos jos miegą.

Tačiau ji nemiegos. Galvos apie paliktą vyrą, spėlios, kiek laiko prireiks jam pamiršti. Mintimis dar kartą dėlios paskutinio trumpo laiško žodžius.

Bus daugiau tokių naktų. Bemiegių ir nespalvotų. Kai Uršulė mąstys apie savo ir Aleksandro meilę. Bet labiausiai – apie DNR testo atsakymą, netrukus atkeliausiantį į jos studiją.

Vėliau giliai jį slėps stalčiuje, gal net neatplėštą, bet gulintį ir tyliai primenantį, jog kadais norėjusi atkeršyti vyrui su kaupu atkeršijo visiems: sau, Lukui, Aleksandrui, būsimam kūdikiui, bet tik ne tam, kuris jau kitą rytą nieko neįtardamas parneš neaprėpiamą glėbį gėlių, bet ne eustomų. Jų būtų atnešęs Aleksandras.

Konteinerio pašonėje Matas sėdėjo lyg elgeta. Tik tvarkingi drabužiai išdavė jį esant pasiklydusį žmogų. Sėdėjo žvilgsnį nukreipęs tiesiai priešais save, juto besismelkiančią srutų vėsą. Jis neverkė, nepyko ir net neliūdėjo. Atrodė, jog buvo praradęs sąmonę, ištaškęs paskutines gyvenimo jusles.

Šią kaukę tikriausiai dedasi tie, kurie nebeturi ką prarasti. Tie, kurie sukepusioms lūpoms dar turi saują vandens, bet vėsiai plaudamas krumplius šis staiga išbėga. Kurie, nevalgę amžinybę, laikydami duoną staiga suvokia, jog tai tik iliuzija. Tie, kurie į krūvelę pastato visą turtą ir kortose jiems nepasiseka. Kurie, visą gyvenimą ėję, prieina prie pradžios. Tie, kurie, manę pasiekę vaivorykštės kraštą, staiga suvokia, kad lietus liovėsi.

– Pašol, sutrauka, iš mano vietos! – prikimusiu balsu sušuko žmogysta.

Išpurtęs veidas jau seniai buvo paslėpęs žmogaus bruožus, o gyvenimo tikslas jam buvo šis pradvisęs drėgnas betono lopinėlis. Čia dabar glaudėsi Mato kūnas. Atsistojo ir abejingai palikęs riebiai besikeiksnojančią būtybę patraukė savojo tikslo link. Studija buvo netoli ir Matas pasileido bėgti.

Atmerkęs traiškanotas akis rąžėsi Vilnius, spurdėdamas skleidė gyvybę, sapnus rūpestingai susupęs slėpė ateinančiai nakčiai. Žmonės budindamiesi kėlėsi dienai, vėrėsi parduotuvių vitrinos, kepyklos paleido kvapus. Matas bėgo nesustodamas, klupdamas

ir vėl pasileisdamas, regėdamas niekinantį žmonių smalsumą. Tačiau jis pats nieko nesuvokė ir negalvojo, skubėjo greičiau atplėšti įrodymą.

Voką rado negreitai, išvertęs visus stalčius, lentynas, paskleidęs žmonos piešinius jis virpančiuose pirštuose laikė savo ateitį. Buvo praplėštas, kažkam jau atskleidęs paslaptį. Prieš akis iškilo dukters paveikslas. Ji nebuvo panaši į nė vieną, tik turėjo Uršulės manieras, trykštantį charakterį ir skardų juoką. Prisiminė dukters gimimą, pirmąjį jų susitikimą, kai gleivėtas pamėlęs gniutulėlis buvo pats gražiausias žemėje. Ji buvo jų. Ji buvo jo.

Matas ne kartą buvo svarstęs, kiek daug galėtų ištverti dėl jos gerovės, dėl tos mažosios asmenybės laimės. Žinojo, jog žemės įsčiose nėra nė vieno svorio, kurio jis nepakeltų dėl savos dukters. Ir pareiga būti tėvu jam tapo svarbiausiu tikslu.

Iškvėpęs savo nerimą jis pagaliau suprato, jog jokio įrodymo nėra. Jis buvo tėvas ir bus juo iki paskutinio širdies plazdesio. Šiam jausmui nereikėjo įrodymų, nereikėjo voko su žmonos klaidomis.

Paskubomis, kad nepersigalvotų, ėmė draskyti popierių. Abejones pavertęs skuteliais subėrė į dubenį ir įžiebė ugnį. Akimirksniu beliko tik pelenai. Jis čia nebegrįš, niekuomet neįžengs, nebematys sienų, saugančių tiek daug svetimos patirties, svetimų moters akių ir juoko. Nejaus tos, kurios taip ir nespėjo pažinti.

Kitą rytą Miglę į darželį Matas vežė tylėdamas. Buvo paniręs į praėjusios nakties įvykius. Tik retkarčiais žvilgtelėjęs atgal jis nužiūrėdavo ilgesingas mergaitės akis. Tai priminė, kokia nuostabi Uršulė buvo mama. Sąmojinga, linksma, nesmerkianti ir supran-

tanti. Ir nors šimtus kartų buvo išdavusi jį, savo vaikų ji neskaudino. Vidinių demonų graužiama meistriškai nuslėpdavo nerimą ir ne kartą spygaudama juoku tapdavo jų drauge. Matas niekuomet net nenutuokė, kiek daug abejonių ji nešiojosi, kiek kančių kentė, kiek melo slėpė jų namuose.

Bejausmės vaiko akys dabar tyliai prašė meilės ir dėmesio. Jo šiomis dienomis Matas nesugebėjo duoti, visas savo jėgas atidavė kovai. Jautėsi it sužeistas žvėris, bijantis nusilpti ir griovyje niekieno neieškomas čia pat supūti. Netekęs visko, ką iki tol turėjo, labiausiai bijojo netekti savęs. Bet šį rytą žiūrėdamas į užgesusias vaiko akis jis suvokė. Greitai neteks visko, ką dar turėjo.

– Vakare važiuosime vakarieniauti, – šūktelėjęs pažadėjo spėjusiai nubėgti Miglei.

Buvo neramu. Dėl tolstančių vaikų, nekontroliuojamo gyvenimo, dėl netikrų dienų ir apgailėtino tikėjimo, beprasmiškai žadančio geresnių dienų. Tačiau labiausiai jis nerimo dėl Uršulės palikto kompiuterio, be kurio jis nepradėdavo nė vienos dienos. Gerai žinojo, jog dar kartą jį įjungęs pyks ir širs, stebėsis savo silpnumu, tačiau skaitys, analizuos ir vėl gailėsis, žadės, prisiekinės daugiau to nedaryti, tačiau ir vėl vakare sugrįš prie to paties.

Kaip ir dabar nesugebėjęs dar kartą atsispirti jis mintyse vėl purtė žmonos prisiminimus. Ryškiai prisiminė dieną, kai ji pranešė besilaukianti vaiko. Svarstė apie savo laimę, priesaiką, tą naktį duotą sau pačiam, kad bus geriausias tėvas ir vyras.

Dažnai nutylėdavęs per ginčus ir jai nusileisdavęs jis iš tiesų tą darė, kol ilgainiui ėmė tikėti, jog žmonos pasikeitimas tai jo nuopelnas. Tačiau dabar viskas tapo aišku: tuo metu buvo dingęs trečias žmogus. Uršulė, tapusi rami ir tariamai laiminga, iš tiesų slėpė tragišką širdgėlą, siaubingą skausmą, neapykantą jam, per galvą besiverčiančiam sutuoktiniui. Ir, rodos, atradęs daugelį at-

sakymų jis vis nerimo, svarstė ir suko galvą, kodėl mirties dieną, po tiek metų, Uršulė su Aleksandru vėl buvo kartu?

Vaikams sugulus Matas paėmė kompiuterį, jo veidas panėšėjo į tuoj dozę gausiančio narkomano veidą. Tokiam šis veiksmas, iš tiesų žlugdantis ir niekais verčiantis visą gyvenimą, šiuo metu atrodė vienintelis ir svarbiausias.

Nebent tik – *Pabaiga*

Namai skendėjo tyloje, tačiau gerai įsiklausęs galėjai nugirsti ventiliacijų vamzdžiais bėgiojančius vėjo gūsius, nedrąsiai besiartinančią liūtį ir kartkartėmis ant palangės krintančius sunkius lašus. Diena buvo nyki, todėl ir kambarys buvo tamsus, pripildytas rudenėjančios nerimą keliančios nuotaikos. Šviesos Uršulė nejungė, sėdėjo ant šiltų medinių grindų, nugarą įrėmusi į vėsią sieną ir gėrė nykią prieblandą.

Jis jos taip ir neieškojo. Neskambino ir išgąstingu balsu neprašė paaiškinimo, susitikimo, nemaldavo persigalvoti ir neverkė tyliai šnabždėdamas į ragelį. Nieko. Net laiško. Pikto, skaudinančio, įžeidžiančio. Net žinutės su trumpu ir aiškiu tekstu:

Eik velniop.

Tik skaudi tyla.

Spėjusi Aleksandrą pažinti Uršulė žinojo, jog žodžiai neskambink, nerašyk *jo niekada nebūtų sulaikę. Tačiau buvo tikra, jog išpažintis, kad* tu buvai klaida, *jo niekuomet neleis susigrąžinti.*

O ko ji tikėjosi? Kad po tokių žodžių jis maldaus jos persigalvoti, po jos langais puls žudytis? Jei ne vakarykštis atsitiktinis susitikimas, ji niekuomet nebūtų daugiau jo išvydusi. Dabar sėdėdama tuščiame kambaryje sugrįžo į paskutinį jų pokalbį.

Tai įvyko labdaros renginyje, kur ji ir Matas buvo garbės svečiai. Tokie, kuriems norisi paspausti ranką, prieiti pasisveikinti, gal dar

įbrukti kokią kortelę su vardu ir numeriu, tokie, kuriems prajuokinti vis stengiesi prisiminti kvailą anekdotą, tačiau galva, kaip tyčia, esti tuščia. Tokie, visada pasitempę, besišypsantys ir laimingi, pasodinami garbingiausiose vietose. Taip jie tampa tikra vakaro puošmena. Aleksandras tą vakarą buvo iš objektyvo nepaleidžiantis tokių garbingųjų kaip jie šventės fotografas.

Baltų staltiesių apsuptyje Uršulė atrodė išties nuostabiai. Sukeltais plaukais, tamsaus aksomo suknia, atidengiančia dar kaulėtą, dėl ankstyvo nėštumo nespėjusią pasikeisti nugarą. Tą vakarą ji atrodė it ilgai slėptas brangakmenis, kurį išvydęs negali nuslėpti nuostabos ir susižavėjimo.

Aleksandras, į ją pažvelgti drįstantis tik per objektyvą, vis atsirasdavo netoli. Ji traukte traukė, ir buvo panašu, kad ją išvydęs akimirksniu pamiršo laišką, pamiršo viską, ką jame skaitė. Fotoaparatu jis fiksavo Uršulę, gudriai vengiančią vyro prisilietimų, jos liūdnas akis, gaudė kartkartėmis jam skirtus žvilgsnius. Nebeištvėręs, pamynęs orumą rado progą prieiti.

Ji stovėjo prabangiame salės vestibiulyje tarp milžiniškų kolonų atrodanti tokia maža, jog galėjai pagalvoti, kad tai pasakos iliustracija. Rodėsi, kad tuoj išmušus dvylikai ji pasileis laiptais žemyn. Stovėjo viena ir nejudėdama, nuleidusi pečius, pabėgusi nuo šviesų ir netikrų šypsenų, nuo perdėto mandagumo ir įsiteikimo. Rodėsi, jog laukia kažko svarbaus.

– Ar tai tiesa, – Aleksandras stovėjo jos užnugaryje, – ką man rašei?

Žiūrėjo į jos prakaulias mentis, matė kylančius, įsitempiančius pečius. Norėjo prieiti ir paliesti juos lūpomis, matyti, kaip šiurpsta oda.

– Jis sužinojo? – jis nepasidavė.

Tačiau Uršulė neatsakė. Žengė nedrąsų žingsnį į priekį.

– Prašau, susitikime. Rytoj? – neatlyžo.

– Ne, Aleksandrai. Aš negaliu, – ji atsisuko. Dar norėjo išvysti jo akis, ieškančias bent kokio paaiškinimo.

– Kada galėtume pasišnekėti? – Aleksandras apsidairęs tyliai paklausė.

– Niekada, Saša... – Uršulės kreipinys, išdavęs jų artumą, Aleksandrui užgniaužė kvapą ir jis, lyg gavęs skaudų smūgį, šiek tiek sukumpo.

Jo mylimoji stovėjo nutilusi, viliojanti prakauliais, dar neseniai bučiuotais pečiais, liūdnomis, prieblandoje žvilgančiomis akimis ir suspaustomis lūpomis. Dar truputis, ir ji pravirks.

– Mieloji, eikš, supažindinsiu su kolega iš Šveicarijos... – Matas išniro taip netikėtai, kad abu, lyg užklupti žvėrys, nespėjo nė pasibaidyti. Vyras, tvirtai sučiupęs žmoną už rankos, nusivedė į minią.

– Man negera. Važiuojame namo, – Uršulė rankomis palytėjo savo dar nespėjusį išryškėti pilvą.

Tai buvo ženklas. Nenuginčijamas ir nereikalaujantis jokio kito paaiškinimo. Matas atsiprašęs kolegų pasuko išėjimo link. Ir jie dingo naktyje. Jaukaus vakaro ir muzikos apsuptyje palikę vis dar ieškančias akis.

Atrėmusi nugarą į sieną ji pajuto šaltį, tačiau nejudėjo. Galvojo apie dar vakar matytas Aleksandro akis. Jos buvo liūdnos, nesuprantančios, kas atsitiko. Instinktyviai ji paglostė pilvą. Žinojo, jog bent kartą pasielgusi iš nesavanaudiškų paskatų ji priėmė gerą sprendimą. Gerą jos vaikams, jos reputacijai, vyrui. Šeimai, kurią plėšytą ir išbarstytą buvo laikas surinkti.

Nebuvusi tikra, kaip Aleksandras reaguotų dėl jos nėštumo, ji žinojo, kad Matas tai priims kaip didžiausią gyvenimo laimėjimą. Taip ir buvo. Pastarosiomis dienomis jis buvo itin dėmesingas, švelnus, toks, kokio ji visuomet norėjo. Tačiau dabar jai visko buvo per

daug. Sulig kiekviena diena ji traukėsi į kiautą, kuriame tilpo tik ji ir besibeldžianti nauja gyvybė.

Sėdėdama tuščiame būsimo vaiko kambaryje bandė dėlioti planus, žadančius gražią ir gerą ateitį. Bandė pamiršti paskutinį jos ir Aleksandro susitikimą, penkias žemes su spalvotais pastatais, valtis, grandinėmis pririštas uolėtose įlankose ir jo mylintį žvilgsnį, kai dovanojo Vidužemio jūros kriauklę, lyg kokį meilės pažado simbolį. Ji bandė surasti bent kokį būdą viską pamiršti. Tikėjosi, kad nėštumas, kūdikio gimimas ir kasdieniai rūpesčiai viską sudėlios į savas vietas. Ir kad galiausiai užsimiršimas jai duos ramų gyvenimą ir tarp šių šimtamečių pušų ji taps laiminga.

Šalia gulėjo kompiuteris. Pirmą kartą jį paėmusi ji nežinojo, ką galėtų parašyti. Nebent tik – Pabaiga.

Matas prisiminė labdaros renginį, prisiminė žmoną buvus išties nepakartojamą, kerinčią. Vėl regėjo kolegų skvarbius žvilgsnius ir juto pasigėrėjimą. Tada jis buvo laimingas. Kiekvienas žmonos krustelėjimas, šypsnys ar žodis jam priminė, ką ji nešioja. Jis iš tiesų stengėsi, kiek įmanydamas pildė kiekvieną norą, kiekvieną užgaidą. Taikstėsi su jos slogia nuotaika ir vis dažniau ją lydinčia tyla.

Tomis dienomis ji buvo nurimusi, pamiršusi net studiją ir joje kantriai laukiantį maskarado dalyvį, dienas leido namuose. Matas buvo tikras, kad šis Uršulės pasikeitimas – tai pasirengimas motinystei, tikėjo, kad susikaupusi Uršulė laukia gimimo, tyrinėja atsirandančius kūno pasikeitimus. Tai buvo tiesa, tačiau šioje tyloje jis vis dar nematė pasirodančio svetimo žmogaus. Neregėjo žmonos sapnų, kuriuose ji buvo toli nuo namų.

Tuo metu pagaliau jis patikėjo, jog krizės jau ištvertos. Ir niekuomet nebesugrįš. Jis buvo tikras, jog jie, viską išgyvenę ir tiek daug atleidę, galiausiai tapo neišskiriami. Stebėdamas augantį Uršulės pilvą, gailėjosi kiekvienos skriaudos: meilužių, skaudžių žodžių, smurto, abejingumo. Graužėsi dėl kiekvienos veltui praleistos dienos ir tikėjo, kad ateisiantis vaikelis bus naujoji jų pradžia.

Matas troško, kad tai būtų buvę, kaip rašė jo žmona, *Nebent tik – Pabaiga*, tačiau dokumentas dar rodė esant puslapių. Jie be gailesčio turėjo užbaigti istoriją. Tad sukaupęs paskutines jėgas atvertė naują skyrių.

Su saule nusileidusi saviapgaulė

Treji metai. Be apgavystės ir melo. Treji – gryno kasdienio gyvenimo. Vaikai. Vyras. Namai. Laistomi kiemo augalai, garuojanti vakarienė. Pušų spygliai, kas rytą šluojami į krūvą, ir kas rytą vienodai riedantys kankorėžiai. Treji metai, rodos, sugrįžusios praeities.

Atsidavusi kūdikio laukimui, gimimui, auginimui Uršulė vis rečiau leisdavosi į prisiminimus. Draudė savęs gailėtis, dūsauti naktimis ir galvoti apie vyrą, kurį tebemylėjo. Net su Raminta ir Emrė apie jį daugiau nebesileido į kalbas. Ši tema buvo palaidota. Tai buvo jos bausmė, dažnai ignoruojama prisiminimais, kalte ir tuščiais, neišsiųstais laiškais, tačiau kantriai kiurksodavusi šalia.

Po paskutinio jų susitikimo vakarėlyje Uršulė sužinojo, kad Aleksandras iškeliavo. Kur? Vengė, net bijojo tą išgirsti. Išlaisvinusi mintis pagaliau leido jam pradingti. Paguoda, kad jo daugiau nebesutiks, vertė lengviau atsidusti, nekurti nejaukių susitikimo scenų ir nerašyti pasiaiškinimo scenarijų. Ji buvo dingusi. Jis taip pat. Ir, rodos, tai buvo visko pabaiga.

Širdis kiek aprimo, tačiau naktimis ji dar matydavo jį jūros mėlyje. Dar nešdavo spalvingus kokteilius, glostydavo Aleksandro nudegusius pečius. Ten ji kasnakt keliaudavo kartu.

Tačiau gimus Miglei išblėso ir tai.

Ir kai liovėsi jį regėti skubantį gatvėje, sėdintį pravažiuojančiuose automobiliuose, besišypsantį filmų ir knygų herojuose, gulintį iš-

taršytuose pataluose, kai pagaliau nevarginama praeities ji lengvai galėjo žvelgti į priekį, jis sugrįžo.

Diena nebuvo ta iš jos svajonių, kai susitinka du mylintys žmonės. Dažniausiai krintant lapams, dažytiems rudens: geltoniems arba užsiliepsnojusiems, degantiems raudonai. Diena buvo visai neromantiška, neįprasta nebent tik alinančiu karščiu. Kai viskas, ir sustabarėjusi žolė, ir prakaituoti žmonių veidai, tikisi lietaus.

Nebuvo jokių ženklų, pranašiškų sapnų ar sutapimų, turėjusių byloti, kad kažkas įvyks. Nieko. Tai buvo eilinė, kasdienių darbų ir rūpesčių pripildyta diena. Paėmusi Miglę iš darželio Uršulė skubėjo į maisto prekių parduotuvę. Matas, kaip dažnai mėgdavo, paskutinę minutę prisiminė, kad vakarienei yra prikvietęs svečių.

– Paruošk, mieloji, ką nors nesudėtingo, – tada jis sakydavo.

– Tai duonos papjaustysiu, – magėdavo atsakyti, tačiau svečius ji visuomet pasitikdavo su garuojančiais patiekalais.

Paskubomis sumetusi prekes į vežimą, kuriame tarp produktų kuitėsi Miglė, ji nervingai mindžikavo eilėje prie kasos. Mintyse dar kartą kratė produktų sąrašą. Bus kažką pamiršusi...

Ir staiga viskas aptemo.

Aleksandras stovėjo atsukęs nugarą gretimoje kasoje. Apšviestas popietės, kritusios pro parduotuvės vitrinas. Jis buvo ryškus, beveik toks, kokį jį prisiminė buvus. Tik tatuiruotė ant rankos buvo daug didesnė, apimanti beveik visą odos plotą. Piešinys tapo spalvingas, simbolizuojantis naujus nuotykius.

Sekundės ją, žiūrinčią į jo nugarą, staiga ėmė smaugti. Skenuojamų prekių garsai pyp... pyp... pyp... *nutolo. Nutolo viskas, kas tą akimirką ją supo. Net Miglės čiauškėjimas dingo, lyg jos čia nė būti nebuvo.*

Ji nežinojo, ar nori pradingti, ar pašaukti jį vardu. Tačiau praradusi kalbos dovaną, nemąstydama ir nejusdama ką daro į maišus

ėmė grūsti prekes. Jos krito iš akivaizdžiai drebančių rankų. Dar truputis, ir išsigandusi pardavėja kvies apsaugos darbuotoją.

– Ponia, klausiu, nuolaidų kortelė bus? – pasipiktinusi kreipėsi į sutrikdytą pirkėją.

– Kortelė? Ne, – Uršulė suvapėjo.

Aleksandras patraukė durų link.

Viskas. Jis nepamatys. Sukosi jos galvoje. Stengdamasi išlikti kuo ramesnė ji pajudėjo iš paskos. Buvo tikra, kad jo nepašauktų, tačiau kažkas vedė iš paskos. Kur jis eis? Gal automobilyje laukia moteris? Spėliojo. O kojos judėjo vis sparčiau.

Vos tik išėjus trenkė sausros banga. Automobilių stovėjimo aikštelė buvo pilna saulėje kaistančių automobilių, tad rodėsi, jog čia – karščiau kaip dykumoje. Jis buvo dar visai šalia, tačiau ji sustojo. Suvokusi, jog jis taip ir neatsisuks, suakmenėjo ir leido jam nueiti.

Tuomet galbūt kažką pamiršęs, o gal užnugaryje pajutęs deginantį nusivylimą jis atsisuko. Žiūrėjo tiesiai į ją. Juos skyrė pravažiuojantys automobiliai ir treji prabėgę metai.

Uršulė matė jo nustebusį žvilgsnį, sumišimą išvydus tarp prekių tupintį vaiką. Tačiau jis tylėjo. Kaip ir ji. Mušė tik širdis, kažkur smegenyse sukeldamos nepakeliamą spaudimą dar gaudė Vilniaus gatvės. Nors Aleksandras atrodė ramus, buvo įsitikinusi, kad išgyvena tą patį ką ir ji.

Galiausiai jis žengė artyn.

– Labas, – pasisveikino.

– Labas, – tyliai, daug tyliau nei norėjo, Uršulė atsakė.

Jie stovėjo klausydamiesi gatvės triukšmo, skubančių žingsnių, riedančių pirkinių vežimų ir prisiminimų. Aleksandro žvilgsnis atspindėjo laikytą pyktį, nuostabą, gerumą ir... ilgesį. Jo akyse ji dar pamatė meilę. Ir atlaidumą, kurio ištisus metus meluodama sau laukė. Suspaudusi lūpas dabar ji laikė atsiprašymo žodžius.

– O kas ši žavi dama? – Aleksandras šypsodamasis paklausė žiūrėdamas į Miglę.

Pasirodė pažįstama šypsena, iššiepti ir dėl nurudusios odos baltesni nei kadaise dantys. Priešais stovėjo tas pats žmogus. Jis viską iš naujo sudrebino, akimirksniu atėmė ilgus metus kauptą ir saugotą kantrybę. Jis buvo tas pats ir kitoks. Jis buvo naujas, nepažįstamas, bet ilgai mylėtas.

Tapusi gera ir pareiginga žmona, laiku patiekiančia karštą patiekalą, nuimančia pūkus nuo švarko, kai reikia nusišypsančia ir paguodžiančia, šią popietę ji vėl suklupo.

– Mano dukra, – atsakė.

Aleksandro stovėsena keistai sukumpo, buvo panašu, jog jam darosi sunku kvėpuoti. Uršulė išliko rami, net abejinga.

– Ne. Tai nėra, ką tu galvoji, – atsakė į jo nebylų klausimą.

Įsmeigęs akis jis kurį laiką tyrinėjo jam besišypsantį vaiką.

– Kaip tu laikaisi? – galiausiai paklausė, tarsi prieš tai nebūtų buvę jokio kito klausimo.

– Aš gerai... Kaip matai, – ji truktelėjo pečiais.

Nesimatę tiek metų jie nepersimetė įprastomis frazėmis, tariamomis susitikus po ilgo laiko. Apie išgražėjimą, prabėgusius metus, apie sėkmingas viena už kitą įspūdingesnes karjeras.

Jie daug tylėjo, nevalingai dairydamiesi į šalis, bandė šypsotis, kol galiausiai sutrikę ir palinkėję vienas kitam sėkmės patraukė skirtingais keliais. Tik jais eidami dar nežinojo, kad netrukus neištvėrę vėl susitiks, kalbės apie praėjusius trejus metus, dovanos vienas kitam prarastą laiką.

Tą vakarą susirinkę svečiai nepadėjo pamiršti buvusios dienos. It marionetė Uršulė tik linkčiojo ir šypsojosi, mintimis grįždama į perpildytą ir tvankią automobilių aikštelės dykumą.

Trejus metus vengusi net Aleksandro prisiminimo, tą vakarą ji

nė minutės nesugebėjo praleisti be jo. Mintys kilo, net pasiekusios debesis brovėsi vis aukščiau, kol galiausiai pasiekė planetą kantriai saugančias žvaigždes. Sukosi ir plazdėjo, savo virpesiu materializavosi į mažą krislą. Iš žemės jo dar nesimatė, bet jis visu greičiu ėmė kristi planetos link. Ir vieną dieną ji sulaukė jo žinutės.

Kviečiu vyno taurei. Draugiškai.

Šį pakvietimo tekstą būtų supratęs net visiškas kvailys. Draugiškai gerti vyną ji galėjo tik su Raminta arba Emrė. Tačiau smalsumas ir noras jį pamatyti, išklausinėti apie gyvenimą buvo toks didelis, kad ji neatsispyrė. Pažadėjusi sau, kad susitikimas bus draugiškas, pasiryžo jį pamatyti. Apgavystę, kaip buvo daugybę kartų dariusi seniau, pridengė Raminta, tad ji išsiruošė į paskutinį pasimatymą su Aleksandru.

Po kelių taurių vyno supratusi, kad pašnekesys greitai nesibaigs, ji išsiuntė trumpąją žinutę Matui. Nelauk, melavo ji, šį vakarą Ramintai reikia draugijos. Ir taip sugrįžo į seniai pamirštus žaidimus.

Nei jam, nei jai nereikėjo daug vyno išgerti, kad suprastų, kaip vienas kito yra pasiilgę. Kiekvienas judesys, balso virptelėjimas kas kartą smogdavo jų tikėjimui, pasiryžimui nekristi ten, iš kur per ilgas kančias buvo tik ką išlipę. Važiuodami taksi į Aleksandro butą jie apie tai nebegalvojo, svajojo pasiekti tikslą ir greičiau atsiduoti vienas kitam.

Ir kad ir kaip ši akimirka juos žavėjo, iš tiesų ji buvo skaudinanti. Abu žinojo, buvo ne kartą patyrę, jog išaušus rytui ji pakils nerimastingai žvilgčiodama į laikrodį, susiras kažkur numestą telefoną, skaitys praleistas žinutes ir skambučius. Jos akys tuomet keistai susiaurės, lūpos susispaus, o veide neliks buvusios ramybės. Tada ji nuskubės į vonią ir nuplovusi visą jo kvapą dings iš Aleksandro

dienos, iš ryto, iš jo gyvenimo. Kaip visada. Kaip visus tuos melo rytmečius.

Aleksandras negalėjo pakęsti šio rytinio ritualo, jos veido, kaltos atsisveikinimo šypsenos, tuščio jausmo jai išėjus, kai dar gulėdamas lovoje ilgai galėjo uosti jos kvapą.

Po to jis grįždavo į gyvenimą, į kasdienybę, į skubėjimą ir vėlavimą, stovėjimą kamščiuose ir kantrų laukimą... kada? Ir tik vakarais, kai parėjęs į namus jos nerasdavo, vėl prisimindavo liūdesį. Patalai, sutaršyti ir primenantys nuogą kūną, nebekvepėdavo moterimi, kuri, tikėtina, tuo metu gulėdavo prie kito vyro.

Tą dieną automobilių aikštelėje jų abiejų priesaika, kad daugiau to nebebus, kad jis dar kartą netaps trečiu, nereikalingu, o ji – beširde melage, išnyko. Kaip pakilęs dar vienas surūkytas dūmas, kaip nusileidusi saulė, kuri net pakilusi kitą rytą ir vėl atneša naktį. Tas pažadas buvo niekas, tik meistriška saviapgaulė, leidusi jiems susitikti dar ir dar, kol viskas prasidėjo iš naujo.

Pagaliau supratusi, jog visus metus buvo numirusi, o sugrįžęs Aleksandras vėl įžiebė viltį gyventi, ji ėmė dėlioti planus, repetuoti dar neištartus žodžius. Kol vieną dieną, kai ruošėsi vėl grįžti į namus, pasakė:

– Aš noriu skirtis, – Aleksandras, dar gulintis lovoje, pasirėmęs alkūnėmis pasikėlė.

Tarpduryje stovėjo moteris, jos kvapas dar sukosi kambaryje. Ilgai laukęs šios akimirkos nesitikėjo, kad tai nutiks taip paprastai, lengvai, kasdieniškai.

– Bet tu supranti, kad aš turiu du vaikus? Ir jie visuomet bus ten, kur esu aš? Ir tu žinai, kokia nepakenčiama galiu kartais būti, todėl gerai pamąstyk, – nesulaukusi jo atsakymo ji išbėrė.

– Dėl vaikų sutarsime. Bet dėl kaprizų dar pagalvosiu, – priėjęs jis ėmė bučiuoti jos rankas.

Tai buvo ženklas, jog jis pasiryžęs. Tai buvo ženklas, jog jis myli. Ir būtent tai Uršulei suteikė drąsos.

Ji pasiliko. Tą dieną. Tačiau vakare kaip visada sugrįžo į namus. Nebuvo viskas taip paprasta, kaip tarpduryje ištarti žodžiai. Ji juto pareigą tai padaryti švelniai, viską kruopščiai apgalvojusi ir sąžiningai. Privalėjo viską logiškai ir aiškiai išdėstyti. Tad antrą kartą ėmė kurti skyrybų planus. Kas naktį kartojo žodžius, skirtus Matui, o šis, ramiai miegantis šalia, sukeldavo jai gailestį. Bet suėmusi save į rankas ji tikėjo, kad šį kartą tai iš tiesų pasibaigs.

– Tavęs tuoj išvis neliks, – susirūpinusiu žvilgsniu barė motina.

Matas neatsakęs srėbė karštą sriubą.

– Pats dar kaip nori, bet vaikai taip negali gyventi.

– Mam, baik, – suirzęs metė priekaištingą žvilgsnį motinai.

Ji kaip visuomet kuitėsi virtuvėje. Tai buvo vienintelė vieta, kurioje ji viešpatavo. Mažai bendraujanti, neiškalbi ir perdėm ūkiška, o tai dažnai užgoždavo jos moteriškumą, ji tik taip užkariaudavo širdis. Tačiau pačios ji buvo akmeninė. Į ją įsileidusi tik sūnų ir dukras ji nuo pat pradžių nebyliai kovojo su Uršule. Jos kandžios replikos dažnai kirsdavo pačiu netikėčiausiu metu, todėl net po marčios mirties jau laidotuvių dieną patikinusi, jog tokia buvo Dievo valia ir kad gyvenimas tęsiasi, gedėti liovėsi jau kitą dieną. Tad rūpestis dėl akyse nykstančio sūnaus buvo dar viena kova su jau mirusia Uršule.

Matas žinojo ją esant teisią. Taip tęstis daugiau negalėjo. Įnikęs į kompiuterio ekraną, besiblaškantis lyg pabaidytas vaiduoklis, naktimis pyktį plaunantis viskiu, jis nebuvo geras tėvas. Įsitvėręs žmonos užrašų įkrito į klampų liūdesį, murgdėsi bandydamas išlipti, bet pavargęs klimpo dar giliau. Tikėjo, jog viskas greitai pasibaigs ir jis galės gydytis netekties skausmą.

– Ir ko tu taip sielojies? Nebuvo ji gera žmona, – motina rankomis parėmė riebias strėnas.

– Norėčiau išvadas daryti pats, – nukirto.

– Kokias išvadas? Kad buvo kekšė? Ir taip visi žino.

Apstulbęs jis stebėjosi motinos ramiu tonu, buvo šokiruotas žodžių, kurių kaip gyvas nebuvo girdėjęs iš jos lūpų.

– Nedrįsk daugiau taip kalbėti! – suriko, stodamasis kliudė lėkštę, sriuba pasklido po stalą ir maža srovele ėmė bėgti žemėn.

Buvo akivaizdu, kad motina tokio atsakymo nesitikėjo. Išgąstingos akys išdavė ją gailintis, tačiau buvo per vėlu, sūnus smarkiai trenkęs durimis jau buvo išėjęs.

Pirmą kartą ilgai pykęs šį kartą troško Uršulę apginti. Pridariusi klaidų, lengva ranka paleidusi jų santuoką vėjais, ji vis tiek nebuvo nusipelniusi tokių žodžių. Pastarąsias dienas gyvendamas jos užrašais suvokė, kad ir pats prie daug ko prisidėjo. Nebuvo tobulas vyras. Dažnai buvo net nepakenčiamas. Ir jis turėjo meilužių. Ir jis nesusivaldęs ją mušė. Pamiršdavo metines. Žingsnis po žingsnio tvirtai ją laikydamas pats privedė prie viso šito.

Skaitydamas žmonos dienoraštį nuoširdžiai regėjo jos nusivylimą, kančią, paklydimą. Matas jau seniai pripažino – ji nebuvo laiminga. Ji buvo vargšė besiblaškanti moteris, visa širdimi mylėjusi kitą vyrą.

Uršulės kompiuteryje Matas rado užuominų, norą viską sugrąžinti, išsaugoti šeimą. Pamiršusi nuodėmes ji norėjo gyventi toliau. Tačiau neįstengė. Dėl jo kaltės suklupusi taip ir nesugebėjo atsistoti. Paklydimas buvo didesnis už blėstančią meilę. Jei baigiasi meilė, lieka tik pagarba. O kur buvo jų pagarba? Jų abiejų?

Dabar Matas žinojo, nebeliko nieko, kas juos dar būtų laikę drauge, kas galėjo versti stengtis viską pradėti iš naujo. Jis pripažino, jo Uršulės apsisprendimas buvo logiškas, natūralus ir, kad ir kaip sunku buvo tam pritarti, galbūt jis buvo net pateisinamas.

Pagaliau po tiek laiko jis suprato: jie abu buvo kalti. Ne Alek-

sandras, ne Ligita, ne vaikai, ne aplinkybės ar išblėsusi aistra. Tai jie viską lengvai paleido, nusigręžė nuo sunkumų ir pasuko ten, kur lengviau. Ir niekas, ypač jo paties motina, neturėjo teisės teisti. Matas panoro atverti kompiuterį ir visiems leisti Uršulę pažinti, pažinti jos kančią, nusivylimą. Norėjo leisti pamatyti žmonos pastangas viską pamiršti, ištaisyti ir sugrįžti. Leisti skaityti ir teisti juos abu, arba abu išteisinti. Tačiau labiausiai jis bijojo likti auka. Nenorėjo matyti užuojautos žvilgsnio, palaikančio tapšnojimo per petį, reiškiančio tik viena: tu buvai žioplys.

Kamuojamas baimės tapti pasmerktas pirmą kartą susimąstė apie dienos šviesą, padėsiančią jam išsilaisvinti. Matui kilo mintis išleisti knygą. Atskleisdamas tiesą jis geidė save ir Uršulę nubausti. O gal išteisinti. Egoistiškai panoro, kad visi pajustų tai, ką jautė jis: pyktį, pateisinimą ir atleidimą.

Apsėdusi mintis galiausiai tapo vienintele išeitimi, vieninteliu kaltės išpirkimu ir išsivadavimu. Jau tą dieną grįžęs į namus dar nebaigęs skaityti užrašų jis keletui leidyklų išsiuntinėjo žmonos dienoraščio dokumentą. Tada ilgai sėdėjo nejudėdamas. Bijojo nusivylimo, bet dar labiau bijojo sėkmės.

O kažkur Vilniaus viduryje laiškas jau kybojo svetimoje erdvėje. Matas dar nežinojo, kad netrukus jį atidarys jauna, veržlumo stokojanti ir gyvenimu nusivylusi moteris. Dažnai svajojanti ir dūsaujanti, naktimis vis kurianti ryškiaspalves dramas apie save ir apie Gerąjį Princą. Dar nežinojo, kad Uršulės žodžiuose pažinusi save, ji padarys viską, kad knyga pasiektų skaitytoją: tokią pat nusivylusią, nuo namų dulkių pritroškusią, tačiau dar gyvą moterį. Dabar išsigandęs ir sutrikęs Matas dėbsojo į paskutinius žmonos žodžius. Kai juos baigs, teks visam laikui atsisveikinti.

Paskutinė kelionė

Ištarusi tai garsiai Uršulė mintimis dėliojo savo ir Aleksandro būsimą gyvenimą. Tirštomis spalvomis piešė jų dienas ir naktis, keliones ir bendrą buitį. Rodos, aplink viskas atgijo, visos planetos upės tapo sraunesnės, skaidrios, su savimi nešančios gyvybę, tokią kokią ji jautė savo sieloje. Į ryškiaspalvę paletę dar įsimaišydavo tamsūs atspalviai. Ji gailėjo Mato. Vyro, ramiai grįžtančio iš darbo, kramtančio jos ruoštą vakarienę, o atėjus nakčiai įkrintančio į minkštą patalą, įprastai jos nepaliečiančio ir užmiegančio.

Ji pasakys. Po išvykos su Aleksandru sudėlios paskutinius taškus. Po šito tikriausiai Matas šauks, mėtys daiktus, gal sudaužys pasimaišiusį stiklą, susipjaustys rankas, tada tepdamas krauju Uršulės delnus bandys ją sustabdyti. Bet ji išeis. Buvo tikra kaip niekada. Juto, kad priėjo pabaigą. Nujautė, kad stovi ten, kur uždarius duris jos laukia naujas gyvenimas.

Ji atgailaus, atsiprašys, linkės sėkmės ir nuoširdžiai to trokš. Galbūt net verks. Kartu susėdę verks. Dėl visko, kas taip ir nesugrįžo iš praeities. Bet ji išeis. Ir joks vėjas, jokia stichija nebesustabdys. Tada giliai įkvėps, užmerks akis ir pavirtusi paukšteliu pakils į aukštybes. Tačiau dabar dar privalėjo įsitikinti, atskleisti tai, ką slėpė ištisus metus. Turėjo gauti atleidimą.

Kruopščiai suplanavusi Uršulė surengė savaitgalio išvyką. Ji ir Aleksandras turėjo daug ką apkalbėti, iš vienas kito akių turėjo ga-

lutinai perskaityti, kad išties yra pasirengę. Jis – tapti ne tik mylinčiu vyru, bet ir patėviu, ji – sugebėti palikti tai, ką turėjo, ir priimti naują gyvenimą, ištverti kaltę, atgailą ir pasmerkimą.

Viskas buvo prieš akis, todėl dabar nekantraudama ji kruopščiai ruošėsi išvykai prie ežero. Prie to paties, savo paviršiuje atspindinčio dangų ir lėktuvus, kur kadaise viskas prasidėjo.

Matas puikiai žinojo, jog tai buvo paskutinė žmonos kelionė. Iš jos ji niekuomet nebesugrįš. Nepasakys jam, kad išeina ir kad palieka jį dėl kito. Nesusikraus daiktų ir neišeis, kaip svajojo pakylėta ir laisva širdimi, pro duris. Lyg pasenęs laikrodis sustojo jos mintys, planai, o likę puslapiuose jie atiteks užmaršties teismui.

Matas bandė įsivaizduoti Uršulės paskutinį rytą, paskutinį kavos gurkšnį ir prieš išeinant mestą žvilgsnį į namus, į kuriuos daugiau nebepareis. Mąstė, koks būtų rytas, jei galėtum žinoti, kad jis paskutinis? Kiek įžvelgtum kasdieniuose dalykuose? Pramerkęs akis po paskutinio sapno dar pagulėtum minutę, pasirąžytum, visu kūnu justum blėstant miegą ir patalų švelnų lipšnumą. Atvėręs langą miesto triukšme girdėtum spengiančią tylą, kylantį vėją, baugščias paukščių giesmes. Girdėtum artėjantį lietų. Įkvėpęs šviežio oro pasisotintum naujam gyvenimui. Tetruksiančiam dieną, bet naujam, nepažintam, mylimam.

Užpylęs kavą lėtai maišytum juodus tirščius, šnervėmis traukdamas svaiginantį garą stebėtum besisukančią balzganą putą ir tikėtumeisi, jog ji išpranašaus tau ateitį. Gertum lėtai, jusdamas karstelėjusį saldumą ir būtum tikras, jog nieko skaniau nesi ragavęs. Žinotum, kad neberagausi.

Paniręs po rytinio dušo srove, lyg po tropiniu lietumi, justum kiekvieną šiltą lašą, jo sraunų kritimą kūnu. Pražiojęs burną justum vandens, gyvybės skonį, jos saldumą, kartumą, ragautum ty-

rumo. Šluostydamas drėgną kūną gėrėtumeisi sielos buveine, mylėtum kiekvieną dėmę, randą, žymintį vis kitą istoriją. Ir tą rytą tu būtum sau gražus. Norėtum dar toks pabūti, tačiau suskubtum, nes tiek daug dar norėtum šią dieną patirti.

Tuomet leistumeisi į kelionę. Gal susitiktum su brangiais žmonėmis. Išsakytum ilgai laikytas paslaptis, atsiprašymu išlaisvintum pagiežą ir pyktį. Gal būtum vienas. Nugara prispaudęs pievos stiebus, prisimintum save. Gal smerktum, bet išteisintum. Rūkydamas negalvotum apie žalą, tik stebėtum kylantį dūmą. Ten, kur pats tuoj pakilsi.

Ar toks buvo jo Uršulės rytas? Ar ji mylėjo save?

Paskutinius įrašus išdavė Uršulės mirties data, bylojanti, kad šis žmogus išėjo per anksti. Ir Matas akimirksniu pasileido į paskutinį žmonos rytą.

Naktis, dėliojant žodžius, klumpant ir keliantis iš keistų sapnų, lengvai paleido iš miego. Palikusi kūno šilumą, tuoj pat išblėsiančią, Uršulė pakilo iš patalų. Užplikiusi kavą, kurios taip ir neišgėrė, suskubo ruoštis. Slampinėdama po nykius namus ji padrikai rinkosi daiktus, paskubomis kišo juos į krepšį. Pradžiai būtiniausius, nes kai sugrįš, ji atsisveikins su Matu visiems laikams.

Ši diena bus lemtinga. Beveik tokia pat, kokia, gera menant, buvo prieš beveik trylika metų. Gniauždama besiveržiantį nerimą ji norėjo kuo greičiau išsilaisvinti. Tad dar nespėjusiais išdžiūti plaukais išskubėjo pro duris. Oras buvo bjaurus, kad ir apniukęs dangus dovanojo spengiantį šaltį.

Tik įsėdusi į automobilį Uršulė pasijuto ramiau. Ir pasirodžiusios subliuškusios snaigės neatrodė piktos. Patraukusi Aleksandro namų link ji tolo nuo savo buvusio gyvenimo.

Prieš akis kilo naujos, kitaip kvepiančios dienos. Net užšalusios žiemos fone jos rodėsi šviesios ir jaukios, dvelkiančios ateinančiu pavasariu. Kai dangus būna vaiskus ir dosnus šilto lietaus. Ji žinojo, jog šis lietus galiausiai padės nuplauti lėtai blunkančias sielos dėmes, šį rytą ją pasitikusias bebundančią.

Ir ji šio pavasario lauks kantriai, su nerimu. O jam atėjus atvers plačiai duris. Tada nusišypsos.

Ir tada Matas rado dar vieną skyrių. Jį skaitydamas virpančiomis lūpomis lyg maldą tyliai kartojo žodžius. Jis meldė sumažinti skausmą, prašė, kad, be jo, niekas šito nesužinotų, neperskaitytų ir niekuomet jam neprimintų. Skyriaus, kurio Jūs, mielieji skaitytojai, neskaitėte. To, kurio Matas bijojo visas šias dienas, to, kurio vylėsi niekada nerasiąs.

Tačiau jis buvo. Parašytas Uršulės mirties dieną. Šis skyrius jam priminė skaudžią tiesą, juodu ant balto užrašytas jos klaidas, jos liūdną neišsakytą išpažintį. Tačiau skirta ji buvo ne jam.

Matą gąsdino tai, kad nespėjęs atrasti šio skyriaus jis išsiuntė tekstą leidykloms, iš kurių viena netrukus sutiko leisti knygą. Dabar šis skyrius privalėjo būti ištrintas.

– Na, man labai gaila, kad jūs negalėjote susivokti dar prieš mums atiduodamas rankraštį, pone Matai. Tačiau pasiekėte savo. Ištrinsime jį, – įsitikinusi, kad Matas geriau nutrauks sutartį, bet neleis jo spausdinti, Živilė pagaliau pasidavė.

Matas nurimo. Rodos po ilgo kankinamo pusmečio, jis iš tiesų pamiršo viską, ką buvo skaitęs. Ilgai keliavęs žmonos klystkeliais jis atrado savąjį taką. Apgalvojęs kiekvieną posūkį, padėsiantį jam užsimiršti, pasinėrė į būsimos knygos leidimą. Tikėjo, jog knyga bus nuoširdūs atsiprašymo žodžiai, savo neteisumo pripažinimas, tačiau sykiu ir tikrasis atpildas už pažeminimą. Jis neabejojo, kad elgėsi teisingai, tad dabar skubėjo suderinti detales.

Kol rugpjūtį, vasarai lukštenantis iš žaluma virpančio drabužio, kai dar žinai, jog ji čia, bet vis dėlto jauti artėjantį rudenį, pasirodė Uršulės knyga skambiu pavadinimu *Žmona raganos vardu*. Mato prašymu viršelyje skleidėsi pakalnutės, simbolizuojančios tik jam suprantamą jųdviejų prisiminimą. Išleista ji buvo likus vos keletui dienų iki jų vestuvių tryliktųjų metinių. Pakalnučių metinių. Jis neabejojo, jog būtent šių gėlių tą dieną Uršulė būtų tikėjusis.

Netrukus kūriniui pasiekus knygynus, versdami puslapius artimieji svetimame gyvenime ieškos savęs. Vieni iš jų nusivils, kiti nustebs. Bus ir tokių, kurie savęs neras. Nes galbūt buvo nesvarbūs, kiti, atvirkščiai, nes buvo svarbiausi.

Tačiau visi iki vieno gyvens toliau. Žengs į priekį. Nes tekės saulė ir suksis planeta, nes vėl spindės mėnulis, o vakaruose kas kartą blės šviesa. Nes visa žemės esybė primins laiko galią, jo sraunų nepaliaujamą tekėjimą, abejingumą mirties baimei, jo piktdžiugišką juoką jiems senstant. Ir jie, tie artimieji, skubės gyventi. Nes labiau už viską bijos to juoko, o dar labiau bijos jo neišgirsti. Kaip neseniai išėjusi jų mylimoji. Žmona, mama, meilužė, draugė. Ta raganos vardu.

Ir jie visi, tie paminėti ir praleisti, versdami knygos puslapius, pagaliau ras jėgų atsisveikinti.

Raminta

Dirbtinės prieblandos pilname kambaryje apšviestas kampas buvo toks ryškus, jog rodėsi, pradrėskęs audiny skylę, kažkas įsileido saulę. Nukreipti šviestuvai išryškino modelių liesus kūnus, jų blizgančias pravertas lūpas ir kiekvieną drabužio klostę. Dėl gelsvos spalvos žmonės buvo panašūs į lėles, dailiai išlankstytas ir sustatytas po ilgos žaidimų dienos.

Tik baigiantis fotosesijai ji pastebėjo savo nekruopštaus darbo klaidas: nuvarvėjusias akis ir nuo riebalų blizgančius merginų skruostus. Tačiau tai buvo paskutiniai kadrai, tad nusprendė, kad prasmės trukdyti nebėra.

Uršulės mirtis jai reiškė netektį ne tik kompanionės darbuose, bet labiausiai artimo žmogaus. Draugės, kuri buvo artimesnė net už jos pačios dvynę. Netekusi jos jautė įsiskverbusią tuštumą. Rytais niekas nebeįvirsdavo nešinas keliais puodeliais kavos. Nebekvepėjo ir lyginami drabužiai, visada nepriekaištingai paruošti.

Išėjusi Uršulė darbe išardė jų kompaniją. Lyg negalėdami tverti nejaukios tylos, primenančios lemtingą dieną, vienas po kito jie išsilakstė. Teisinosi tobulėjimo ir naujos aplinkos troškimu. Tarsi būdami atskirai jie galėtų pamiršti žymę, kurią giliai įrėžė bičiulės mirtis.

Iš tiesų jie visi troško gyventi. Gyventi geriau, linksmiau, gyventi prasmingiau, kad netikėtai išėjęs nepaliktum tik pelenų urnos, saugančios visą tave, viską, ką nešiojaisi gyvendamas. Ir kad

beprasmiškai žydinčioje pievoje ar tamsioje jūroje išbarstyti tavo pelenai, be užverktų mylimųjų akių, paliktų dar kažką. Kas tave primintų trykštantį gyvenimu.

Visą dieną negalėjusi susikaupti Raminta pasidžiaugė darbo pabaiga ir tyliai išskubėjo. Nuo ryto savam krepšyje laikiusi prisiminimą nekantravo atsiversti knygą. Joje tikėjosi atrasti dar vieną vakarą, dar vieną dieną, dar vieną linksmą pokalbį.

Kojos pačios nešė daugybę kartų mintu keliu ir neilgai trukus ji atsidūrė pačioje miesto širdyje. Atsisėdo ant pamėgto suolo, nuo kurio buvo gerai matyti Uršulės studijos langai, ir ėmė stebėti žmones. Visi skubėjo, įnikę į rūpesčius, į telefoninius pokalbius, nematė net lekiančios metų kaitos. Raminta užmerkė akis, panirusi į miesto muziką tyliai sėdėjo. Po to įsmeigusi žvilgsnį žiūrėjo į tamsius, gyvybės netekusius langus.

Šį vakarą po darbų ji nesuabejojo, jog jos būtų ten nuėjusios, užtraukusios tamsias užuolaidas ir besimėgaudamos desertais saldumą plautų karšta arbata. Neabejojo, jog ir šį kartą įkvėpta fotosesijos Uršulė trauktų eskizus, juos taisytų, brauktų ir piештų vis naujus. Skleistų audinių bures ir klostėmis jas smeigtų prie pralinksmėjusio, šeimininkės sulaukusio maskarado dalyvio. Ji neabejojo, jog ir šį vakarą, skubėdama vytis viziją, ji įsidurtų pirštą, tuomet nulaižiusi kraujo sūrumą dailiai surauktų nosį.

Bet užuolaidos, suimtos kraštuose, nejudėjo. Vakarėjantys langai atrodė tamsūs. Niekas tą vakarą negrįžo. Įsmeigusi akis Raminta bandė sugauti bent kokią gyvybę, pamatyti nors mažiausią krustelėjimą. Buvo tyku. Neužsidegė šviesos, o tamsoje nepasirodė joks vaiduoklis, klaidžiojanti siela, mąsliai žvelgianti žemėn. Rodėsi tik tušti langai ir užrašas po jais: PARDUODAMAS.

Nuleido akis. Priešais spalvomis raibuliuojančiais kaklais sukiojosi balandžiai. Tai priartėdavo visai šalimais, tai baugščiai

nustraksėdavo tolyn. Tačiau pažirę trupiniai versdavo nugalėti baimę ir net klupdami puldavo atgalios.

Pakeliui iš darbo užsukusi į kvapais viliojančią kepyklą iš įpročio, kaip dažnai abi darydavo, nusipirko dvi dar šiltas, garais alsuojančias bandeles. Apetito nebuvo. Jau kuris laikas nepajėgusi prisiversti ji kasdien lesindavo šiuos ir taip nupenėtus paukščius. Sukišusi pirštus į minkštą kepinį gabalėlis po gabalėlio plėšė ir mėtydama stebėjo alkanųjų šokį.

Išbarsčiusi paskutinius trupinius atvertė knygą. Ir nors puslapiai dar buvo neužlankstytais kampais ir kvepėjo dažais, istoriją, slypinčią joje, ji jau žinojo. Kaip ir žinojo viską, kas slėpėsi už jos.

Kiekvienas žodis, sakinys it baltas laivas ją saugiai nešė per atminties bangas. Kartkartėmis ji stabtelėdavo, pakeldavo akis, minutėlę pasėdėdavo ir vėl sugrįždavo.

Praėjo pusmetis po draugės mirties. O ji vis labiau smego į liūdesį. Gedului įsisenėjus susitaikė, apsiprato su tyla telefone, tačiau juto neaprėpiamą ilgesį. Tokį pajutusios jos visuomet susitikdavo ir, rodos, net kelios minutės pokalbio įkraudavo jų draugystę, pasotindavo emocijomis ir jos ramios galėdavo grįžti į savus gyvenimus.

Viską Uršulei atleisdavo, jos išsiblaškymą ir dažną tylėjimą, pastaruoju metu nuolat ją lydintį, tiesmuką nenuovokumą ir nuolatinį skubėjimą, kai išgėrusi kelis gurkšnius kavos lėkdavo toliau. Tačiau tokio išėjimo atleisti dar nesiryžo.

Dažnai prisimindavo paskutinį susitikimą, kai giedromis akimis pasakojo apie Aleksandro sugrįžimą. Apie savo galutinį sprendimą skirtis su Matu. Tą kartą ji buvo laiminga, lyg stiprių pasaulio rankų iškelta aukščiau nepasiekiamų žemės viršūnių. Ten, kur driekėsi tik debesys ir šlaitais krito pievos, suarti laukai, savo spalvomis pasakojantys apie šeimininkų darbus.

– Paskambinsiu tau po visko! – buvo paskutiniai jos žodžiai.

Bet nepaskambino, nes dovanojusi paskutinį šypsnį kitą rytą išskubėjo slidžiu keliu.

Po šių įvykių Raminta ją regėdavo užmigusią, patogiai įsitaisiusią gėlių kalvose, pasiruošusią visiems ištarti *sudie*. Dažnai tą pasakydavo sapnuose. Tada Raminta šokdavo iš patalų ir nuvargusiomis akimis sėdėdavo tamsioje svetainėje. Gerdavo arbatą, padėsiančią užmigti, tačiau dažniausiai taip ir prasėdėdavo iki ryto. Galvodavo apie jų naktinius pasisėdėjimus, kai lyg mokinukės, neskaičiuojančios laiko, spygaudavo iki paryčių. Kai kvatodamos spėliodavo, kokios jos bus senutės. Raukšlėtos, drebančiomis rankomis, kurtumo išvargintos ir per garsiai šaukiančios, niekam neįdomios, bet visuomet viena kitai reikalingos.

Šie prisiminimai tik beviltiškai glumino, neleido atsisveikinti. Norėdama ją dar paturėti dažnai išsiruošdavo į jų pamėgtas kavines. Atsisėsdavo prie lango, kur stebėdamos praeivius niekieno netrukdomos juos aptarinėdavo. Čia atėjusi Raminta pasistatydavo vienišą kavos puodelį ir laukdavo palengvėjimo. Tačiau sopuliui nepraėjus, nebaigusi gėrimo išeidavo.

Išsilaksčius paskutiniems balandžiams ji dar sėdėjo. Ištiesusi kojas džiaugėsi mėgstamiausiu Uršulės metų laiku.

– Pažiūrėk, kaip rimsta gamta. Dar blaškosi, šiaušiasi, bet jau nuvargusi. Ir gelstantys lapai tai tuoj išduos, – Raminta girdėjo ją kalbant.

Ji buvo šalia. Raminta galėjo prisiekti, jog tai ji, tik ką atskubėjusi, atsinešusi gatvių kvapą, prisėdo greta. Linksma ir užsisvajojusi. Tarp miesto luitų stebinti medžius.

– Aš tavęs siaubingai pasiilgau, – pusbalsiu ištarė Raminta.

Pūstelėjo vėjas. Tarp gaudžiančių automobilių sušlamėjo medžiai. Vos per žingsnį nuo kojų tūptelėjo žvirblis. Blaškydamasis

ėmė plakti sparnais, rodėsi, jog ruošiasi pakilti. Raminta nusišypsojo. Pirmą kartą po jos mirties prisiminė gyvą, saulės sulipintomis akimis. Pasijuto gavusi energijos, visai kaip kadaise kavinėje prie lango, kai stebėdavo praeivius.

– Viso, – dar šypsodamasi pakilo.

Nemačiomis nusišluostė ašaras ir paskutinį kartą žvilgtelėjo į tamsą už langų. Vis dar nebuvo jokių vaiduoklių, siluetų, jokių besiblaškančių sielų. Tuomet skubiu žingsniu patraukė į miesto gilumą. Skubėjo namo, į savo įprastą gyvenimą, į liūdną vakarą ir slogią naktį, į rytą, kurio sulauks.

Užnugaryje paliko tuščius namus, kuriuose net oras buvo troškus, užsistovėjęs, dar saugantis Uršulės kvepalų aromato gaidas. Paliko ir paukštuką, vikriai kraipantį galvelę, be garso striksintį ant gatvės grindinio. Nuvargę medžiai siūbavo, ošė lenkiami kylančio vėjo. Kuždėjo apie artėjantį rudeninį lietų.

Emrė

Kiek užmatei į tolį driekėsi neapskaičiuojamas dangaus mėlis. Buvo giedra ir šviesu. Ne taip, kaip žemės plutai po storu debesų sluoksniu. Iš viršaus jie atrodė lyg minkštas cukrinis patalas, į kurį norėtųsi klestelėti ir pirštais liesti švelnumą.

Ramiai skridęs lėktuvas ėmė virpulingai žemėti. Galėjai visu kūnu justi žemės trauką, kuri aukštybėse buvo apslopusi, vertusi primiršti, kad kažkur apačioje plyti laukai, žydi sodai ir tyvuliuoja ežerai.

– Pradėjome leistis į Los Andželo tarptautinį oro uostą. Žemę pasieksime po dvidešimties minučių, – žemu tembru kalbėjo pilotas.

Priešais Emrė akis vis dar rodėsi filmo, kurį jau seniai buvo pamiršęs, vaizdai. Turtingi vynuogynai, įkalinę siaurą taką į šviesų didingą rūmą, vyro akys, mylinčios moterį, svajingai blaškomomis vėjo plaukų sruogomis glostančios jam veidą. Ji jam priminė Ramintą, moterį, kuri šiuos metus buvo puiki draugė, nuostabi meilužė, tačiau ne gyvenimo pakeleivė. Jie, turėję per daug kultūrinių skirtumų, per daug netiesos, o dar ir bendrą kančią, nusprendė, jog laikas atsisveikinti.

Rankose Emrė laikė knygą. Deja, jos nemokėjo skaityti. Viskas, kas jam buvo suprantama, viršelyje tilpo į du žodžius: *Uršulė Tyraitė*. Ją jis prisiminė baltą it porcelianas ir vėsią lyg vasaros nespėtą sušildyti jūrą. Nepažinojęs moters tiek laiko, kad išmok-

tų jos kalbą, buvo tikras, jog tiek užteko pažinti jos širdį. Dažnai akyse matydavęs tiek liūdesio ar per kraštus besiveržiančio džiugesio žinojo – jie buvo draugai.

Ir diena, kai ji žuvo, tapo viena iš liūdniausių jo gyvenime. Jos tolerantiškas kantrumas klausytis niekingo melo, kuriuo jau seniai pats patikėjo, įrodė, jog jausmai nebuvo paviršutiniški. Todėl dabar kamavosi dėl kaltės ir gėdos. Juto vis augančią graužatį.

Taip ir neišdrįso pasakyti tiesos ir skaidrios draugystės krisle slėpė balzganą melą. Tai žeidė jų santykius, nes kad ir koks ryškus ir didelis būtų safyras, jei mėlyje slėps bent mažiausią drumzlelę, niekuomet nebus vertingas. Jos nematyti šešėlyje, tačiau saulėje įsirėš ryški dėmė. Ir ši jo širdyje išliks ilgam, gal net visam laikui.

Nors dėjosi ten gyvenąs, Kalifornijoje niekuomet net nebuvo buvęs. Viešėdamas Lietuvoje dažnai meluodavo sau ir aplinkiniams, tarsi nujausdamas, jog kitaip taps atstumtuoju, miestą teršiančiu ir vietines merginas viliojančiu atvykėliu. Todėl tapo svarbiu verslininku iš Kalifornijos ir bent retkarčiais gaudavo šiokios tokios pagarbos.

Daugybę kartų ruošęsis pasakyti tiesą, dabar tik gailėjosi. Jei būtų galėjęs perskaityti draugės rašytus žodžius, būtų radęs atlaidumą ir supratimą. Tada būtų lengviau atsiduseęs ir nusimetęs bent dalį savo sunkios apgavystės. Tačiau delnuose laikė tik dailiai įrištą knygą, puoštą lauko gėlėmis. Ji jam nieko nepasakojo, tik priminė, koks trumpas ir trapus šioje didingoje planetoje, nenuilstamai alsuojančioje gyvybe, jų gyvenimas.

Uršulė jį įkvėpė, pastūmėjo siekti to, ko visada siekė savo apgaule. Ir jis išsiruošė į ilgą atgailos kelionę, turinčią galybę užsibrėžtų tikslų ir svajonių. Galbūt po daug metų jis iš tiesų sugrįš ir tyliai sėdėdamas jų mėgstamoje kavinėje, kur savininkas visuomet įpila daugiau kavos, galės ją gerti kaip tikras Kalifornijos verslininkas.

Jis tuo tikėjo, kaip ir tuo, kad ji, viską atleidusi, tuomet sėdės šalia. Šypsosis ir tylės. Nepaliesta laiko, nušviesta saulės, o ilgus plaukus paleidusi ant pečių. Tada palinkusi tyliai ištars:

– Papasakok man apie Kaliforniją, – pasirems alkūnėmis į stalą ir klausysis jo pasakojimo.

Jis kalbės apie save, apie sutiktus žmones, apie nelengvą ir ilgą kelią į visa tai, ką pasiekė. Ir pirmą kartą jis nemeluos. Dėkos už įkvėpimą ir tikėjimą. Ir pasakys, kaip jos ilgisi.

Lėktuvui nusileidus širdis ėmė virpėti. Priešais atsivėrė galimybių laukai, nepažįstami keliai, kuriais jis buvo pasirengęs eiti tol, kol pagaus svajonę.

Kai nuo pirmųjų žingsnių suplukęs gūsis palytėjo tamsų veidą, buvo tvanku, saulė slėpėsi po storu debesų sluoksniu, tačiau vis dar kaitriai šildė. Jis buvo laimingas, jaučiantis, jog po daugybės klystkelių galiausiai pasirinko seniai jo laukusį kelią.

– Kokia beprasmiška mirtis... – ne kartą buvo girdėjęs.

Tačiau Uršulės mirtis buvo prasminga. Kaip ir jos gyvenimas. Jis tikėjo, jog daugeliui ji suteikė naują polėkį, norą gyventi ir siekti vis daugiau. Būtent taip dabar jautėsi jis.

– Ačiū, – pusbalsiu ištarė.

Slinkdami dangumi užjuodę debesys tamsiomis dėmėmis tėškė pirmuosius lietaus lašus. Nespėjęs jų pajusti Emrė dingo už oro uosto durų. Tolumoje pabaidytas lėktuvų gausmo pakilo paukščių pulkelis. Išsiblaškęs pažiro virš nepažintų plotų.

Aleksandras

Neslėpdama begėdiškai ryškėjančių raukšlelių apie akis tą dieną ji šypsojosi. Atrodė perėmusi visų pasaulio vandenų jėgą, audras, tamsias bangas nušviečiančius žaibus ir kurtinantį, baimę keliantį griaustinį. Tą dieną ji buvo audra, vėjas, smailūs liūties lašai, baksnojantys jo odą. Tą dieną ji pirmą kartą buvo jo.

Džiaugsmas, pasiekus mylėtą moterį buvo toks trumpas, jog jis ėmė tikėti, kad tai tebuvo vaizduotės sukurta iliuzija.

– Aš turiu tau daug ką pasakyti, – vis dar skambėjo jo ausyse.

Bet nepasakė. Ir tik liesa ranka sniege, begėdiškai išlindusi iš po audeklo, priminė, kad nepasakys.

Dažnai naktimis jis girdėdavo savo riksmą, žadinantį ją, abejingai staiga užmigusią. Tą dieną jis šaukė ją vardu, stipriai suspaudęs smakrą prašė, kad ji dar pasiliktų. Glostydamas šluostė ašaras, šios, nespėjusios iškristi, išgąstį amžiams paliko jau vėsti pradėjusiame kūne. Bet rauda jos nesugrąžino. Ir maldos nebeatmerkė jos akių. Draugiškai mirties paimta už rankų, kartu pasiėmusi Aleksandro ramias dienas Uršulė išsinešė šilumą.

Dabar jis jautėsi lyg laukuose seniai savų sargų pamirštas, be gailesčio pririštas kalinys. Čia po atviru dangumi, laisvei tupint šalia, vėjas, temstantis dangus, dovanojantis žvaigždes, ir kylanti negailestinga saulė buvo virtę plieninėmis grotomis. Kalėjimu, iš kurio jis neturėjo jėgų ištrūkti.

Įkalintas prisiminimų jis dar negalėjo atsisveikinti. Kas rytą

pabudęs leisdavo jai dar pabūti šalia. Tarsi plikomis pėdomis žengdamas dar nespėjusiomis užgesti žarijomis jis kas kartą grįždavo į jųdviejų dieną. Paskutinę arbą pirmą, niekuo neypatingą arbą svarbią, įsimintiną. Prisiminimais grįždavo į fotosesijas, kai pabėgę nuo realybės pasinerdavo į muziką. Regėdavo jos skaistų veidą, tobulą kūną ir mąslias, tarsi didžiausias paslaptis saugančias akis. Dar vaikštinėdavo penkių žemių miesteliais ir ilsindavo kojas, skanaudamas sodrius itališkus ledus.

Bet labiausiai jį kankino besibraunantys šimtai tūkstančių dar neužfiksuotų kadrų. Akimirka prieš jai pabundant, užmerktos virpančios blakstienos mylintis, tamsus kavos lašas prieš nulaižant lūpas, šypsena jiems susitikus. Ir baltas, sustingęs veidas. Ramus, atsikratęs laimės, gyvenimo svaigulio, išsivadavęs iš juoko. Toks jis nebūdavo net gilaus miego sukaustytas, toks jis buvo tik tąkart, kai jos sąmonė paniro ten, iš kur niekas negrįžta. Bet jam buvo vis vien, ar ją regėdavo besijuokiančią ar gulinčią šaltoje pakelėje, nes lyg beprotis jautėsi laimingas ją dar turėdamas.

Išvargintas ilgesio Aleksandras jautėsi taip, kaip ir tąkart pabėgęs, regėdamas įspūdingus pasaulio turtus: nesibaigiančias dykumas, pasigrobusias išdžiūvusias mirtis, aukštus kalnus, stebėjusius šimtus svaigių kritimų.

Tuomet dažnai nenuilsdamas ėjęs visą dieną vėliau norėdavo prigulti ant vis dar šilto smėlio, uždegti mažytį žiburėlį dykumoje, rūkyti ir mirti. Skęsti nakties šaltyje ir įkalintas Uršulės nesulaukti išsvajotos aušros. Dažnai supamas vandenynų mėlio norėdavo bristi tolyn, leistis į nelygią kovą su bangomis, vis bloškiančiomis į krantą, ir sustoti tik tuomet, kai šaltame dugne imtų regėti ją, gelbėti atėjusią undinę mylimosios veidu.

Jis taip ir nepasakė, kaip smarkiai iš tiesų ją mylėjo, kokias kančias kentė jai dingdavus tarpduryje. Taip ir nepasakė, jog nė

vienas sutiktas žmogus, jokia mylėta moteris, gniaužiantis kvapą nuotykis ar šiltos nepažįstamos liūtys jam neatstos jos tobulumo. Joks besiskleidžiantis egzotiškas žiedas neprilygs jos grožiui, o brangaus akmens skaidrumas nebus tyresnis už ją.

Dienos, kai pasirodys knyga, jis laukė tarsi mylimosios sugrįžimo. Kai stovėdamas suvoki, jog liko vos akimirka, ir išvysi horizonte skubančią ją. Tuomet ji prieis ir apkabins, o jis pajus ją įkvepiančią. Skaitydamas bijojo pasiklysti, nerasti kelio atgal. Bijojo likti ten, kur žydi nepažintos gėlės ir kur diena niekuomet nesibaigia.

Iš knygyno ėjo skubėdamas, tik užgesinęs vieną, imdavo kitą cigaretę. Drėgnuose delnuose, kurie viršelyje paliko aprasojusią dėmę, laikydamas knygą tyrinėjo Uršulės veidą. Nuotrauka buvo sena, todėl slepė jos tikrąją energiją. Skubėdamas Aleksandras nematė zujančio rytmečio, miesto, jau spėjusio pavargti. Nejuto dangaus, žadančio vasarinę liūtį, tvankaus alsavimo.

Užsidaręs tarp keturių sienų ėmė skaityti. Iš kampo į kampą vaikštinėdamas mindžiojo žemėn nukritusius cigarečių pelenus. Nuo neišpildyto jausmo, neištarto žodžio, nespėtų įgyvendinti planų jam tapo sunku įkvėpti, tirštoje dūmų prieblandoje ėmė stigti oro. Visos užuominos ir nutylėjimai jam surakino kūną. Nejau Miglė gali būti jo? Ar iš tiesų Uršulė galėjo šitaip pasielgti?

Lyg pamišėlis ėmė blaškytis po namus. Žūtbūt privalėjo sužinoti tiesą. Turėjo bent pabandyti. Iškapstęs stalčius rado kadais gautą Mato elektroninio pašto adresą. Daug negalvojęs išsiuntė laišką ir išskubėjo pro duris.

Apimtas įsiūčio sėdo ant dviračio, pasileido rimstančio miesto gatvėmis. Mynė greitai, neatsargiai nardydamas tarp žmonių ir automobilių artėjo prie miesto pakraščio. Besikeičiantys vaizdai negailestingai trynė viską, ką tiek laiko saugojo. Blėso paveikslas,

kas rytą pasisveikinantis, kas dieną lydintis, kas vakarą gulantis šalia. Tyžtančiais dažais varvėjo šviesios akys, tamsios blakstienos, lūpos, liejosi tol, kol nebegalėjai suprasti, jog toje lipnioje paletėje – moters veidas.

Kai kojos ėmė nebeklausyti, o prapliupęs lietus užstojo kelią, jis sustojo. Stovėjo apsuptas nepažįstamo medžių vainiko. Ši vieta nekėlė jokio prisiminimo, nežadino asociacijų, tad jis atsigulė ant perdrėkusios žolės. Užmerkęs akis rinko lietaus lašus. Jie visa jėga smego į nuovargio dusinamą kūną. Liūtis plovė jo ašaras, o miško šniokštimas gožė šnabždesį. Nebuvo girdėti žodžių, kuriuos jis springdamas lyg maldą kartojo:

– Išeik... Jei myli – išeik...

Taip gulėjo, kol baigėsi liūtis, kol tik šlapi medžiai ėmė purtytis drėgmę. Temo. Kažkur už apniukusio skliauto saulė jau buvo žemai.

Ir nors liūties išplautas paveikslas nebeatsinaujino, jis pajuto ją gulinčią šalia. Užmerkęs akis išvydo ją atsargiai, kad nepaliestų, lenkiantis prie veido. Visai taip kaip tą dieną, kai jai nuo veido rinko šaltas snaiges. Švelniai palytėjusi lūpas Uršulė išnyko.

Jis krūptelėjo. Spėjo pamatyti šalimais sujudėjusią krūmo šakelę. Aplink tebuvo likę lietaus nugairinti kamienai ir samanomis užaugęs miškas. Čia, šviesiausiose proskynose, kur grybautojai ilsindavo nuvargusias nugaras, Aleksandras lašų kapsėjime išgirdo atsisveikinimą.

Matas

Ištiesęs kojas Matas žvelgė pro pėdas į tolį. Šiandien pasirodė knyga. Nusprendęs, kad bus užpultas skambučių, replikų ir klausimų, jis pasiėmė laisvą dieną, išjungė telefoną ir užsidarė su vaikais namuose. Mėgaudamasis paskutiniu vasaros spurdesiu įsitaisė terasoje. Prieš tai su vaikais sutvarkė visą kiemą, iššlavė spyglius, surinko kankorėžius, išvalė voratinkliais apėjusius palangių kampus, todėl juto malonų nuovargį.

Buvo nuostabi diena. Vaikai džiaugėsi sugrįžusiu tėvu, o jis – kančių pabaiga. Pirštu braukydamas šalto bokalo rasą ilsėjosi, stebėjo žaidžiančius vaikus ir galvojo. Jei ji čia būtų – gulėtų šalia. Jis pasisuko į tuščią gretimą gultą, mėtėsi tik keletas daiktų, taip pat Uršulės knyga.

Taip. Ji gulėtų čia ir tylėtų. Būtų užmerkusi akis, klausytų savo paukščių čirškėjimo, vaikų riksmų, pušų ošimo vėjyje. Išgirdusi kokį stipresnį garsą atsimerktų, pakėlusi galvą apsidairytų, žvilgteltų į jį ir vėl pasinertų į vienatvę. Gulėtų rami, atsipalaidavusi, kaip visuomet žavi. Jos oda būtų rusva, per vasarą lyg aksomu užklota saulės.

Ir dabar, jei tik galėtų, jis stebėtų ją gulinčią. Matytų kiekvieną raumens krustelėjimą, lėtai besikilnojančią krūtinę jai kvėpuojant. Pasisotinęs vaizdu pakiltų ir atneštų kavos. Tada ji atmerktų akis ir galbūt nusišypsotų. Įdegusiame veide šypsena jam primintų perlų vėrinį.

Jei kas galėtų sugrąžinti juos dešimtį metų atgal. Tikriausiai sėdėtų čia susiglaudę, kas kartą vienas kitą liesdami, gestikuliuotų rankomis ir kalbėtų iki išnaktų. Jis būtų laimingesnis. Būtų kitoks. Labiau stengtųsi, labiau vertintų. Vienatvė po trylikos santuokos metų buvo šimtus kartų sunkiau ištveriama, ne taip kaip visą gyvenimą joje gyvenus. Juk aklam geriau gimti ir tamsoje matyti tamsą, tą, kurią pažįsti, kuria gyveni, o ne visą gyvenimą mačiusiam tamsoje regėti tai, ką regėti pasiilgai.

Atslūgęs pyktis, jausmų dugne atidengęs skaudžias gyvenimo detales, lyg galinga cunamio banga atnešė kurtinantį ilgesį. Dabar, baigęs reikalus su knyga, Matas jautėsi padaręs tai, ką turėjo padaryti. Pagaliau jautėsi pripildęs tuštumą, susitaikęs su kalte ir svarbiausia – atsiprašęs.

Knygos, gulinčios šalimais, jis neskaitė. Buvo išgyvenęs kiekvieną jos sakinį ir dabar tenorėjo nuo jos pabėgti. Tik pirmą kartą nedrąsiai paėmęs į rankas, lyg norėdamas įsitikinti, kad skyrius ištrintas, greit pervertė.

Matas tyrinėjo savo vaikus. Taip seniai neleido laiko drauge. Buvo išties jų pasiilgęs. Po Uršulės mirties pirmą kartą jie atrodė laimingi, nurimę ir išsilaisvinę. Pagaliau Matas pripažino, nedrąsiais luošio žingsniais ėmė artėti ramaus gyvenimo link.

Pagaliau nusipurtęs užrašų naštą galėjo vėl priklausyti savo vaikams. Ir nors žinojo, kad šį vakarą tik jis vienas virs jiems mėtų arbatą ir tik jis atėjus nakčiai dar kartą užsuks patikrinti, ar jie užsikloję, Matas nebesijautė vienišas.

Staiga namų kiemo rimtį išblaškė pyptelėjimas. Jo kompiuteryje blykčiojo neperskaitytas laiškas. Aleksandro. Ekrane dėliojosi žodžiai:

Mato kūną paliko prieš tai apėmęs glebumas. Vieną akimirką jis norėjo juoktis. Iš šio žmogaus beviltiškumo, iš jo skausmo, nežinomybės. Kitą – savotiškai jo gailėjo, norėjo kažką jam pasakyti, padėti išsivaduoti iš viso to, kas juos abu tiek metų siejo.

Įsmeigęs akis prieš save jis mąstė. Tada lėtai prisitraukęs kompiuterį, atvertęs giliai paslėptą skyrių, nepaaiškinamos jėgos vedamas, prisegė jį prie tuščio laiško. Siųsti delsė, dar kartą leidosi į Uršulės žodžius.

Ištrintas skyrius
Neigiamas ir teigiamas, arba du mano pasauliai

Aš įkvėpiau rudens ir spragtelėjusi žiebtuvėliu prisidegiau savo galbūt paskutinę cigaretę. Kažkur toliau, patvory, sučirškė paukštėkas ir šmurkštelėjęs į spalvingą inkilą nutilo. Prisiminiau, kai eidama Italijos kalnų miesto gatviukėmis pamačiau šį ryškų namelį su langinėmis ir durimis, pro kurias tik ką paukštėkas įskrido.

– Kaip mes jį parsivešime? – į mano raginimą nusipirkti inkilą tada paklausė Matas.

– Sugalvosime. Pažiūrėk, koks gražus! – džiūgaudama prie jo prigludau.

Taip inkilas, supakuotas į daugybę popieriaus lapų, savą kelionę baigė mūsų kieme. Jame dabar ir stovėjau. Kiekviena gyvastis suka lizdą, peri vaikus, žiūrėdama į inkilą ir traukdama dūmą tada mąsčiau. Stovėjau basa, iš jaudulio pamiršusi įsispirti į šlepetes. Terasa buvo šlapia ir slidi, gavusi ankstyvo rudens lietaus. Todėl ir dūmas buvo gaivus. O gal dėl to, kad paskutinis? Juk pastarosiomis dienomis pykino, o ir miego vis labiau norėjo. Bus teigiamas.

Jau metai. Viešpatie, metai! Girdi? Pakėliau akis į dangų, tarsi jis galėtų mane išgirsti. Tačiau jis buvo užsiėmęs kažkuo kitu. Nieko man neatsakė. Traukdama paskutinį dūmą galvojau apie tuščią bespalvį kambarį. Jis buvo netoli mūsų miegamojo. Mintyse ėmiau tepti ploną ryškiaspalvio dažo sluoksnį, kabinau užuolaidas, valiau dulkes, vėdinau. Bus teigiamas.

Užgesinau cigaretę. Neberūkysiu. Peleninė, prismaigstyta nuorūkų, pajudino sąžinę. Lydima virpulio ėmiau lėtai kilti, kopdama šviesiais laiptais tikriausiai atrodžiau jaukiai: minkštomis kelnėmis, plačia palaidine, tinkančia tokiam momentui. Atrodžiau gal net motiniškai švelni, švytinčiomis akimis ir ramiu veidu. Laikas. Įžengiau į vonią, bet nežiūrėjau. Atsistojusi prieš veidrodį ėmiau galvoti, kaip Matui pasakysiu? Aš laukiuosi. Arba: tu būsi tėvelis, arba tiesiog pridėsiu jo ranką prie pilvo ir jis viską supras. Pajaus.

Neskubėdama paėmiau baltą testo juostelę.

Buvo neigiamas.

Vis dar basomis kojomis nubėgau laiptais žemyn, drebančiais pirštais iš šiukšliadėžės išsitraukiau jau išmestas cigaretes ir vėl užsirūkiau. Čia pat, namuose, kol nerangiu žingsniu dar kartą atsistojau ant drėgnos terasos.

Rūkysiu. Šimtą metų rūkysiu. Ir gersiu. Ir valgysiu nesveikai. Ir nebeskaitysiu kvailų knygų apie lengvą pastojimą. Ir nesimylėsiu pagal grafiką, kuris abiem jau spėjo įgristi. Mano veide akiplėšiškai pakabinta kybojo visa užsitęsusi širdgėla ir nors tai buvo tik dar vienas bandymas, jaučiausi tarsi visko netekusi.

Laikas, kai bandydavau pastoti, buvo pats baisiausias. Papilkėjusiomis dienomis slampinėdavau rūškanu veidu, neradusi džiaugsmo nei rimstančios gamtos ryškiaspalvėje paletėje, nei sprogstant žaliagalvių kaštonų vaisiams. Aš vis sunkiau tai kęsdavau. Pasibaigus tamsiai dienai išvargusi atguldavau, nusvarindavau veidą į patalus ir tyliai raudodavau. Verkdavau, tačiau norėdavau liautis. Bet jėgos jau būdavo išsekusios liautis. Braukiau ašaras iš nevilties, o išaušus suvokdavau, kad nebepamenu, dėl ko verkiau.

Šiose ašarose kaupėsi visas pasaulio purvas, nenuovokumas, tingumas, apsileidimas, artėjanti žmonijos pabaiga, apie kurią kadais kylant saulei kalbėjo mano vyras. Verkiau dėl žmonių žvėriškumo,

kai brakonierius, tykojęs visą savaitę, sulaukia raganosio patelės gimdymo ir užveda pjūklą. O jo aitrus garsas ir jai, ir jos dar negimusiam jaunikliui pranašauja mirtį. Liejau ašaras dėl žmonių godumo, nemokėjimo dalytis tuo, kuo esame visi žemės gyventojai apdovanoti. Verkiau už žmogų, su nenugalimomis mašinomis stojantį prieš bejėgį, namus ginantį žvėrį. Nes išvarginęs planetą jis trokšta dar ir dar, be gailesčio kėsinasi į nesuskaičiuojamų augalų ir gyvūnų rūšių buveinę. Nes turtu laiko ne gyvybę, o išteklius. Tada tūkstančius kvadratinių kilometrų neliesto drėgnojo Ekvadoro miško paverčia naftos eksploatavimo teritorija. Ir tai daro nenuilsdamas, nors dar galėtų išgirsti gamtos raudą. Verkiau tyloje dėl psichopatų ginkluotų išpuolių, kai herojus Jokeris pykšt pykšt! *ir leidžia kažkam padovanoti pabaigą. Ir dėl paliktų vaikų, kurie suradę tikruosius tėvus nusivils, nes jie nebus tie iš svajonių, kai tėtis taiso dviratį, o mama besiplaikstančia gėlėta suknia kviečia namo. Dėl būtų, esamų ir būsimų vyro meilužių. Dėl to, kad senstu. Bet labiausiai dėl to, jog nebuvau mama...*

Tada išvarginta naktinės egzekucijos labiausiai imdavau gailėtis savęs. Ir joks likęs vienišas našlaitis ar kraujais paplūdęs raganosis, ar ištaškytas kulkų artimasis nebūdavo baisesnis už neigiamą nėštumo testą.

– Įsivaikinkim, – vieną rytą neatlaikęs pasiūlė man Matas.

Ir po ilgų dvejonių, išverktų naktų ir bergždžių pastangų pastoti mūsų gyvenime atsirado Lukas, įnešęs visko: ir rūpesčio, ir džiaugsmo. Ir, rodos, numalšinusi tą deginantį norą tapti mama, aš visuomet jutau tai, ką jaučia besotis, pririjęs ir vis tiek negalintis pripažinti, kad pasisotino.

Turėjau sūnų gyvomis akimis ir juoku, turėjau jo vaikiškas išdaigas ir kaprizus, tačiau visa tai buvo kažkieno. Savo buvimu jis man kas kartą priminė, jog nesugebėjau susilaukti vaiko. Ir tai

dažnai versdavo neatsakyti švelniu bučiniu į vaiko meilinimąsi, nesutrukdydavo iš paskutiniųjų nesurikti ar nesąlygiškai atsidavus keltis naktimis patikrinti, ar vaikas užsiklojęs. Mylėjau, bet šioje meilėje nebuvo atsargaus stovėjimo greta, kai stebi vaiko išvargusį miegą ir žinai, jog nėra žemėje jėgos, galėsiančios prasibrauti pro tavo rankas ir jį pažadinti.

Dažnai ši namų ir šeimos idilė man rodydavosi kaip svetimas, kažkieno sukurtas spektaklis. Mama. Tėtis. Ir vaikas. Stebėdavau juos iš šalies, džiaugdavausi jiems džiaugiantis ir verkdavau jiems nuliūdus. Bet vis dėlto išdrįsau sau prisipažinti, kad taip ir negavau šio svarbiausio vaidmens. Dažnai sąžinės ir gėdos kankinama prisiekdavau tapti geresnė, tikresnė, tačiau prieš vėją nepapūsi, ir gali nors iki pamėlynavimo pūsti. Kol vieną dieną pristigusi oro aš tapau tiesiog gera.

Tačiau visuomet besigraužianti, tyrinėjanti savo meilės galimybes, jos esybę ar nebuvimą. Visuomet abejojanti ir klausianti. O atsakyti man galėjo tik gimusi Miglė, mano pačios įsčiose užaugusi atžala. Ji pasibeldė tuomet, kai jau buvau pamiršusi, kad moterys gali tapti motinomis. Nelaukiau ir net nesapnavau. Tačiau ji atėjo.

Pamenu, buvau tik grįžusi iš penkių žemių su Aleksandru. Buvau laiminga ir pasiryžusi padėti tašką. Mano dienos jau kuris laikas vėlavo, tačiau po visų tų metų nerimavau tik dėl galbūt užpuolusios ligos, tikrai ne dėl nėštumo. Tačiau vieną įprastą dieną važiuodama gatve aš suvokiau, kad niekuomet taip ir neišsiaiškinau, kodėl mums su Matu nepavyko? Tada prisiminiau aistringas naktis su Aleksandru. Ir nutirpau. Dar nežinojau, ar iš laimės, ar išgąsčio.

Kaip šiandien prisimenu tas minutes, kai sutrikusi ir pabaidyta, susiradusi vaistinę nusipirkau testą. Sėdusi į automobilį ėmiau blaškytis gatvėmis. Man reikėjo tualeto. Nekantravau. Dar minutė

ir būčiau stojusi gatvėje, tačiau pasitaikiusi kolonėlė tapo mano išsigelbėjimu.

Apdergtame svetimų tualete aš laukiau atsakymo. Žiūrėjau į veidrodį ir mąsčiau. Galvojau, kas bus. Bijojau, tačiau giliai savyje meldžiau, kad tai būtų tiesa. Šį kartą buvo viskas kitaip, tai ne šviesi namų vonia, kur skaičiuodama minutes vis nusivildavau. Šiandien viskas buvo kitaip. Jutau už durų nekantraujančio žmogaus žingsnius, tačiau man tai nerūpėjo. Nes viskas buvo kitaip. Nėštumo testas buvo teigiamas. Pirmas toks ir vienintelis.

Sunku apsakyti tai... Tą tramdomą kūno virpulį, ašaras besikaupiančias akyse. Anksčiau būčiau lėkusi per miestą ieškoti Mato. Būčiau suradusi jį net kitam pasaulio krašte. Bet dabar tik blaškiausi po miestą. Dėliojau mintis, žodžius, skaičiavau dienas ir vis grįžau į meilės naktis su vyru. Ir Aleksandru. Bet atsakymą jau žinojau. Nuo pat pirmos akimirkos jį žinojau.

Prisimenu dieną, kai gavau DNR tyrimą. Kai lėtai atplėšusi laišką išvydau tiesą. Tėvas buvo Aleksandras. Vyras, kurį vienintelį iš tiesų tada mylėjau. Ir nors buvau jį palikusi, mano širdis verkė iš džiaugsmo. Ir aš verkiau. Atsirėmusi į pilką studijos sieną aš liejau ašaras, nes buvau jo pasiilgusi. Norėjau paskambinti ir pasidžiaugti, kad drauge praleisti metai, nors ir begėdiškai neteisėti, nebuvo veltui. Kad jis man dovanojo tai, ko mano Matas taip ir nesugebėjo duoti. Norėjau jį apkabinti ir džiaugtis mūsų kūriniu.

Bet išlikau rami. Dėl būsimo vaiko. Privalėjau jam užtikrinti šeimą. Ir iki šiol nežinau, kodėl taip pasielgiau. Abejodama Aleksandru sukėliau sau didžiausias kančias. Tokias, kad niekuomet nepamiršiu.

Sužinojusi, kad laukiuosi Aleksandro vaiko, ėmiau tiesiog nekęsti Mato. Už tai, kad jis to nesugebėjo, už jo visas skriaudas, už buvimą, net už jo meilumą ir pastangas. Jo artumas man tapo ne-

pakeliamas, nes kiekvienas Miglės spurdesys man primindavo, kad turiu būti kitur.

Sunkiai prisileidusi Luką, tuo metu aš dar labiau atitolau. Tapau abejinga. Ir iš šalies žiūrėdamas galėjai pagalvoti, jog šalia nebuvo jokio vaiko. Tik kažkas šiaip svetimas užsukęs į namus. Galvojau tik apie kūdikį ir Aleksandrą.

Tuo metu mano galvoje skilo du pasauliai. Matas, neigiamas testas ir Lukas. Tas, kuriame bandžiau gyventi, bet nuo kurio norėjau bėgti. Ir kitas. Kuriame gyvenau. Aleksandras, teigiamas testas, Miglė ir aš.

Ir kad ir kaip stengiausi save apgauti ir džiaugtis Mato pasikeitimu, kad ir kaip stengiausi glausti nekaltą vaiką, man nepavyko. Mano širdis buvo ledinė. Tuščia. Jie jos nebeturėjo, nes ji buvo kitur. Toli nuo namų. Ten, kur bijojau likti.

Mato akyse sužibo ašaros, nors buvo skaitęs, tačiau kas kartą tai skaudino vis labiau. Jis džiaugėsi pagaliau Uršulei atleidęs ir gailėjosi, kad ji taip ir nepatyrė tikrosios laimės. Praeityje buvęs išduotas kvailys, dabar jis pats galėjo nulemti ne vieną likimą. Žvelgė į kybantį dokumentą prie laiško vyrui, kurio nekentė, tačiau kuris taip pat tebuvo auka.

– Ei, tėti, pažiūrėk! Mamos krūmas jau numetė lapus! – iš kiemo gilumos pasigirdo Miglės balsas.

Lukas kantriai kapstėsi aplink. Draskydamas savo mažus delniukus krūmo šaknis dengė šakomis.

– Pasitrauk, reikia dar čia uždengti, – murmėjo berniukas.

– Mamos? Kodėl mamos? – Matas šūktelėjo vaikams.

– Nes mes jį visi kartu sodinome! Mama sakė, kad kai jūs pasensite, jis bus va toks! – Miglė iškėlė rankutes. – Brolis sako, kad reikia prieš žiemą jį užkloti, kad nesušaltų – ji nusijuokė ir pasileido bėgioti po kiemą.

Matui užėmė gerklę. Jo Uršulė buvo nuostabi mama. Abiejų. Tik būdama nelaiminga pati, nemokėjo to parodyti. Dabar liko tik jis, galintis juos apsaugoti. Būti ramsčiu, kurio jiems abiem reikia. Ir nors nebuvo nė vieno biologinis tėvas, buvo tikras, jog niekas už jį šito nepadarys tokia atvira jiems širdimi. Jie buvo jo.

Lengvu spragtelėjimu ištrynė neišsiųstą laišką. Sunaikino ir

paskutinį *ištrintą* skyrių. Nepaliko jokio įrodymo. Norėjo ir pats kuo greičiau viską pamiršti.

Uršulei jis buvo dėkingas už viską, ką čia ir dabar turėjo. Buvo tikras, jog tas, kuris esti kiekvieno iš mūsų širdyse, turėjo savo planą. Ir niekuomet nebūtų drįsęs jo keisti, atsukęs laiką elgtis kitaip ar kažko gailėtis. Jis buvo čia, glamonėjamas jau rudenėjančio vėjo. Jis buvo čia, supamas dviejų mylimiausių gyvų būtybių žemėje. Jis buvo laimingas.

– Tėti, ateik! – Miglė išblaškė jo mintis. – Padėk užkloti mamos krūmą! – šaukė ir mojavo.

Matas patraukė vaikų link. Ėjo žiemai užkloti Uršulės krūmo. Tolo nuo užnugaryje paliktų prisiminimų ir pakalnutėmis margintos knygos. Nešantis stiprų lietų pakilo vėjas. Palytėjo paliktą knygą. Galėjai girdėti šiurenamų puslapių giesmę. Bet Matas ir vaikai jau buvo toli, nutolę nuo vis dar šalia buvusios moters. Ir nors mintimis jie dar ne kartą globos jos mirtį, dabar kikendami jie buvo kartu. Jie nepastebėjo terasoje nutūpusio paukščio.

Surinkęs rastus trupinius jis stryktelėjo ant gulto, kraipydamas galvelę, tarsi skaitydamas vėjo verčiamus puslapius, dar kuris laikas taip stovėjo. Rodėsi, jog klausosi vėjo sekamos pasakos apie meilę, samanas ir paparčius. Apie išdavystę ir ežero paviršių, atspindintį pūkinius debesis, kylančius lėktuvus ir svajones. Išsipildžiusias. Ir nespėjusias.

Galiausiai jis nėrė į šalį, lyg strėlė pasileido virš kieme besidarbuojančių žmonių. Šovė į viršų, sklandydamas pynė nematomas kasas tol, kol pajutęs artėjančią audrą dingo aukštybėse. Apačioje vis tolo garsai: vaikiškas spygavimas ir vyro juokas.

Jei būtų girdėjusi, tikriausiai būtų pripažinusi – tai Dievo dovana.

Monika Budinaitė
KNYGA IŠTRINTU SKYRIUMI
Romanas

Redaktorė Rita Kubilienė

Korektorė Jorūnė Rimeisytė

Išleido leidykla Charibdė
S. Konarskio g. 49, LT-03123 Vilnius
www.charibde.lt
charibde@charibde.lt

Spausdino spaustuvė
PRINT IT
Gamyklos g. 27, LT-96155, Gargždai
www.print-it.eu

Rašytoja, scenaristė Monika Budinaitė 1986 m. gimė Kaune. Vytauto Didžiojo universitete baigė lietuvių filologijos studijas. Baigusi mokslus išvyko į Palangą, ten parašė savo pirmąjį romaną „Geismo dukterys“ (2010). Įstojo į Klaipėdos valstybinę kolegiją ir įgijo kosmetologės diplomą. Baigusi studijas Klaipėdoje, persikėlė į Vilnių, kur su šeima gyvena ir dirba iki šiol. Įsikūrusi sostinėje netrukus vėl ėmėsi rašytojos ir scenaristės plunksnos. Parašė antrąjį romaną „Knyga ištrintu skyriumi“, taip pat rašo scenarijus televizijos projektams.

Monika Budinaitė KNYGA IŠTRINTU SKYRIUMI
Romanas

Antrasis Monikos Budinaitės romanas pasižymi savitu stiliumi, atviru diskursu, veikėjų charakteriai kuriami pasitelkiant gamtos ir miesto aplinkos vaizdus. Autorė gilinasi į šeimos santykių psichologiją, ji neteisia ir neišteisina, tiesiog stengiasi suprasti.
Po žmonos mirties Matas, iš nepažįstamojo gavęs kompiuterį, jame randa ne vieną skaudžią apgaulę atskleidžiantį žmonos juodraštį. Taip vyras pradeda ilgą išgyvenimo kelią ir kovą su pačiu savimi.
Romane susipina dvi istorijos: Mato gyvenimas po Uršulės mirties, jo prisiminimai apie santuokoje praleistus metus, visai ne tokius kaip jis įsivaizdavo, ir žmonos užrašai, atskleidžiantys sutuoktinių santykius, slaptus, nedovanotinus nuotykius ir išdavystes.
Įskaudintas ir pažemintas Matas juodraštyje randa ir tai, kas priverčia susimąstyti ir neteisti. Skaitydamas išpažintį supranta Uršulės kančią ir nusivylimą, pamato ne visada buvusį gerą ir teisingą save patį.
Kaltės kamuojamas jis nusprendžia Uršulei atleisti, o savo padarytas skriaudas išpirkti atskleisdamas tiesą. Vyras pasiryžta išleisti žmonos dienoraščio knygą, tačiau su sąlyga – vienas skyrius privalo būti ištrintas. Koks tai skyrius? Kodėl panoręs atskleisti tiesą jis pasilieka paslaptį? Ir kokia ji?

www.charibde.lt
ISBN 978-9955-739-45-6
9 789955 739456